

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBKA
4e Jaargang 1989 * Nr.1 * Januari-Februari

1989

Pastoor
Frans De Ridder
(1867 - 1940)

Een nieuw jaar !

Het zevende jaar van Hoembeka,
het vierde jaar van ons informatieblad.

Info kreeg een face-lift en zal voortaan
't ~~Ridderke~~ heten. Deze naam
hebben we gekozen uit dankbare herinne-
ring aan pastoor Frans De Ridder, die
als eerste de geschiedenis van ons dorpje
heeft bestudeerd en erover gepubliceerd.

Van inhoud zal niet zo veel veranderen.
We houden ons bescheiden bij de kleine
wetenswaardigheden over ons heem en
over de mensen. Hierbij wordt er wel ge-
rekend op een ruime inbreng van onze le-
den. Ook de mededelingen over de kring
en de verslagen blijven, zij het wat meer
beperkt, behouden.

't ~~Ridderke~~ wil meer zijn dan een
passief kontakt tussen de leden. Het mo-
ge vooral een prikkel wezen om bij velen,
ook bij jongeren, de interesse te wekken
om actief aan heemkunde te gaan doen !

de voorzitter
A.L. Lauwers

Bestuur Hoembeka 1989

Baron Bernard de MEESTER ; erevoorzitter

Fl. Louis LAUWERS	; voorzitter
Firmain VERLINDEN	; vice-voorzitter & organisaties
Jan MISSINE	; secretaris
Stan BEHETS	; penningmeester
Lieven CUMPS	; redactiechef " Hoembekania "
Ward DE KEMPENEER	; redactie " 't Ridderke "
Raymond LAUWERS	; administratie & redactie
Marie-Louise LAMMAR-MIES	; uitstappen & Natuur en Landbouw
Paul BEHETS	; archiefbeheerder
Jaak DE MAEYER	; externe informaties en opzoekingen

ERELEDEN ; Apotheker ASSELMAN
 Dokter Walter JASPERS
 Kinesiste Rita SPRUYT
 Dokter Paul TASSENOY
 Architect Eddy VAN DE VENNE

REDACTIE VAN 't Ridderke :

Ward DE KEMPENEER ; samenstelling en lay-out
 Fl. Louis LAUWERS, Raymond LAUWERS
 Marie-Louise MIES, Angele SELLESLAGH ; administratie & organisatie

Verleenden hun medewerking aan de teksten;
 Paul BEHETS, Stan BEHETS, Ward DE KEMPENEER, Kris de MEESTER,
 Louis LAUWERS, Raymond LAUWERS, Gerarda MARIEN, Marie-Louise
 MIES, Francine LEEN, Jeanne PEPERMANS, Angele SELLESLAGH, Theo
 SLACHMUYLDERS, Hilda VAN DER ELST.

Zaterdag 4 Maart om 20 uur

Uitzonderlijk is de volgende vergadering, voorzien op 3 maart, verzet op zaterdag 4 maart. Dit wordt een filmavond over de mileniumviering " Jubelfeesten Hanswijk 1000 " ! De film duurt 2 x 45 minuten.

De Hanswijkcavalcades - De Ommegang

Vele Hombeekse verenigingen en personen hebben aan deze vieringen meegewerkt. De film is een primeur in de streek. We verwachten vele leden met hun familie en vrienden.

Om de kosten te dekken wordt 50 fr. inkom gevraagd.

1. De Kringwerking

1. DE JAARVERGADERING van 29 Januari 1989.

De vergadering werd bijgewoond door 23 leden : een eerder gering aantal voor toch een beslissende bijeenkomst.

De secretaris geeft een bondig overzicht van de realisaties in 1988. Het werd weer een heel druk jaar met heel wat spanning. Vooral toch het jaar waarin ons derde boek verscheen. Hieraan werd, nu reeds traditioneel, een tentoonstelling gekoppeld. Er waren 3 themavergaderingen, stuk voor stuk interessant. Ook hier moet vastgesteld worden dat publieke belangstelling van meer dan 30 aanwezigen moeilijk haalbaar geworden is in deze tijd. Van de drie onderwerpen, " Oud Mechelen ", " Kruiden " en " Guido Gezelle " is wellicht het laatste, opgeluisterd met voordrachten van Guido Hellemans en Amanda Verbergt een voltreffer geworden.

Het ledenaantal van de kring steeg tot 116 leden. Er was ook een steunende inbreng van 23 sponsors-ereleden.

De penningmeester geeft toelichting bij de financiële staat, waarvan iedere aanwezige een kopie ontvangt. Hoembeka is een financieel gezonde vereniging. Onze uitgaven waren niet gering (288.741,- fr.) maar toch wisten we het kasbestand op peil te houden (187.564,- fr.). Een voldoende reserve is absoluut noodzakelijk om voldoende soliede te zijn bij de zware projecten, vooral voor de uitgave van het volgend boek.

Veel aandacht werd besteed aan het eigen dokumentatiecentrum. In 1988 betaalden we 15.564,- fr. aan aankoop van tijdschriften, installatiemateriaal, reproducties van archieven, en aan inbinden ervan. Er werd een aanvang gemaakt om archieven (doodsprentjes) te rangschikken met de hulp van de computer. (persoonlijk werk van L.Loosen).

Het derde boek kende een grote bijval. Er werden 350 exemplaren verkocht. Toch ging de verkoop trager dan bij het vorige boek. De oorzaak denken we te moeten zoeken in de wat hogere prijs en in de wat minder directe aanspreekbaarheid tot het grotere publiek van het geheel der thema's.

Het St. Mettefeest is terug traditie. De jeugd neemt er massaal aan deel, wat ons alleen maar kan verheugen. Er wordt toch op gelet om daar waar het kan of waar het moet, verbeteringen aan te brengen.

Zeer succesvol waren de uitstappen, misschien vooral omdat diegenen die er aan deel nemen ervaren hebben dat ze goed zijn voorbereid en dat ze ook steeds goed gegidst zijn. Het archeologisch museum te Mechelen en het bezoek aan Grimbergen (park en abdij) waren toppers.

Het werd betreurd dat er geen "teerfeest" was vorig jaar.

DE BESTUURVERKIEZING

Fl. Louis LAUWERS werd bij handgeklap herkozen voor een vierde periode van twee jaar. Van de kiem van zijn ontstaan tot het succes van heden heeft Hoembeka op hem kunnen rekenen. Dank zij hem is de kring geworden wat hij nu is.

Vijf bestuursleden worden herkozen: Lieven CUMPS, Paul BEHETS, Stan BEHETS, Jaak DE MAEYER en Raymond LAUWERS. De openstaande bestuursfunctie wordt aan Jan MISSINE toevertrouwd. Hiermede wordt het bestuur terug op zijn voltallig aantal van 10 bestuursleden gebracht.

De voorzitter dankt de vergadering voor het vertrouwen en opent enkele perspectieven voor de volgende jaren. In 1990 een vierde boek met als hoofdthema "de zennewerken", een tentoonstelling eraan gekoppeld doch waarvoor vernieuwing gezocht wordt... (familiedagen ?) Een vijfde boek voor 1992 (melkventerij ?). In dat jaar wordt ook de stichting van de Chiro herdacht (Jeugd en jeugdbeweging ?) De agenda 1989 wordt medegedeeld.

De vergadering heeft vragen omtrent het in gebruik nemen van een computer voor de kring. Het bestuur zal zich eerst moeten beraden over het verantwoord zijn van de uitgaven, over bediening van de P.C., over de verantwoordelijkheid over de hard-ware maar vooral over toelaatbaarheid van toegang tot de door de kring ingevoerde gegevens en gebruik (misbruik) ervan.

De vergadering besloot met een gezellige babbel bij een smakelijk drankje.

2. AGENDA 1989

- Dinsdag 28 februari : Stadsfeestzaal Mechelen 20 uur. Lezing door de heer lic. R. SCHROYENS over "De godsdienstige toestand in het Mechelse (1643 - 1795) " Volgende gemeenten worden behandeld: Heffen Hombeek Leest en Muizen.
inrichter: K.K.Oudheidkunde, Kinst en Letteren van Mechelen.
- Zaterdag 4 maart : 20 uur filmavond. Bovenzaal gemeentehuis Hombeek
" DE Hanswijkcavalcade " (zie blad 2)
- Vrijdag 7 april : Algemene Vergadering.
- Zaterdag 22 april : LIER uitstap (nog te bevestigen)
- Zaterdag 29 april : St. Martinus viert 125 jarig bestaan. Mechelen
Nieuwe stadsfeestzaal, Leermarkt, op 20 uur
BANDS IN CONCERT (Terpsichore brasband en Bigband van Gery LIEKENS met zangeres Lia Linda)
- Zaterdag 20 mei : BORNEM, wandeling met bezoek aan het kasteel van Marnix Van St. Aldegonde. (nog te bevestigen)
- Vrijdag 2 juni : Voordracht door dhr. DE LELYS over
ONZE VOOROUDETS TEN TIJDE VAN NAPOLEON.
- Vrijdag 1 september : voordracht door prof dr. Alfons ROECK over
HEKSERIJ VROEGER EN NU.
- Zaterdag 16 september : Uitstap naar Nederland : DEDELTAWERKEN
- Van 3 tot 6 november : Bob BROERS stelt zijn werk ten toon.
- Zondag 4 november : Sinte Mettefeest.
- Vrijdag 10 november : HOEMBEKA "teerfeest".
- Vrijdag 1 december : Algemene Vergadering.
- Vrijdag 26 januari : Algemene Jaarvergadering.

2. De Vroede Vaders (deel 7)

Stan Behets

De reeks over de Hombeekse burgemeesters wordt hiermede verdergezet met de tekst van Stan BEHETS, eerder opgesteld voor publikatie in "DE SCHACHT". Een gedetailleerde beleidsstudie van ieder burgemeester vergt een minutieus doornemen van alle schepen- en gemeenteraadsverslagen. Dit zou vertraging betekenen voor deze reeks, wat we niet opportuun achten. (de redactie).

1825-1832 Jacob HORCKMANS jr.

<u>Schepenen:</u>	Antoon VOET	(tot 1830)		
	Hendrik Frans CEULEMANS	(tot 1830)		
	Hendrik VEKEMANS	(van 1830 tot 1836)		
	Guillaume VEKEMANS	(van 1830 tot + 1834), koster.		
<u>Raadsleden:</u>	Jacob SCHELKENS	(tot + 1827)	Antoon VOET	(van 1830)
	Ludovicus DE KEYSER	(tot + 1827)	Hendrik Fr CEULEMANS	(van 1830)
	Hendrik VEKEMANS	(tot 1830, wordt dan schepen)	n..... VAN EETVELDE	(van 1830)
	Ludovicus MOUTERS		Jan Baptist VAN GORP	(van 1830)
	Adrianus TEUGHEL	(van 1827 tot 1830)		
	Josephus VAN ASCH	(van 1827 tot 1830)		

Secretaris: Jan Bt. FRENIE

Veldwachter: Jacob POPLEU (tot + 1826)
Jacob PREUTENS (tot + 1844)

Burgemeester CEULEMANS werd opgevolgd door Jacob HORCKMANS, zoon van de vroegere burgemeester. (*Hombeek 28 juni 1760, + H. 4 april 1837). Hij was reeds raadslid tot 1822. Wordt dan schepen tot 1825. Op 27 Juli 1825 wordt hij als burgemeester plechtig ingehaald met klokgelui en met geschut. Hij blijft burgemeester gedurende 7 jaar, tot zijn 72 ste jaar. Als schepenen worden hem twee notabelen toegevoegd die later zelf ook de burgemeestersjerp zullen omgorden: Antoon VOET en Hendrik Frans CEULEMANS.

In 1825 wensen de schepenen een vergoeding te ontvangen voor hun werk. De raadsleden delen hun mening niet. Volgens hen heeft een raadslid zoveel werk als de schepenen. Aangezien de raadsleden in de meerderheid zijn wordt het voorstel verworpen. In de periode 1825-26 wordt de nieuwe school gebouwd in de leykstraat, nu diepestraat, deel van het toen ook opgerichte gemeentehuis. De werken aan de nieuwe zennebrug lopen op tot 1825 gulden. In 1825 worden ook nog plannen gemaakt voor de nieuwe straatweg naar Dendermonde.

In 1826 wordt Jacobus PREUTENS aangeduid als nieuwe veldwachter. Hij is hombekaar van geboorte (* 1-12-1790) en stierf (+ 20-12-1844) in zijn 54 ste levensjaar na 18 jaar dienst. Hij was gehuwd met Anna Ma. KEULEMANS. Zijn ouders waren Fredericus PREUTENS en Elisabeth EMMERECHEITS. In 1826 wordt een speciale belasting op de hazewindhonden gestemd. Deze dieren zijn toch enkel maar luxe en voor de jacht voorbestemd. Later komt de taks op alle honden.

Er wordt een vaste prijs opgelegd voor het brood. Als basis gaat men vergelijken met de gewichten, kwaliteiten en de prijzen van het brood te Willebroek.

In 1827 word een goot aan de school gehangen.

Op 18-2-1829 wordt een voorstel om een bijkomende collecte in de kerk te laten houden voor de armen verworpen. Aangezien de collecten momenteel nog een 70 gulden opbrengen, loont het beslist de moeite niet !

In 1830 wordt de tolbareel aan de Zenne verlegd.

Tijdens zijn ambtsperiode wordt België in 1830 onafhankelijk.

1832-1836 Peeter Antoon VOET.

Na het ontslag van burgemeester HORCKMANS komt Pieter Antoon VOET die na de verkiezingen de schepenzetel verloren had, terug op het voorplan. Op 11 oktober 1832 wordt hij als burgemeester aangesteld en blijft dit tot 1836.

Zoals gemeld werden op 18 November 1830 de eerste Belgische verkiezingen gehouden. De nieuwe raad werd toen samengesteld onder het burgemeesterschap van Jacob HORCKMANS. Dezelfde raad bleef ook nog aan onder burgemeester VOET vanaf 1832.

Schepenen: Hendrik VEKEMANS (van 1830 tot 1836)
Guillaume VEKEMANS (van 1830 tot + 1834) kosten.

Raadsleden: Henri Frans VEKEMANS
n. VAN EETVELDE
Jan Baptist VAN GORP

Secretaris: Jacques P. FREMIE (van 1833 tot + april 1875)

Veldwachter: Jacob PREUTENS

Petrus Antoon VOET is eveneens pachter. Hij komt van Stuyvenberg. (*Mechelen 28-4-1777, +Hombeek 19-2-1839).

Hij huwt met Anna Maria DE KEYSER.

Hij is de zoon van Jan VOET gehuwd met Jacqueline ROOMANS.

Hij blijft slecht 4 jaar burgemeester. Zijn gezondheid is slecht. Bij de verkiezingen in 1836 volgt zijn zoon, Louis (doctor), *Hombeek 1814, hem op in de politiek. Een andere zoon was jong gestorven.

Hijzelf sterft drie jaar later slechts 61 jaar oud.

Na de stichting van België werden op de zondagen rond 7 september volksspelen ingericht voor de jeugd, de ene zondag voor de jongens, de andere zondag voor de meisjes. De besten werden met prijzen beloond.

De meisjes waren in twee leeftijdskategorieën ingedeeld; boven en onder de 13 jaar. Het spel; zaklopen.

De jongens, eveneens in twee categorieën ingedeeld, boven en onder de 12 jaar. Hun discipline was mastklimmen.

De volwassenen deden aan wipschietsing. Inschrijvingen 8 dagen vooraf.

Om te mogen kiezen voor een gemeenteraadsamenstelling moest men belastingbetaler zijn van minimum 15,- frank. Een kiezer voor de kamer of voor de senaat minimum 63,49 frank

Andere bekommernissen voor onze raadsleden waren "lopende zaken" als:

allerhande klachten,

openingstijden der herbergen, (met de kermessen tot 23.30 uur)

paardenfokkerijen,

opstellen der kiezers- en militielijsten (loting te Willebroek)

het aanstellen van de raad en de plaatselijke belastingen,

onderhoud der wegen (juni), grachten en waterlopen,

reglementen betreffende kemp- en vlaseelt, inentingten tegen

pokken, verweer op loslopende honden, enzovoort.

3. Hombeekse Figuren. (deel 2)

Ward De Kempeneer
Angèle Selleslagh

Optekeningen van Raymond LAUWERS (R.L.), Gerarda Marien (G.M.)
Jeanne PEPERMANS (J.P.) , Angele SELLESLAGH (A.S.) Hilda VAN
DER ELST (H. VDE.) en Ward DE KEMPENEER (W. DK.)

Zuster LEONILLA

Vorig jaar openden we de galerij van Hombeekse figuren met onderpastoor NOBELS. Dit maal kozen we iemand die qua "figuur" met mijnheer Nobels niet te vergelijken is; klein, tenger, bescheiden, schuchter zelfs maar toch groot, zielegroot :
Zuster LEONILLA.

Haar taak was de opvoeding van Hombeeks allerkleinsten. Dat deed ze met een inzet en een overgave als niemand het haar nog zal nadoen. "Soeur Nilla" was een begrip. Het "openbaar leven" van elke jonge hombeenaar nam bij haar een start. Daarom misschien zijn zovele indrukken die ze ons heeft nagelaten nog zo diep ingeprent.

ZUSTER LEONILLA, in de wereld Julia DE KEYSER, geboren te Wezenbeek op 15 januari 1881. Ze overleed te Huldenberg op 13 februari 1974 in de hoge leeftijd van 93 jaar. Op 1.9.1912 kwam ze voor 't eerst naar Hombeek, in de plaats van zuster Philomena.

Met nieuwjaar 1918 werd ze overgeplaatst naar Wijnegem, doch kwam naar Hombeek terug bij het begin van het schooljaar 1923 - 1924.

Van dan af zou ze zonder onderbreking 28 jaar haar beste krachten wijden aan de opvang en het onderwijs van Hombeeks vierjarige kleuters. Ze heeft menig traantje gedroogd, vuil broekje vervangen en veel wijsheid bijgebracht, maar ook harde discipline. Op het einde van het schooljaar 1950 - 1951 ging ze met pensioen, niet om te rusten, maar om nog allerlei werkjes op te knappen in het klooster.

Ze bleef nog 15 jaar te Hombeek.

Op 22 november ging ze naar Huldenberg waar ze van een welverdiend rustiger leven ging genieten. Ze bracht er haar 9 laatste jaren door.

Zuster Leonilla was door iedereen gekend als "het klein zusterke" omdat ze echt heel klein van gestalte was. Algemeen was ze gekend als "soeur Nilla". Omdat ze zo onafscheidelijk verbonden was met de allerkleinsten van het "papkasje" werd haar, wat oneerbiedig misschien, een toenaam bedacht uit een samenvloeijsel van "pap" en "Nila" en zo was ze bekend onder Hombeeks jeugd als "vanielpappeke".

Ik herinner me zuster Leonilla als een klein en niet mager persoon-tje. Als men aan mijn broer, die twee jaar jonger is vroeg: "Bij wie zit gij op school?", dan zei hij altijd: "Bij 't klein zusterke!". (H.VDE.)

Ik kan haar nog zeer fris voor de geest roepen als klein, zeer klein nonneke, met donker bruine maar heldere oogjes, die alles zagen en..... zeker dat wat wij dachten dat ze niet zouden zien. (R.L.)

Op zuster Leonilla was zeker de spreuk toepasselijk: "Klein maar erg!". Ze liet zich van niemand bedotten. In de tijd toen de zusters nog vooraan zaten in de kerk, op de eerste rij, zat zij op de eerste stoel van de middenrij, voor moeder Norbertha, die nochtans overste was, en voor zuster Theresita, die bestuurster van de school was. (J. P.,)

A k t i v i t e i t

Als men van een actief nonneke mag spreken, dan mag dit zeker gezegd zijn van zuster Leonilla. Ze was van geen werk bang, ook niet van de vuilste karweitjes. In de tuin van het klooster werken was voor haar een ontspanning. Wieden, patatten rooien en rapen, gelijk wat ze deed, ze deed het met de glimlach.

Menigmaal ben ik in de kapel van het klooster geweest waar zuster Leonilla hulpkoster speelde. Ze was verantwoordelijk voor het aansteken en het doven van de kaarsen die op het altaar en rond de heiligen beeldjes stonden. Ze stond steeds op een klein houten trapje (bankje) omdat ze met haar kleine figuurtje (1,50 m. ong.), niet in staat was de hogere kaarsen te bereiken.. (R.L.)

Ook het vegen van de speelplaats nam Zr. Leonilla op zich. Die was toen erbarmelijk gevloerd met rode bakstenen en er waren vele putten en barsten. Niet gemakkelijk. Zr. Leonilla trachtte dan enkele grotere meisjes van de 4e graad aan te klampen om te helpen. Dat lukte een paar keer. Maar daarna, .. als de groten Zr. Leonilla zagen aankomen met de bezems maakten ze zich uit de voeten en... het kleine zusterken kon het alleen klaren. Heerom tientallen jaren.

(G.M.)

De oudere mensen van onze gemeente herinneren zich zeker de H.C.tjes helemaal achteraan op de speelplaats. Het waren kleine, donkere, ouderwetse hokjes. Ernaast waren er een vijftal pissijntjes voor de kleine jongens van "de bewaarschool". Gedurende tientallen jaren trok Zr. Leonilla, gewapend met borstels, emmers en vodden er op af om die eerder "vieze" kamertjes een poetsbeurt te geven. Er was geen waterspoeling en de kinderen waren niet allen zo zindelijk bij het gebruik ervan. Nooit heeft Zr. Leonilla er zich over beklagd. Met een blauwe "afgewassen" schort aan haar rokken opgestroopt, werd die onsmakelijke karwei iedere zaterdagavond aangepakt. De kinderen zouden dan toch 's maandags een proper H.C.-tje kunnen gebruiken. Daar zorgde Zr. Leonilla voor. (G.M.)

Hie naar de toiletjes moest, kon ook rekenen op soeur Nilla. Bij de meisjes verliep dat sereen, die gingen op de kleine "gemakjes". De Jongetjes daarentegen hadden het heel wat lastiger. Bij de pissijntjes hielp ze om de stroeve knopen van de "voorbreekjes" open te krijgen, (tiretten waren niet gebruikelijk in die tijd) of soms moest er gevist worden via de korte broekspijpjes. Zodra alles voor mekaar was vermaande zij: "Schoon omhoog kijken, naar de vogeltjes daar!". En toch maar niet op de schoenen plassen! (Oh tijd, oh zeden) (A.S.)

Ze had korte beentjes, waarmee ze scheen te vliegen als er op de koer iets aan de hand was. Van vuile werkjes was ze niet bang. De H.C.'s kuisen en de koer vegen was haar taak. (A.S.)

Met de blauwe werkschort voorgebonden, was ze ook zeer gesteld op netheid. Ze zorgde ervoor dat speelplaats en toiletten mochten gezien worden. Maar o wee, indien er na de wekelijkse schoonmaak, een papier, een stukje fruit of wat ander rotzooi op de grond terecht kwam, dan was het oppassen geblazen. Met haar vinnige bruine oogjes zag zij alles. En ach als de schuldigen dan voor de pinnen moesten komen. (J. P.)

Ze verzorgde altijd de kamerplanten en dat waren er heel wat. Zo nu en dan werden die allemaal naar buiten gedragen en rond een van de roostertjes op de koer gezet. Dan bond ze een blauwe schort in haar lenden en pakte haar kleren bijeen, want die mochten onderaan niet te nat worden. Dan nog zwarte klompjes en een grote galvanisé gieter en soeur Nilla was klaar. Maar oh wee, als we tegen haar planten liepen.

De toiletjes onderhield ze ook. De groten op de grote "gemakjes" (zo noemden we dat) en de kleintjes op de kleine H.C.'s. (H.VDE.)

Ik heb ook dikwijls de nonnetjes bespied door het gekapte gat in de scheidingsmuur tussen het klooster en mijn ouderlijk huis. De opening in deze muur had zijn functie gekregen in de oorlogsjaren, om de nonnetjes te voorzien van flessen melk, zodanig dat deze niet over de straat getransporteerd moesten worden. Een kwestie van geen moeilijkheden te krijgen met de wetten van de bezetter. Door dit gat volgde ik als kleine dreumes leven en werken van de nonnen in de kloostertuin. Menige keren zag ik er zuster Leonilla druk in bezig, kersen en krieken plukken, de tuinpaadjes schuren, de geiten en de varkens eten geven, muizevallen en zelfs ratteslapers zetten. Ja, ook ongedierte hadden ze in het klooster. Soms zag ik "fanilpappeke" lopen voor de kruiwagen die geladen was met een mand vol vruchten.

De bedoeling dat ze voor de kruiwagen uitliep, was het trekken aan een koord om alzo de last te verlichten voor diegene die de wagen voerde, de keukenzuster of Hannes, de knecht. In het voorjaar hing er weleens een apart geurtje in de kleuterklas. Ik wist dat het niet kwam van één of andere die in zijn broekje had gedaan, maar wel vanuit de tuin, waar zuster Leonilla de vorige dag met het beervat (aalvat) had rondgetoert. Kwestie van observatie door het muurgat.

(R.L.)

Toen 's morgens de kachel in het klaslokaal moest aangestoken worden of 's avonds gedoofd, was dat het werk van soeur Nilla. Met opgestroopte mouwtjes en zwarte handjes van de kolensintels, kwam ze in de klas gestormd, steeds heel energiek. Het was de gewoonte om de kolensintels - na het opbranden in de kachel - nog na te ziften op een grote hoop in de hof, zodanig dat de hardnekkige kolenbrokken twee maal werden opgestookt (kwestie van zuinigheid). (R.L.)

Orde en tucht.

Zr. Leonilla was lief en streng tegelijk. Ze eiste grote discipline. Ongeoorzaamheid of wanorde werd op een ouderwetse autoritaire wijze gestraft.

De eerste schooldag zal wel een ommekeer geweest zijn in het leven van elke peuter. De papschool betekende het verscheurend moment dat we van de huiselijke geborgenheid werden weggerukt: de eerste frustraties. Van nu af zouden we gaan af te rekenen hebben met de anderen, met de tijd, met plicht, tucht, discipline. In deze nieuwe wereld was je de minste. De anderen waren beter, groter, opdringerig bovendien. Alles was buiten verhouding, de reuzegrote school, de ouderen die zich om U schaarden. Vele peuters huilden het uit en het was, naderhand beschouwd, ook nog gerechtvaardigd. Het werkte bovendien aanstekelijk. "Soeur Nilla" hield niet van zoetjesmakerij. Kortdaat pakte ze een of meer schreiers bij de hand en trok er mee de koer rond, uit het zicht van de moeders die, onderaan de trappen nog stonden te overwegen of het niet beter zou zijn de arme dreumes terug mee naar huis te nemen. Eens in de klas was het luidkeels geschrei doorgaans geluwd en bleef de smart beperkt tot hier en daar nog wat binnenkeels hortend gesnik.

(W.D.K.)

In de kleuterklas leerden we omgaan met lei en griffel, zingen en gedichtjes opzeggen en op stap gaan. Dat laatste was de moeite waard om naar te kijken. De zuster voorop met de klepper in de hand en achter haar een rij van 30 pagaders die min of meer op stap de koer rondgingen. (A.S.)

's Morgens om 8 uur had ze bewaking op de speelplaats. Als het in de winter heel koud was, trommelde ze alle leerlingen bijeen en in rijen van 3 of 4 of meer werd er eerst gestapt endaar na gelopen, de zuster op kop. Ge moest mee, willen of niet! Ondertussen werd er gezongen: "Hoe gaat er mee naar America...." of "Wie gaat er mee naar 't Heike...." (J. P.)

Zodra de bel rinkelde moest iedereen in de rij gaan staan. "soeur Nilla" lijnde de rijen netjes uit. Op komando moest er gestapt worden. Om de maat aan te geven klapte de zuster in de handen. Als ze niet goed bij stem was kwam het cigarenkistje er bij te pas. Om de maat te houden sloeg ze het deksel van het kistje ritmisch open en toe en stak ze bijwijlen het kistje boven het hoofd. We volgden haar als kleine eendjes tot in de klas. We bleven naast onze bankjes staan, steeds maar stampvoetend, tot ze het teken gaf te stoppen. Dan volgde terug een klap van het cigarenkistje wat beduidde dat iedereen mocht gaan zitten. Haast militaire drill. De peuterklas was de enige gemengde klas van de school. Dat is me haast onopgemerkt voorbijgegaan wat er kan op duiden dat de scheiding der sexe met zorg gebeurde. De jongens zaten aan de rechterzijde in de klas. Tijdens de speeltijd bleven de jongens meestal in groep terwijl de meisjes gemakkelijker met de grotere meisjes optrokken. (W.D.K.)

In die tijd (oorlogsjaren) kregen we van haar de fameuze levertraan te drinken. Grote literflessen waren gevuld met dit gele, bruinachtig vocht. Hieruit kregen we onze portie opgelepeld, ieder kind met dezelfde soeplepel. Niet hygienisch misschien, maar het was nu eenmaal de gewoonte en we zijn er toch niet van gestorven. (R.L.)

H e t R a t t e k o t .

Vooraan in de klas was het bord tegen een inzetwand van eternitplaten bevestigd. De smalle ruimte daarachter diende als berging voor het didactisch materiaal. Links vooraan was een smalle deur die toegang gaf tot deze ruimte die door iedereen gekend was als het rattekot. De zuster dreigde wel eens de stoute kinderen erin te stoppen. We waren er meer bevreesd voor dan voor alle helse voorspiegelingen.

Babbelaars of speelvogels die niet luisterden als de zuster vertelde over O.L.Vrouwke en Jezuke moesten zonder pardon in "het rattekot", een donker hok zonder venster. Daar waren alle kinderen bang voor. (A.S.)

Ik herinner mij nog dat Jean VAN SAN te veel of te luid gebabbeld had en van de zuster het rattekot invloog. Harde pedagogie uit die tijd. Het enige daglicht erin kwam door de kieren van de deur. Jean hilde. Geen genade. Het hield niet op en het huilen werd kracht bijgezet door bonken op de deur. Omgekeerde reactie. Nog een vermaning dat hij braaf moest zijn. We zaten allen verstijfd van de angst. Het kloppen werd nu stampen op de platen wand en daarbij schreide hij: "Zuster ik moet pissen !" Wellicht verhoogde de angst de hoogdringendheid. Vooralleer we beseften wat er aan de hand was, zagen we de eternitte wand in de naad verkleuren en het druppelde op de trede vooraan in de klas. Op de koer hebben we er naderhand erg om gelachen maar de schrik voor het rattekot was zo groot dat ik er nadien niemand nog heb weten instoppen. (W.D.K.)

V a a r d i g h e i d :

Een groot deel van de opleiding werd besteed aan spelenderwijs aanleren van handigheidjes. Zodra we de zuster uit het "rattekot" zagen terugkeren met een stapel "Solo"-dozen (margarineverpakking) dan wisten we dat er wat te knutselen viel.

Tijdens het handwerkuurtje leerden we weven. Dat was met een matje van gekleurd papier. We kregen een rood matje en enkele reepjes van een andere kleur, waarmee we dan moesten vlechten. Telkens een rij geweven was moest de volgende rij verspringen. Wie goed gewerkt had kreeg een prentje. (A.S.)

Vele uren werden besteed aan vlechtwerk, plakwerk, prikken op behangpapier (de bloemen werden uitgeprikt). Het vlechtwerk was wel iets heel speciaal, hiervoor gebruikte men een soort van "toile", afkomstig van regenjassen van het leger of iets dergelijks. Van deze grote lappen werden stukken op bladformaat gesneden. Hierin werden evenwijdige gleuven gesneden waarin men papieren slierten kon vlechten. (R.L.)

Heel de voormiddag moestge weefmatjes maken met rafia. Als ze klaar waren werden ze terug uiteengehaald en mocht je opnieuw beginnen. 's Namiddags moest je slapen. Niemand had daar trek in. Kwam je met je hoofd omhoog, dan voelde je een lange stok op je hoofd om terug onder te duiken. (J. P.)

Een handigheidstrukje was "soldaatjes maken". We kregen een vijftal voorgetekende mooi ronde cirkels. Daarin moesten we evenwijdige lijnen trekken zonder uit de cirkel te komen. We beten onze lippen plat van danige inspanning. Het lukte me maar gedeeltelijk. De zuster kwam dan bemoederend naast u staan en verbeterde de lijntjes die te kort waren. Voor de lijntjes die buiten de cirkel kwamen was er dan de opmerking: "Maar die soldaatjes lopen naast de brug, dan vallen ze in 't water en verdrinken!" (W.D.K.)

In de klas werd meestal de lei en griffel gebruikt om te schrijven. Papier was erg schaars en te duur. Sommige handelaars zoals "de schilder" (Henri Dons) bezorgden de school afgedankt behangpapier en stalenboeken van behang. Dat waren onze schrijf- en tekenbladen.

Voor de grote feestdagen, als Kerstmis, werden er speciale acties op touw gezet. We kregen op de rugrijde van oud behangpapier figuren voorgestempeld, sterren, dennebomen en zo meer. Die mochten we dan inkleuren. Daarna was het uitknippen. Dan weer plakken op een lange strook papier waarop het ganse kerstgebeuren dan kleurrijk was afgebeeld. De zuster werkte er wel het meest aan. Het eindresultaat werd dan aan het bord opgehangen. (W.D.K.)

V e r h a a l t j e s v e r t e l l e n.

Zuster Leonilla had de gave om boeiend te vertellen. Dat wist ze en ze kondigde dan lang van te voren het verhaal aan. Dat diende dan meteen als koesthoudertje.

Soms vertelde de zuster een verhaaltje, maar, zei ze, dan moet het eerst zo stil zijn dat ik een muizeke kan horen lopen. Ze kon zo schoon vertellen over Roodkapje en de wolf, sneeuwitje en de zeven dwergen, klein duimpje en de reus enz.. En wanneer ze dan de Reus nabootste en zei: "ik riek mensenvlees", maakte ik me zo klein dat ik bijna onder de bank verdween. " (A.S.)

De zandtafel was een attractie op zichzelf. Ze zag er uit als een gewone bleek geverniste stevige tafel, doch het bovenblad was uitgediept en met zink belegd. Ze was gevuld met fijn wit "processiezand" en was wellicht bedoeld als zandbak voor de kleuters. Ze hebben er echter nooit mogen in spelen. Het meubel prikte vooraan in de klas. Soeur Nilla wist er alle mogelijke landschappen in uit te beelden. Ze had er "feeling" voor. Onvergetelijk was het palestijns landschap, met de witte huisjes met platte daken, palmbomen in het woestijnzand en de joden die er rond liepen in hun lange gewaden. Dan vertelde ze. Het verhaal van de wonderbare genezing van de lamme. Ze stonden allen schouder aan schouder rond de zandtafel geschaard. Ze zagen hoe de lamme door de opening in het dak neergelaten werd tot voor de voeten van Jezus. Echt aangrijpend! Soeur Nilla op haar best. Onvergetelijk. (W.D.K.)

De week voor Sint Niklaas was het bijzonder stil in de klas. De grootste kapoenen werden de zoetste lammetjes want zuster Leonilla zei dat zwarte Piet aan de deur kwam luisteren. Hij had een grote zak bij zich, waarin hij de stoute kinderen stopte. Hij nam ze mee, heel ver weg, zodat ze nooit meer thuis zouden geraken. Ze leerde ons een Sint Niklaasliedje:

Mijn korfje staat gesteld,
Want moeder heeft verteld,
Dat Sint Niklaas zal komen,
Van nacht terwijl wij dromen.
O lieve Sint Niklaas,
In de hemel zijt gij baas,
Vergeet toch niet uw vriendje,
'k wil zijn een deugdzaam kindje.

Het onderwijs.

Voor het leren van haar klein mannen spande Zr. Leonilla zich in tot het uiterste. Niets was haar teveel. In de vroegere jaren mochten de kleuters reeds lettertjes leren lezen. Zr. Leonilla wilde de kleintjes het alfabet inpompen. En hoe? Ze maakte met elk lettertje van het a-b-c een zinnetje dat die jonge hoofdjes konden bevatten. Bij voorbeeld:

- a. is een AAPje, dat notekens krAAkt;
- b. is een Bakker, die Bakt voor ons Brood;
- c. is Charlotje, ze eet Chocola;
- d. is een Dame, die wandelt op straat; enz,

Ze vroeg zelfs aan iemand van de gemeente om de zinnetjes te illustreren. Het zou dan nog gemakkelijker worden voor haar "studentjes". (G.M.)

In tegenstelling met nu, moesten we reeds leren lezen en schrijven in de bewaarklas. De klinkers van het alfabet schrijven op een lei met een griffel was omze eerste schrijfoefening. Daarna moesten we leren lezen: i, u, e, o, a, ij. In de tweede bewaarklas leerden we de medeklinkers en in het eerste leerjaar waren het woordjes. (A.S.)

Spontaan en hulpvaardig

Zuster Leonilla was een goede ziel. Tussen de andere kloosterlingen, vaak imposante figuren zoals moeder Norberta en zuster Theresia, scheen ze zowat het vijfde wiel aan de wagen te zijn. Haar kleine gestalte deerde haar niet. Ze ging op in haar taak met evenveel overtuiging als voldoening. Ze bleef bescheiden en mengde zich zelden in de gesprekken van de "groten". Haar kleine tintelende oogjes, haast ondeugend, verrieden toch dat ze opging in wat de anderen zegden en vooral dat ze van pittige nieuwsjes echt kon genieten. Ze had zin voor humor en bij een goeie grap lachte ze soms zo uitbundig dat het wat onwezenlijk ging lijken, vooral omdat haar stem, wat scherp en schrill, blijkbaar slecht pastte bij goedlachse jovialiteit. Zuster Leonilla was een gelukkig mens. Ze nam het leven met de glimlach. Een glimlach die in de kuiltjes van haar wangen monkelend was ingebed. Een glimlach die haar verschijning iets apparts gaf, iets ondefinieerbaar, iets mysterieus.

De dochter van mevrouw Peremans (Wif van Meulekes) vertelde dat haar moeder ooit de kinderen naar school had gebracht. Het had hevig gesneeuwd en ze was ongelukkig gevallen op één van de glijbaantjes op de speelkoer. Ze had een gapende wonde aan het achterhoofd. Soeur Nilla was er vliegensvlug bij om te helpen. In één minuut was er op alle baantjes as gestrooid. (H.VDE.)

Alfons BUELENS en Ward DE KEMPENEER

Tijdens de periode van de processies was zuster Leonilla ook steeds actief. Het was de gewoonte dat men papier knipte in kleine stukjes om later op de straten te gooien, daar waar de processie voorbijging. Zuster Leonilla plukte echter meestal bloempjes uit mekaar. De blaadjes van kolbloemen (papavers), paardebloemen en allerlei andere hofbloemen werden verzameld 's zaterdags voor de processiedag. Op zondagmorgen werden ze uitgeworpen aan de kerk en in de omliggende straten. (R.L.)

In de processie ging Zr. Leonilla bij het groepje van Jezus en St. Janneke. Klein bij de kleintjes! (G.M.)

De mei maand, maand van Onze-Lieve-Vrouw, werd bijzonder gevierd. Alle beeldjes in het klooster en in de klaskokalen werden door haar versierd met alle voorhanden bloemen: seringen (jasmijnen) in hoofdzaak uit eigen tuin, maar ook paardebloemen uit de weide van Mille van Mollat, die achter het klooster gelegen was (huidig voetbalplein van K.H.B.) (R.L.)

Aangezien mijn ouders en grootouders, naaste burens van het klooster, in beste verstandhouding leefden met de nonnen, had ik als kleuter bepaalde privilegies. Als 4 jarige peuter bracht ik menig donderdag namiddag door in de nonnengemeenschap. De vrije namiddag in de scholen was destijds op donderdag. Alle andere dagen was er gans de dag klas, ook de zaterdag. Dan mocht ik met zuster Leonilla, of soms ook met een andere zuster, moeder Norberta, zuster Odillia, zuster

Serenia, zuster Theresia of met de keukenzuster de grote boeken gaan bekijken in de leeszaal. Deze grote prentenboeken behandelden het oude en het nieuwe testament. Ik kwam vooral onder de indruk van de voorstellingen van het aardsparadijs, het vagevuur en van de verdorpen in de hel.

Soms kreeg ik van zuster Leonilla een reep nootjes-chocolade "Côte d'or". Zoveel beter dan die van thuis, waar we repen "Jacques" of "Meurisse" gewoon waren. Ik kan me nog levendig de blikken doos herinneren waaruit ze kwamen, zelfs de speciale geur die er uit opsteeg bij het openen. Vermoedelijk was deze beloning wel ergens een compensatie, wellicht voor de vele bloemkolen die ik in de zomer naar het klooster mocht brengen. (R.L.)

Ook de eigen drankjes die zuster Leonilla in de warme zomerdagen bereidde hadden iets heel speciaals. Deze frisdranken waren gemaakt op basis van aalbessensap, van vruchten uit eigen tuin, aangengelgd met water. Voor mij was dit het summum. Een drankgenot niet te vergelijken met de ordinaire limonade of tafelbier van "De Bondt" (R.L.)

We kunnen dit portret niet beter afronden dan met een paar bedenkingen van Angel en van Raymond.

Grote dingen heeft zuster Leonilla niet gedaan, maar de kleine dingen die ze deed, maakten haar groot, alhoewel ze altijd in onze gedachten "het klein zusterke" zal blijven! (A.S.)

Een tijd die lang voorbij is, maar toch zullen de mooie herinneringen ons leven lang bijblijven. Zuster Leonilla, het kleine nonnetje die maar steeds bezig was met de kleine dagelijkse dingen, kleine dingen en toch levensgrote herinneringen omdat ze zovele kleine, gewone zaken zo goed deed. (R.L.)

W.E.B. CONVERTING EQUIPMENT

industriepark noord

SINT NIKLAAS

GENERALE BANK

gemeentestraat 23

GEMEENTEKREDIET

michelsse weg 24

C. E. R. A.

bankstraat 7

B. A. C.

stationsplein 8

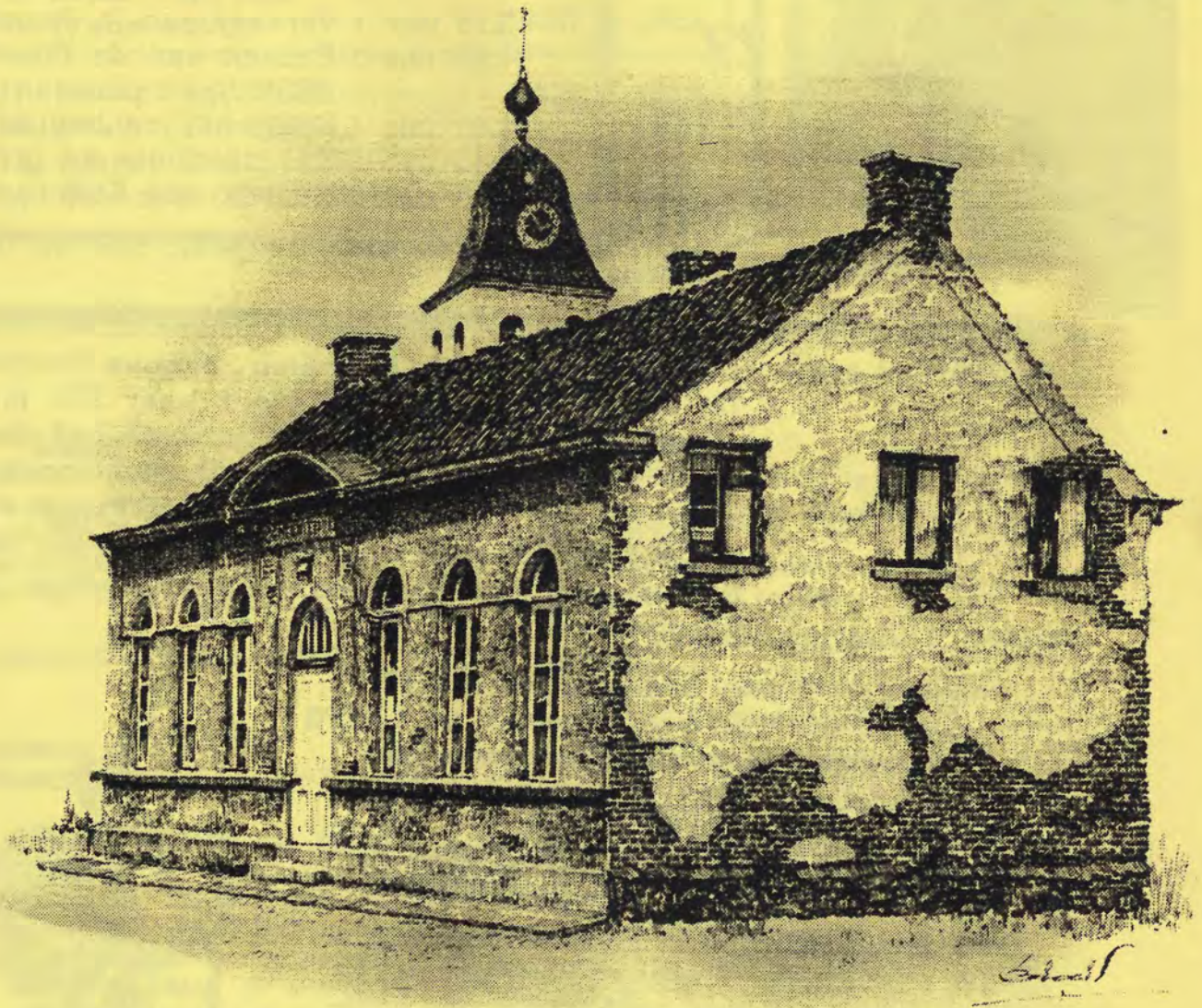
A. S. L. K.

Frans Reyniersstraat

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOMBEEK
4e Jaargang 1989 * Nr. 2 * Maart - April

HOMBEEK ; OUD GEMEENTEHUIS (verkleinde fotokopie van een pentekening door BOB BROERS)

In 1825 bouwden de bestuurders van Hombeek hun eerste gemeentehuis. Meer dan 4 jaar had het geduurd alvorens de goedkeuring verkregen werd. De heer Stoop, ambtenaar van Waterstaat bij de provincie, kreeg de opdracht voor het ontwerp. De plannen werden gemaakt door ingenieur VAN DE VELDE. Een krediet van 1100 gulden werd toegestaan. De toenmalige burgemeester Jan Frans CEULEHANS, wist bovendien handig te manoeuvreren om ook nog geblokkeerde gelden, een opbrengst van bomenverkoop uit de Franse tijd, hiervoor vrij te maken. Het gebouw heeft tot 1875 tevens ook dienst gedaan als gemeenteschool. In september 1972 werd het verlaten voor het nieuwe gemeentehuis, en korte tijd nadien ook gesloopt.

In de Franse tijd en tot 1825 vergaderden de burgemeester en schepenen in de herberg "HET BERGSKEN" bij Jan Dt. SPRUYT. Voordien waren de herbergen "HET MOLEKEN", voor Mechels-Hombeek en "HET REGULAER" voor Brabants-Hombeek de vergaderplaatsen.

4. De Kringwerking

1. Hoembeka uitstap naar LIER

Zoals in vorig nummer reeds aangekondigd gaat de eerste uitstap 1989 naar Lier. Bij voorkeur - indien hiervoor voldoende belangstelling is - wordt hiervoor een bus ingelegd.

ZATERDAG
22
APRIL
1989

PROGRAMMA

13.15 uur : Vertrek aan 't Gemeentehuis
14.00 uur : Bezoek aan de Zimmertoren
30 fr. per persoon ingang
14.45 uur : Begijnhof en begijnhofkerk
15.45 uur : Het stadhuis en grote markt
16.15 uur : Bezoek aan St.Gummaruskerk

De bezoeken zijn geleid door een stadsgids

2. AGENDA

Zaterdag 29 april : BANDS IN CONCERT. Mechelen , Nieuwe Stadsfeestzaal.
De Harmonie St.Martinus viert haar 125 jarig feest.
Hoembeka heeft er een hoekje waar het derde boek
over het muzikleven zal worden voorgesteld.

Zaterdag 20 Mei : Uitstap naar THORN (Ned.) en EBEN-EMAAL
(vervangt de voorziene reis naar de Deltawerken Nederland)
Nadere gegevens over deze uitstap volgen later.

Vrijdag 2 Juni om 20 uur :

Bovenzaal van het Gemeentehuis
Lezing door de heer Eugene DE LELYS

ONZE VOOROUDERS IN DE LEGERS VAN NAPOLEON

Van 1795 tot 1814 hebben zowat 150.000 Belgen in het Franse leger gediend. Sommigen waren vrijwilligers die meer geld begeerden, anderen verhuurden zich als plaatsvervanger voor een welstellend dienstplichtige. De meesten echter waren dienstplichtigen, tegen wil en dank de wapens opnemend voor een land dat het hunne niet was.

Vrijdag 1 September :

prof dr. Alfons ROECK over
HEKSERIJ VROEGER EN NU

Zaterdag 16 September : BORNEM

FUSILIER-GRENADIER

5. De Vroede Vadersen (deel 8)

Stan Behets

1. Jacobus HORCKMANS sr.	1795 - 1800
2. Jan Frans CEULEMANS	1800 - 1825
3. Jacobus HORCKMANS jr.	1825 - 1832
4. Pieter Antoon VOET	1832 - 1836

5. Pierre Jean DE MEESTER	1836 - 1847
6. Hendrik Frans CEULEMANS	1847 - 1867
7. Jan Vincent CEULEMANS	1867 - 1885
8. Jan Josef DE SÆGHER	1885 - 1903
9. Louis PEETERS	1904 - 1915
10. Frans COOLS	1917 - 1921

11. Edward LAUWERS	1921 - 1939
12. Louis KEULEERS	1939 - 1944
13. Albert CHRISTIAENS	1945 - 1958
14. Bernard DE MEESTER	1958 - 1976

1836-1847 Pierre Jean Emm. DE MEESTER.Schepenen:

Jan Baptist VEKEMANS (tot + 1845) koster-schoonmeester
 Jan Baptist VAN GORP (tot 1840)
 Louis VOET (van 1840 tot 1843)
 Jan SELLESLAGH (van 1843)
 Jan Frans SELLESLAGH (van 1845-)

vanaf nu telt de raad steeds 9 personen

Raadsleden:

Hendrik VEKEMANS (van 1836 tot 1840)
 idem (van 1846 tot 1861)
 Hendrik CEULEMANS
 Frans VAN DEN BRANDE (tot 1844)
 Jacob PEETERS (van 1844)
 Guillaume VAN MESSEN
 Louis MAUTERS
 Jan SELLESLAGH (van 1840 - 1843, dan schepen)
 Jan Frans SELLESLAGH (wordt schepen in 1845)

Secretaris: Jacques P.A. FREMIE

Veldwachter: Jacobus PREUTENS tot + 20.12.1844

Pieter Jan Emmanuel Ghilelmus De MEESTER is de 5de burgemeester van Hombeek. Op 12-10-1836 doet hij zijn intrede in de raad. Hij is de zoon van Jonkheer Gaspard Antonius de Meester en van vrouwe Joanna Francisca Jonna DUTRIEU. Hij woonde op het kasteel Expoel. Hij was geboren te Mechelen op 4-11-1790 en huwde met Catharina Carolina GEELHAND. OP 6-6-1847 overleed hij schielijk tijdens een rit met paard en koets. Ter zijner nagedachtenis liet de weduwe op de plaats van het ongeval een kapel oprichten einde 1849. Deze kapel staat er nog op de hoek van de Gijsbeekstraat en de Kruynighemstraat.

Jan SELLESLAGH, *Hombeek 12.02.1804, + Hombeek 21.02.1855, gehuwd met Catherina VERLINDEN, was de zoon van Petrus Joannes SELLESLAGH en Elisabeth BOETS. Hij was schepen van 1843 tot zijn dood.

Jan Frans SELLESLAGH, *Kapelle o/d Bos 10.01.1799 + Hombeek 24.04.1879, was gehuwd met Elisabeth SCHELKENS, zoon van Franciscus SELLESLAGH en van Anna Catherina SPRUYT. Hij was schepen van 1846 tot 1851.

1847-1867 Hendrik Frans CEULEMANSSchepenen:

Jan SELLESLAGH (tot + 1855)
 Leopold DE MEESTER (van 1855 tot 1858)
 Frans GOOVAERTS (van 1858)
 Jan Frans SELLESLAGH (tot 1852) niet herkozen
 Peter VOET (van 1852)

Raadsleden:

Hendrik VEKEMANS (van 1845 tot 1863)
 Guillian VAN MESSEM (van 1864)
 Hendrik CEULEMANS
 Frans VAN DEN BRANDE
 Louis MAUTERS (tot + 1852)
 Joannes MAUTERS (van 1852 tot 1858)
 Jozef ASSELBERGHS (van 1858)
 Leopold DE MEESTER (van 1852 tot 1855 en dan schepen)
 Jacob PEETERS
 Jan Frans VEKEMANS (van 1848)
 Philip Jacob DE SAEGHER (van 1848)

Secretaris: Jacques P.A. FREMIE

Veldwachter: Jan Bt. VAN KESBEECK (*Mechelen 10.01.1813)

Vanaf 9 september 1847 heeft Hombeek zijn zesde burgemeester; Henri Frans CEULEMANS. Hij kent het klappen van de zweep. Hij was immers reeds schepen van 1825 tot 1830 en van dan af tot 1847 raadslid. Nu wordt hij tot 1867 burgemeester, dus tenvolle 20 jaar.

Henri Frans CEULEMANS (*Hombeek 5-4-1803, +Hombeek 1-2-1881)

gehuwd met Joanna HORCKMANS, dochter van de oud-burgemeester.

Hij is de zoon van de oud burgemeester, Franciscus Henri CEULEMANS en van Maria Francisca VAN DER MAELEN.

In de kerkmuur langs de pastorijs vinden we een herinneringssteen van hem. Onder zijn beleid kende Hombeek een drukke periode. De schepenen ontvangen nu 76 fr. per jaar en de burgemeester 230 fr.

Bij de verkiezingen van 28-10-1851 waren er slechts 66 kiezers met een totaal van 139 stemmen. Hombeek had toen 1900 inwoners (931 mannen en 969 vrouwen).

1867-1885 Joannes Vincent CEULEMANS

Schepenen: Peter VOET (van 1846)
 Frans GOOVAERTS (van 1858 tot + 1869)
 Jan Frans VEKEMANS (van 1869)

Raadsleden: Guillaume VAN MESSEM (van 1864) Ludovicus DE LAET (van 1869)
 Jacob PEETERS (van 1846) Guillaume GOOVAERTS (van 1869)
 Jan Frans VEKEMANS (van 1848 tot 1869 =schepen) Jozef ASSELBERGHS (van 1858 tot 1872)
 Philip Jacob DE SAEGHER (van 1848 tot + 1969) Ludovicus BUELLENS (van 1872 tot 1876)
 Leopold DE MEESTER (van 1852 tot 1969) Jozef VAN DOREN (van 1876 tot 1882)
 Joseph DE SAEGHER (van 1869) wordt burgemeester in 1885 Louis DE HOEF (van 1882)

Secretaris: Jacques P.A. FREMIE tot 1875. Louis MEYSMANS van 29-05-1875 tot 31-05-1901

Veldwachter: Jan Bt. VAN KESBEECK nam ontslag op 13-06-1872 wegens gezondheidsredenen.

De enige nieuweling in de raad van 7-02-1867 is Jan Vincent CEULEMANS, zoon van de vorige burgemeester, die zijn vader ook in deze functie opvolgt. Hij is met zijn 33 jaar de jongste Hombeekse burgemeester geweest. Hij was tevens geneesheer.

Jan Vincent CEULEMANS, (* 05-04-1833, + Hombeek 22-09-1906), was gehuwd met Celine Marie POLET. Op 5-02-1884 overleed zijn echtgenote, zeer tragisch, één uur na de geboorte van haar 10e kindje. Na het overlijden van zijn echtgenote trok Vincent zich terug uit de politiek.

De wedde van een secretaris was in die tijd vastgelegd op 700 fr. per jaar.

1885-1903 Joannes Joseph DE SÆGHER

Schepenen: Peter VOET (tot 1894) dienstdoend burgem. 1885
 Jan Frans VEKEMANS (tot 1888)
 Jan Lodewijk DE HOEF (van 1894) dienstdoend burgem. 1903
 August VAN MESSEM (van 1888)

Raadsleden: J. Vincent CEULEMANS (tot 1901) neemt ontslag
 Jan Frans VERBRUGGEN (van 1901)
 Frans SELLESLAGH (van 1885)
 Ludovicus DE LAET (tot 1899)
 August VAN MESSEM (van 1885 tot 1888=schepen)
 Jan Lodewijk DE HOEF (van 1882 tot 1894=schepen)
 Guillaume VAN MESSEM (tot 1888)
 Guillaume GOOVAERTS (tot 1888) Theodoor KEULEERS (van 1896)
 Jan Frans VERBERGT (van 1885 tot 1896) August DE KEYSER (van 1896)
 Jan LAUMERS (van 1885 tot 1891) Frans Willem SELLESLAGH (van 1896)
 Jacob PEETERS (van 1846 tot 1891) Theodoor TEUGHELS (van aug. tot sept. 1899)
 Jan Lodewijk MEULDERMANS (van 1891 tot 1896) + 1903 Jan DEGROEF (van 1899)
 Jan Frans VERLINDEN (van 1891 tot 1899) Peter VAN BOXEM (van 1899)

Secretaris: Louis MEYSMANS tot 31-05-1901 (*Zest 2-5-1839 + Axel Ned. 1915)

Veldwachter: Désiderius PAESBRUGGHE, (*Zarren 10-12-1843.)

Joseph DE SÆGHER werd op 7-1-1885 burgemeester benoemd. Hij was lid van de raad sinds einde 1869. Hij was afkomstig van Ruisbroeck, *26-04-1831, bleef ongehuwd en stierf te Hombeek op 9-02-1903. Hij was pachter en zoon van het voormalig raadslid Jaak DE SÆGHER, gehuwd met Petronella DE POORTER.

1904-1915 Louis PEETERS.

Burgemeester : Theodoor KEULEERS
 (van 1915 tot 1916 dienstdoend)

Schepenen: Jan DE HOEF
 Jozef VAN DOREN (van 1904 tot 1908)
 Theodoor KEULEERS (van 1908)
 Frans COOLS (van 1908)

Raadsleden: August DE KEYSER (tot 1912)
 Peter VAN BOXEM Jozef VAN DOREN (van 1908, was schepen)
 Jan DE GROEF Emiel STEVENS (van 1908)
 Jan Lod. MEULDERMANS (tot + 1908) Jozef DE WIT (van 1912)
 Lodewijk ANDRIES (van 1904 tot 1912) n LENAERTS (van 1912)
 Jan Frans BUELLENS (tot 1912) Frans VAN CAMP (van 1912)

Secretaris: Frans GOOVAERTS van 19-06-1901 tot 03-06-1908 (ontslag om gezondh)

Veldwachter: Désiderius PAESBRUGGHE, ging op rust in 1908 (+ 3-1-1922);

veldwachter desiderius PAESBRUGGHE
 (* Zarren 1843 - + Hombeek 1922)

1917-1921 Frans COOLS

waarnemend burgemeester tot 1920

Schepenen: Theodoor KEULEERS
Emiel STEVENS

Raadsleden: Jan DE GROEF
Jozef VAN DOREN
Peter VAN BOXEM
Jozef DE WIT
Theodoor LENAERTS
Frans VAN CAMP

Secretaris: Frans GOOVAERTS

Veldwachter: Jaak VAN DEN BOSSCHE (*Mechelen 11-7-1876) in dienst van 3-7-1908.

Hij was de laatste veldwachter die als wapen een spelaren stok droeg.

Frans COOLS was geboren te Kapelle o/d Bos 22-2-1865 en overleed te Hombeek op 22-3-1943. Hij neemt het waarnemend burgemeesterschap in 1917 over van diens~~doend~~doend burgemeester KEULEERS, die ziek is. Alles sprong wat op krukken. DE GROEF, oudste lid in jaren, w~~ol~~ol geen schepen worden en Emiel STEVENS neemt dan vanaf 2-2-1917 dat ambt waar.

Bij de eerste verkiezingen na de oorlog van 1914-1918 wordt in 1921 het mandaat der gekozenen op 6 gebracht. Op dat ogenblik blijven er maar 3 over van voor de oorlog, namelijk COOLS, DE WIT en VAN CAMP. KEULEERS is geen kandidaat meer, LENAERTS is verhuisd en ook STEVENS komt niet meer terug.

Na de oorlog van 1914 - 1918 wordt het bestuur dan a.v. samengesteld

Schepenen: Jozef DE WIT
Frans VAN CAMP

Raadsleden: Jan VERBRUGGEN
Emiel KEULEERS
Emiel DE GROEF
Edward LAUMERS
Jules THEUGELS
Louis VAN DEN ENDE

Nota van de redactie,

Met deze achtste bijdrage over de burgemeesters van Hombeek wordt een grote sprong gemaakt van niet minder dan 85 jaar. Een gedetailleerde studie over deze periode, na lezing van de overgebleven documenten, zal nog heel wat kunnen aan het licht brengen. Het is zeker een bewogen periode geweest, beginnend bij de eerste jaren van de Belgische Staat en eindigend na de eerste wereldoorlog. Er kwam meer inspraak en politieke bewustwording. De eerste tewerkstelling in de omliggende industrieën. De eerste industriële revolutie was een feit. We citeren nog enkele wetenswaardigheden in chronologische volgorde:

(5) burgemeester Pieter Jan de MEESTER (1836-1847)

Op zijn 46e jaar neemt hij het burgemeesterschap over Hombeek waar. Voordien had hij reeds deze functie gedurende 18 jaar (1818-1836) te Leest uitgeoefend. Daar had hij een eerste school opgericht. 's Zomers woonde hij te Hombeek, in de Winter echter verbleef hij met de familie te Antwerpen.

In 1836 werd de spoorlijn Mechelen-Dendermonde aangelegd, die een deel vande tuin van kasteel Expoel afsneed.

In 1843 wordt pastoor Jan Frans NOBELS ingehuldigd. Hij blijft de parochieherder tot 1868. Hij is ons bekend als de verbouwer van de kerk en van de pastorie.

In 1843 laat burgemeester de MEESTER een familiegrafkelder bouwen achter het koor van de kerk. (nu onder linker zijbeuk, door de uitbreidingswerken van het kerkkoor in 1855)
Een herdenkingssteen herinnert aan deze bouw :

" PRAENOBILIS / P.J.E.G. DE MEESTER / ET/ C.GEELHAND DE MERXEN / EIVS UXOR / FUNDATORES 1847."

Pieter Jan de MEESTER was klaarblijkelijk een punctueel man. Van hem zijn o.m. handgeschreven raadgevingen bekend voor zijn koetsier. We geven deze tekst (licht gecorrigeerd):

"KOETSIER, dagelijks 2 a 3 peerden voeren en scheren etc., altyd alles kuysschen, nooyt vuyl uytreyden. Een heel propere koetsier wens ik, waar de heren van spreken. Ge moet oock seffens zegge als iets mankeert aan de voituur, vb stringen etc., dus, alles wel nazien bij het kuysschen. Ieder heeft zijn taak waar als er volk is moet ge mede dienen of helpen by het buyten uytreyden. Nooyt tegen zeggen (tegenspreken) als de meester iets commandeert. Gediensig onder mekaer zijn en niet zeggen: "het is mijn werk niet". Geen ruzie maken en geen vrijagie. Ook meehelpen de gang schueren, de plaats kuysschen en de straat langs achter keeren; alles proper houden. Twee maal 's jaers helpen bij de groote wasch. Belien en open doen als de knecht de tafel dient of (eten) gereet maect of afwascht.

De uren van uytgaens: 's Zondags het 10 uere sermoen en 1 of 2 missen, vrij van 1 tot 4 1/2 uur niet laeter, knecht, dan 5 uer. Ook werkendaegs mis hooren, als het werk gedaen is. De eenighe boodschap is: naer geen herberg gaen en niet veel kermisse doen en geld verteeren. Buyten (Hombeek) niet naer kermisse loopen of uytgaen zonder permissie.

Zondags uytreyden en uytgaen zoo veel als het den dienst toelaet en er niets in de weg is. Voor de rest moet men zich schillen naer de gewoontes van het huys. Ieder domestiq moet zig voegen naer mijn manieren en 30 jaer huyshouden, die men niet kan veranderen. Het is u tog eender wat en hoe men doet."

Verder is een ruime opengelaten om het salaris in te schrijven doch er staat bijgeschreven:

"(om de) 14 dagen geeven voor zoo veel het mij goed dunkt en volgens informatie van het gedrag"

In die jaren was er van zuiver politieke tegenstellingen nauwelijks iets te bespeuren. Het is duidelijk dat Pieter Jan DE MEESTER niet alleen een vroom man was maar duidelijk ook Christelijk geïnspireerd in tegenstelling met de vorige burgemeesters die een liberale invloed ondergingen. Antoon de MEESTER (vader?), had zich toch ook reeds in 1818 uit de Hombeekse gemeenteraad teruggetrokken.

In 1846 wordt te Brussel de Liberale Partij opgericht.

In 1847 is de burgemeester, tijdens een wegeninspectie, schielijk overleden.

Zijn echtgenote hield vanaf die dag nauwkeurig boek van alle uitgaven die ze deed. Ze liet een kapelleke bouwen op de plaats waar haar geliefde man overleden was. Ze schrijft in haar boek: "Kapelleken gebouwt in 1850 op de plaats daer mijnheer zaliger gestorven is 6 junie 1847" De totale kosten bedroegen 47.00 frank. (we komen hierop later terug in de reeks over de kapellekes.)

(6) Hendrik Frans CEULEMANS (1847 -1867)

Gedurende de 10 jaar van zijn ambt profileert zich de liberale partij meer en meer. Ze wordt ook duidelijk antiklerikaal.

In 1849 wordt de eerste Belgische postzegel met de beeltenis van Leopold I uitgegeven. Voordien was het gebruikelijk dat de bestemming de kosten betaalde..

In 1854 wordt besloten het kerkgebouw te vergroten. Sedert de Franse revolutie was de bevolking van Hombeek nagenoeg verdubbeld; van 1100 personen naar 1900. Architect J. Schadde opteert voor verlenging van de kerk en niet voor breder maken. De aanpalende familie Asselberghs, die met onteigening bereideigd wordt, protesteert.

In 1860 wordt de pastorijs vergroot. Pastoor Nobels laat twee besprekingsplaatsen voorbouwen met optrek voor bovenkamers.

In 1864 wordt in navolging van de twee jaar eerder gestichte fanfare Sint Petrus te Zemst, daar opgericht door de broer van de burgemeester, ook te Hombeek de eerste fanfare gesticht: Sint Martinus.

In 1865 sterft de eerste koning der Belgen: Leopold I.

In 1866 wordt langs de zennebeek een muur getrokken langsheen de pastorijs tuin.

(7) Jan Vincent CEULEMANS (1867 - 1885)

Hij volgt zijn vader op en blijft 18 jaar burgemeester van Hombeek. Hij is een populair persoon, geneesheer, voorzitter van de fanfare enzomeer. Met liberaal politiek engagement zal hem meesleuren in een verbeterde oppositie tegen pastoor en Kerk en een verbitterd einde stellen aan zijn burgemeester-carrière. Hij woonde aanvankelijk in het nerenhuis van zijn ouders in de Lijkstraat (zijgevel uitgevend op de Bankstraat). Later herbouwt hij het huis "Ter Schommen" op het Heike, en gaat er wonen. (zie onder)

In 1867 wordt het Belgisch kiesstelsel hervormd, in het voordeel van de Liberalen.

In 1871 wordt de Zenne te Brussel overweld en begint men met de aanleg van de grote "boulevards", naar het voorbeeld van Parijs en van andere grote steden.

In 1873 komt er een nieuw schoolgebouw in de bankstraat, geleid door Juffrouw Sophie LEMESLE.

In 1878 hebben de liberalen in een eenheidskabinet een nieuwe schoolwet gestemd. Hombeek krijgt een nieuwe pastoor: E.H. DE COSTER.

In 1879 wordt de school in de Bankstraat staatsschool waar geen godsdienstonderricht meer wordt toegestaan tenzij buiten de uren. uren. De pastoor trekt ten strijd. De schooloorlog begint.

In 1880 viert België zijn 50-jarig bestaan, doch in mineur. katholieken blijven afwezig.

In 1884 halen de katholieken een verpletterende verkiezingsoverwinning.

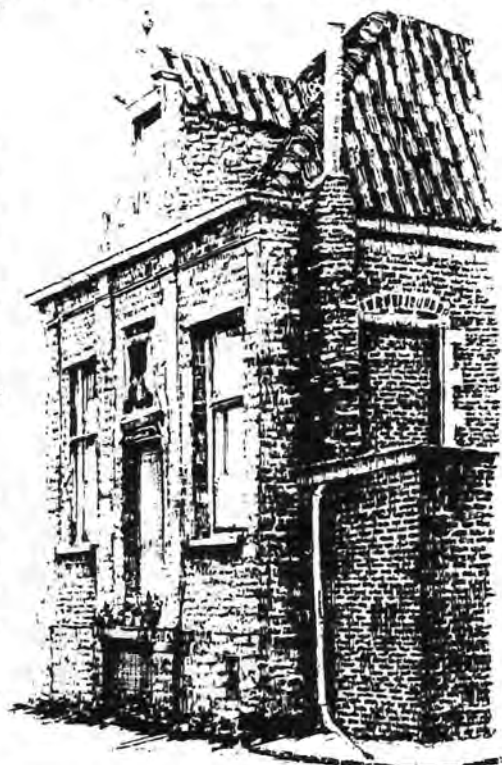
Burgemeester CEULEMANS haakt voortijdig af als burgemeester. Hij wacht de verkiezingen van 1885 niet af. Bovendien was zijn vrouw, begin 1884 overleden, wat hem zwaar bedroefde. De nationale politiek was hem fataal geworden. Als liberaal moest hij volgen in een antiklerikalisme en kreeg zodoende pastoor De Coster en het overgrote deel van de Hombeekse bevolking tegen hem gekeerd. In de laatste raadszitting moest hij bakzeil halen, weliswaar met behoud van de gemeenteschool, doch enkel nog voor jongens, maar met godsoonds onderricht dat zou gegeven worden door de pastoor en door raadslid DE SAEGHER, de opkomende ster. De intussen opgerichte vrije school verder in de bankstraat (patronaat) werd dan meisjesschool. Ze was ontstaan door vrije bijdragen van de katholieke bevolking en gebouwd op de grond van de familie DE MEESTER.

Dokter CEULEMANS bleef nog wel 15 jaar zetelen in de gemeenteraad. Hij was echter een verbitterd man geworden, die zijn afkeer voor pastoor en Kerk niet verborg. Met hem verdwijnt ook voor immer een liberaal bestuuroverwicht te Hombeek. De liberale denkstroom had zich gevoed aan de edele gedachte van de Franse revolutie: LIBERTÉ, ÉGALITÉ, FRATERNITÉ ! Deze "vrijheid" paste goed bij deze rijke pachtersfamilies, die zich door de revolutie meer macht en rijkdom wisten toe te eigenen. Kerk en kloosters verloren aan financiële macht. Deze vrijheid betekende voor hen vooral zich trachten "vrij" te maken van het machtsverwicht van Kerk, kloosters en klerus.

Liberalisme was in die zin sociaal dat het voor het eerst een oppositie betekende tegen een overmachtig blok. De liberale stroming had te Hombeek weinig diepte. Ze heerste bij de bestuurders, de hoofdonderwijzer VLEMINX, en bij de grotere cafébazen, bij diegenen die er beter van werden. Ze bleef een elitepartij en kon moeilijk haar kerkse afkeer verbergen, wat haar tenslotte fataal werd. In 1885 wordt te Brussel de B.W.P. gesticht (Belgische Werklieden

Pastoor DE COSTER, de grote opposant van burgemeester Vincent CEULEMANS.

Het "HOF TER SCHOMMEN" op het Heike, waar dokter CEULEMANS woonde.
(verkleinde pentekening van Bob Broers)

Partij). Het socialisme neemt het als eerste politieke partij op voor de kleine man. Ze zal ook moeten strijden tegen dezelfde machtbezitters; de katholieken. Deze drie nationaal-politieke formaties hebben weinig invloed gehad op de dorpspolitiek. Na Vincent CEULEMANS is er steeds een eenduidig katholiek bestuur aan de macht geweest. Wel voraden zich meerdere partijen doch met overwegend katholieke kandidaten. In 1958 zetelt voor het eerst een raadslid van een andere partij in de gemeenteraad: Raymond DE DECKER voor de socialist.

(8) Jan Joseph DE SAEGER (1885 - 1903)

Evenals zijn voorganger bleef hij 18 jaar burgemeester van Hombeek. Hij is een overtuigd katholiek. Het is in deze jaren dat de eerste invloeden en gevolgen van de op gang zijnde industrialisatie erkend worden. De man van de buiten vindt de weg naar de fabriek. De fietsen worden gemeen goed. De eerste auto's verschijnen. De gaslampen worden stilaan vervangen door electriciteit. De eerste vliegers. De fotografie komt in het bereik van de betere burger die zich gaat laten fotograferen te Mechelen.

In 1890 wordt de Zenne verlegd buiten het dorpscentrum. De regelmatige overstromingen zullen voortaan worden afgewend door de rivier in te bedden tussen verhoogde dijken. Een gespecialiseerde Hollandse firma voert deze opdracht uit.

In 1894 treden de eerste socialist in de kamer met 28 zetels tegen 29 voor de liberalen en 104 voor de christelijken.

In 1905 Voor de gemeenteverkiezingen wordt een nieuw kiessysteem gestemd. Het is nog geen algemeen stemrecht, maar een compromis tussen het cijsstelsel en het meervoudig stemrecht dat ook reeds in 1893 voor de kamerverkiezingen werd aanvaard. Ieder burger boven 30 jaar had stemrecht doch hoge cijsplichtigen, afgestudeerden en familievaarders kregen een bijkomende stem. Zo waren er in Hombeek 417 kiesgerechtigden: 255 (1 stem) + 80 (2 stemmen) + 53 (3 stemmen) + 29 (4 stemmen).

In 1895 ontstaat de tweede fanfare te Hombeek: Hombeek-Plein of Sint Cecilia!

(9) Louis PEETERS (1905 - 1915)

Burgemeester DE SAEGER stierf in februari 1903 en werd tot de verkiezingen, einde 1904, vervangen door zijn schep en Jan L. DE HOEF. Uit de verkiezingen komt een nieuwe figuur op de voorgrond : Louis PEETERS. Hij is reeds 64 jaar oud bij zijn aanstelling.

Door het nieuwe kiesstelsel veranderde heel wat in de samenstelling van de raad. Door veralgemening van het stemrecht werd de inspraak van de bevolking van de buitengehuchten belangrijk. Ze zetten zich af tegen de hege monie van het dorp en kiezen voor hun plaatselijke kandidaten. Zo zijn de gehuchten Plein, Pikkerie en Boskant het best vertegenwoordigd. Een vertegenwoordiger van het Regulaar en slechts één van het dorp, namelijk de burgemeester zelf, die dan nog in de Bankstraat woonde.

In 1904 huldigt Hombeek ook zijn nieuwe pastoor: E.H. DE BRUYN.

In 1905 worden ter gelegenheid van het 75 jarig bestaan van België grootscheepse feesten georganiseerd. Door de Hombeekse straten trekt de speciaal vernieuwde processie. De nieuwe pastoor had zich hiervoor ingezet. Ook zouden voor de eerste maal de drie fanfares van de gemeente mee opstappen in de processie. In het dorp vatte een fotograaf post, die elke groep "vereeuwigde"!

Datzelfde jaar nog werd het kapelleke in de bankstraat ingehuldigd en laat de pastoor zijn pronkstoot nog een tweede maal opmarcheren. Van dan af zijn de sacramentsprocessies steeds deze weg blijven volgen, langs de bankstraat tot aan het kapelleke daar.

In 1906 wordt kardinaal MERCIER (franskiljonse) primaat van België. Korte tijd later brengt hij een bezoek aan Hombeek.

In 1909 heeft België zijn derde koning: Koning Albert I.

Ook nog datzelfde jaar wordt de algemene dienstplicht ingesteld.

In 1914 vallen de Duitsers ons land binnen. Ze rukken op via de as Vilvoorde-Mechelen om na ontzetting van het fort van Walem, Antwerpen in te nemen. Hun geschut op Walem wordt vanaf de hoogstraat te Zewst en tot de hoger gelegen vlakte op de zwaarste steenweg te Hombeek opgesteld. Een groot deel van de bevolking neemt de vlucht naar Nederland.

Burgemeester PEETERS sukkelde met de gezondheid. Hij sterft in 1917. Zijn schepenen nemen dan de functie waar. Eerst Theodoor KEULEERS, van 1915 tot 1916. Daarna schep en Frans COOLS van 1916 tot 1920.

In 1915 wordt Frans DE RIDDER pastoor te Hombeek.

3. Weer of geen weer !

Angela SELLESLAGEN

Enkele gelezen wetenswaardigheden over het weer bij ons, vroeger en nu.

Niets is zo grillig en wisselvallig als het weer. Daarom ook wordt er zoveel over gepraat. Zachte of strenge winters, natte of warme zomers wisselen elkaar af. De echte uitschieters die werden opgetekend zijn het waard om eens gelezen te worden.

Hier volgt de opgave van enkele zachte winters voor U opgetekend uit het "Mechels nieuws en aankondigingsblad" van 26-1-1873:

- 1172 : In deze winter waren de bomen in februari met nieuw groen voorzien en de vogels begonnen hun nesten te maken.
- 1298 : Er is geen winter geweest en op Kerstdag was de temperatuur zo zacht dat de meisjes zich met viooltjes tooiden.
- 1241 : In maart bloeiden de bomen en in mei van datzelfde jaar waren de kersen rijp.
- 1569 : In deze winter dreigde de oogst volledig te mislukken door de regen die dertien weken duurde. Teneinde de ramp af te weren hadden er gebeden en processies plaats.
- 1572 en 1558 : de bomen waren in februari reeds groen. Zachte winters waren er ook in de jaren 1607 - 1609 - 1617 en 1658.
- 1873 : De "Düsseldorfer Zeitung" schrijft : "... slechts eenige hoogbejaarde kunnen zich zulk een zachte winter herinneren. Daar men hier algemeen gelooft, dat men slechts na een koude, strenge winter, een vruchtbaar jaar kan verwachten, menen we onze lezers te moeten herinneren, dat de winter van 1833 even zacht was en er toch in 1834 een zeer vruchtbaar jaar is geweest. Tarwe en granen leverden een rijke oogst op. Tengevolge van de langdurige droogte was het veevoeder niet zo overvloedig maar de hoedanigheid was zo uitstekend als nooit voorheen."
In het vroege voorjaar van dat jaar staan in een hof in Roermond (Ned.) de erwten en bonen in bloei. Een postbode vond een vogelnestje met eitjes. Te Wijk staande rozen te bloeien alsof we reeds in de maand juni waren, en in Middelburg plukt men reeds aardbeien. De weilanden zien zo fris en groen dat de koeien er zouden kunnen grazen.

Dit alles over zachte winters. Over strenge winters lezen we in dezelfde krant van 12-1-1868 (MN) nog een en ander. We citeren ook enkele merkwaardige aantekeningen uit het boek "BAR EN BOOS" van drs. J. Buisman. (BB)

- 1500 : Op 19 december berokkent de overstromende Dijle onnoemelijke schade aan de stad Leuven, vooral aan poorten, bruggen en woningen. Zelfs de sarcofaag van de H. Gertrudis wordt omver gespoeld en in de Dominicanerkerk staat het water tot boven het hoogaltaar. (BB)
- 1508 : Stormvloed berokkenen rond 14 oktober en 11 november veel schade. Op 4 maart vallen te Mechelen hagelstenen tot 7 duim dikte met als gevolg "grote schade aan de gelassen". (BB)

- 1509 : 26, 27 september. Cosmas en Damianusvloed met veel schade. (BB)
- 1510 : Eén van de hardste winters van de 16e eeuw! "...eenen soo grooten vorst die drie daghen voor Sinte Martensmisse began ende duerde veerthien weecken lanck. Men quam met waghens vol goets gheladen van Hantwerpen tot der Goes in Zuydtbevelandt." (BB)
- 1516 : stormvloed op 26 december. Noodweer op tweede Kerstdag met hagel en sneeuwbuien. Te Mechelen slaat de bliksem in de torens. (BB)
- 1532 : zware stormvloed met daarna hard winterweer. Omstreeks de jaarwisseling overstroomt weer eens de Dijle.
- 1548 : Eind maart, begin april walst een late maar geduchte koudegolf over west-Europa. De laatste week van maart (de Goede Week) viel er meer sneeuw dan in de ganse winter. Tot 4 april houden de winterse buien aan. In Mechelen moet de beroemde "ommegang" afgelast worden. (BB)
- 1564 : koudste winter sinds een halve eeuw. Tijdens de kerstdagen kan men brood, wijn en bier nauwelijks ontdooit houden. Soms vriest de ketel waarin men water haalt aan de hand vast. Godevaert VAN HAECHT, een Antwerpenaar schrijft in zijn verslag :

De bevroren Schelde voor Antwerpen 1564-65. Houtsneede in Die nieuwe Chronyke van Brabandt (Antwerpen. 1565).

".. Het scelde loopende verby Antwerpen was haest vol van den Yse...ende is gelyck een stille riviere. Voer den werf stonden craemen van allerlev snoeperye en bancket suycker, gebranden wijn en ook waren er tenten geslegghen, daer volck in banckerteerde, want men vercocht er bier en worsten stoecken vier (vuur stoken) op stucken van yse... De arbeyders, die maeckten aen den wef lange brugghen om 't volck gemackelyck neder te gaen en ontfingen van elck drie myten. En dat duerde tot op de ierste dach Januarius 1565 toen begoste 't wat te regenen..."

Er werd niet alleen pret gemaakt maar ook veel kou geleden die winter. Van Haecht vertelt hierover: "Deur de coude waeren de scier alle hoenderen en noch meer haenen alle haer cammen swerdte vevrosen. De coude hadde oock 't scamel vock, vuel oude willige boomen doen soecken: ja alle galgen en raderen werden bij nachte gestolen en verbrandt; geenen of 't weinich torf was in Antwerpen te krygghen. Daer was een vrouw die om torf te hebben, eenen man 2 vingeren afbete. Item in 't eynde deser maent was 't grooten storm en onweder en wint met seer vuel sneeus, also dat ontrent Brusel en Luyck de peerden tot den buyck in de sneeu gingen. (BB)

- 1568 : Ook deze winter is zeer koud geweest, hoewel de Schelde niet dichtvroor. Op het Antwerpse steen zijn echter wel, in twee drie nachten, tien Spanjaarden die de kou niet gewend waren, gestorven. Ook zijn er wachtposten doodgevroren. (BB)
- 1658 : Zeer koud voorjaar met enorme pakken sneeuw. Wie de illusie heeft gekoesterd dat men met de dooi van begin maart wel van de ellende af zal zijn, is bitter bedrogen uitgekomen! Aanhoudende regens en het schielijk smelten van de enorme sneeuwmassa's hebben voor een waterramp zonder weerga gezorgd. Op de 26e febr. varen veel Brusselaars met bootjes door de straten om inkopen te

- doen. Mechelen staat grotendeels blank. Op het Leuvens begijnhof verdrinken 4 zusters. (BB)
- 1721 : normale winter doch veel sneeuwval van 9 tot 11 februari. gevolg door kou. Van 8 tot 16 februari staan laag-Brussel en de Mechelse omgeving blank. (MN)
- 1740 : Op driekoningen begon er in deze en omliggende landen een zo sterke aanhoudende vorst, als van mensengeheugnis niemand het ooit heeft geweten. In de nacht van 10 op 11 januari was de vorst zo hevig dat hij die van 1709 overtrof en er mensen in hun huizen doodgevroren gevonden werden. De vorst duurde zo tot 12 maart. Dan begon het te dooien en te regenen. Dat jaar waren de granen zo duur dat opstand onder de bevolking ontstond. Het onstandvastig weer duurde tot ver in de zomer zodat er overal biddagen voor beter weer werden ingericht. (MN)
- 1741 : Zowel binnen als buiten Mechelen was er in januari een zo grote overstroming dat de mensen verplicht waren op de zolders van hun huizen te gaan wonen. (BB)
- 1745 : Op de paasdagen, 14, 15, 16 en 17 april was het zeer onstuimig weer. Er viel een grote hoeveelheid sneeuw, doormengd met hagel, regen en wind, en dit als de processie van de H. Rumoldus moest uitgaan. De mensen dierven nauwelijks hun deuren openen. Op 18 april had het 's morgens gevoren en lag de sneeuw twee voet dik. Het ruwe weer bleef zo tot 21 april. (BB)
- 1784 : De winter 83-84 was uitzonderlijk streng. Reeds veel sneeuw in december maar vooral begin februari. Gedurende twee maanden waren de wegen bedekt, zij het met sneeuw, zij het met een soort gletsjerijs. In Brabant en Vlaanderen heeft men veel onbekende vogels geschoten "een soort van wilde kalkoenen, alsook wilde zwanen en witte eendvogels". De tweede helft van februari komen de waterrampen. De Dijle die haar dal in een zee heeft herschapen, overstroomt al spoedig de stad Leuven. Veel vee is verdrongen en tal van mensen hebben dagenlang, vaak zonder voedsel en drinken, op zolder moeten zitten. Ook Mechelen, de steek tussen Vilvoorde en Brussel en het gebied van Halle staan blank. (BB)
- 1815 : Koude winter met veel sneeuw op 10 december. Dan valt de dooi in. Ook na de storm van 16-17 december is het geruime tijd koud-winderig gebleven met wat hagel, sneeuw en regen. Met de Kerstdagen lijkt de winter te wijken voor onbestendig depressieweer dat Zenne en Dijle en andere rivieren doet overlopen. (BB)
- 1820 : Langdurige koude met tenslotte weer eens watersnood. Begin januari staan hele gebieden blank waaronder steden als Brussel, Halle, Dendermonde, Leuven en Antwerpen. (BB)
- 1825 : Zachte winter doch met herhaalde stormvloeden. Op 4 februari heerst een storm met jachtsneeuw en een temperatuur even boven nul. De gehele Noordzeekust wordt geteisterd. Delen van Antwerpen en het Scheldegebied staan onder water. (BB)
- 1841 : Het regende 218 dagen aan één stuk. (MN)
- 1842 : De Lente kwam in de Winter en de Winter in de Lente. (MN)
- 1844 : Het ongeluksjaar. De vorst duurde 89 achtereenvolgende dagen. Toen in Juni de oogst veel beloofde kwam er de aardappelziekte. (MN)
- 1870 : Niet alleen het jaar van de oorlog tussen Frankrijk en Duitsland, maar ook de strengste winter sinds deze van 1844. Bijna al de graangewassen waren vernietigd door de vorst. (MN)
- 1872 : In de zomer van dat jaar klom de thermometer tot 35 graden in de schaduw. De herfst echter was zeer nat. Het regende 84 dagen tussen 19 september en 22 december. (MN)
- 1882 : Lange winter. Op 11 december begon het te vriezen. De Schelde te

Antwerpen was dichtgevroren en men reed er over met paardegespannen en sleden. Op 2 februari begon het te dooien. (MN)

1890 - 1891 : Uiterst strenge winter. Alle rivieren tot zelfs de Schelde waren dichtgevroren. De temperatuur daalde tot - 30 graden. Het waren weken van vermaak voor de jeugd, maar honger en koude, kommer en ellende werd een dagelijks begrip voor vele gezinnen. De Leuvense vaart lag volledig dichtgevroren. Het ijs had een dikte van meer dan 30 cm. Schaatsenrijders, sleden, baantjes-glijders, alles gleed en reed op de vaart. Op vrijdag 2 januari 1891 reed een door een paard getrokken vigilante met 3 personen van de Plaisancebrug tot Battel en terug op de vaart. Te Antwerpen echter stond de foor op de Schelde. In de nacht van donderdag 22 januari werd de stad en omgeving bedekt met een sneeuwlaag van 50 cm., het vroom -25° C.

OVERZICHT		
	WINTERS	ZOMERS
13e eeuw	Eerste dertig jaar verscheiden te koude winters, daarna een halve eeuw weinig.	
14e eeuw	Geregeld te koude winters ('t minst in tweede kwartaal), zelden extreem. Veel sneeuw in 1306, '74, '94 en '99	
15e eeuw eerste helft	In de periode 1432-1443 veel (zeer) str. winters. Veel sneeuw in 1408, '32, '33, '35, '40 en '43.	
15e eeuw tweede helft	Verscheiden te koude winters, in de negentiger jaren daarnaast meer zachte. Sneeuw winters. 1458 en 1491.	Enkele zomers erg warm, bv. '73. Vanaf '80 veel natte zomers.
16e eeuw 1501-1525	Verscheiden winters zijn te koud, maar alleen 1511 is zeer streng. In 1503 is maart erg koud, in 1510 nov. veel sneeuw in 1522	veel droge zomers, ook zijn verscheiden zomers te warm, zelden te koud
1526-1550	Over het algemeen niet streng. Sneeuw winters: 1537, en '46.	veel droge zomers, die ook veelal warm zijn. Na topper 1540 meer koele zomers.
1551-1575	Winter 1565 is de hevigste in een halve eeuw. Barre jaren 1569-'74 met veel winterweer, w.o. de sneeuw winter 1571. Koude nov 1572, koude mrt. '54, '68	Na mooie zomers 1556-1559, koeler, natter.
1576-1600	Van 1580-1630 dubbel zoveel te koude als te zachte w. Veel sneeuw in 1600. Koude mrt. '86, '97 en koude nov. '86 en '89	Van 1580-1628 zijn slechts 4 zomers warm en droog.
1601-1625	Zie vorige periode. Barre jaren zijn 1599-1603, 1620-'24. Sneeuw winters: 1611, '15 en '22-'24. In 1601 is nov. erg koud en in '01 en '15 mrt.	Veel koele en natte zomers.
1626-1650	Ongeveer evenveel te koude als te zachte winters. Geen enkele is zeer streng. In 1635 veel sneeuw	Van 1629-1644 zijn verscheiden zomers warm en/of droog
1651-1675	Iets meer te koude dan te zachte winters, ook extremen. Veel sneeuw 1658, '60, '63, '67, '70. Zeer koude maart in 1666, '67, '74.	Ca. zes zomers warm en droog, even veel koel en nat.
1676-1700	Verscheiden (zeer) strenge winters, w.o. vijf van 1691-1698 (barre negentigers). Veel sneeuw in '77, '92 en '98. Koude mrt. '88 en '96. Koude nov. '89 en '98	Na topzomers 1683 en '84 volgt achteruitgang: koeler, natter.
1701-1725	De zeer strenge winters 1709 en 1716 zijn eenlingen tussen veel normale en zachte winters. Veel sneeuw in: 1709, '11, '16. Koude maart 1721	In 1718 en 1719 erg warm, rest meest koel
1726-1750	Ondanks een topper als 1740 zijn de meeste winters niet zo koud. Veel sneeuw '26. Koude nov. '39 en mrt. '48.	Van 1727-'36 meeste te warm, 1738-'46 meest te koel.
1751-1775	Meer te koude winters dan in de vorige periode. Topper is 1763. Sneeuw winter 1751. Koude maart 1771.	Van 1748-'59 vaak te warm, dan tot '74 te koel
1776-1800	Zeven (zeer) str. winters. Veel sneeuw in 1777, '83, '84, '85 en '92. Koude nov. '82 en '86; zeer koude mrt. '85, '86, '89.	Van 1775-1783 acht (zeer) warme zomers. Dan een reeks koele zomers.
1801-1825	Meer dan de helft is koud, streng of zeer streng. Veel sneeuw in 1803, '08, '09, '14, '16. Zeer koude nov. '04, '05 en mrt. 1812 en '14	Slechts enkele warme zomers.
1826-1850	De winters zijn wat minder vaak te koud. Veel sneeuw: 1827, '30 en '43. In 1845 is maart uitzonderlijk koud	Zeer warm in 1826, '34 en '46, slechts 2 erg koel
1851-1875	Slechts één zeer strenge winter. Veel sneeuw: '54, '65, '67, '68, '71. In '58 en '71 is nov. erg koud, in '53, '65 maart.	Verscheidenen zomers zijn aan de warme kant, vooral '57, '59 en '68. Slechts één zeer koel
1876-1900	Tussen 1855 en 1940 slechts één zeer str. winter (1891). Veel sneeuw in '88. Koude mrt. '83.	Normaal of aan de warme kant zonder extremen.
1901-1925	De helft van de winters is zacht, één is streng. Veel sneeuw: 1918, '23. Koude nov. '19, '21	Vanaf 1902 veel koele zomers. Alleen 1911 en '17 zijn warm
1926-1950	Veel winters zijn te zacht, maar 1929, de oorlogswinters '40, '41 en '42 en verder 1947 zijn (zeer) streng. In '37, '40, '42 en '47 veel sneeuw	Van 1930-1950 aan de warme kant. Zomer 1947 is een absolute topper
1951-1975	Slechts twee winters zijn (zeer) streng, nl. 1956 en vooral 1963. Sneeuwrijk zijn '56, '58, '63, '69 en '70. Vanaf 1967 enig herstel, 1975 is erg warm	Van 1951-1966 koel, alleen '59 is warm.
1976 - (1984)	Winter 1979 is streng en sneeuwrijk. Ook 1982 veel sneeuw.	Warme zomers in 1976, '82 en '83

Op maandg 19 januari bevroor de grote buis van de gasleiding aan de gasfabriek. Rond 7 uur 's avonds gingen de lichten uit in de huizen en herbergen en op de straten. Overal was het pikdonker. Deze strenge winter bracht veel ellende mee.

Op 7 december 1890 bedeede "de Weldadigheidsvrienden" duizend broden en vlees uit aan de armen en behoeftigen. Nog liefdadigheidskringen volgden dit voorbeeld. Er werden tombola's en feesten ingericht. Met de opbrengst werd brood, vlees en steenkool aangekocht voor de armen. Vele troepen arme stedelingen trokken naar de omliggende dorpen om te bedelen. Half februari werd het weer zachter en trad de dooi in.

1913 : Op 4 juni breekt een verschrikkelijk onweder over Mechelen los. *"Vrijdag namiddag rond half zeven is er over Mechelen en omstreken een afgrijselijk onweder losgebarsten, dat overgrote schade aan huizen, hoven en veldvruchten heeft teweeggebracht. De orkaan vergezeld van verschrikkelijke wervelwinden verbrijzelde alles op de doortocht. Ze werd vergezeld van donder, bliksem, stortregen en hagel, laat ons liever zeggen, stukken ijs die door de ruiten sloegen als werdenze erdoor geschoten. Het kwam zo onverwacht dat alle lieden verrast werden. De koetsiers aan de statie en op andere plaatsen konden hun dieren niet meer bedwingen en ze gingen op de vlucht. De dieren waren vooral opgeschrikt door de grote ijsblokken die ze op hun lijf kregen. Dakpannen werden van de daken gerukt, glazen koepels vernietigd, schouwen neergehaald, boomen ontworteld. De jonge vruchten op de akkers werden afgekapd door de ijshagel. De schade was enorm!"* (Gazet van Mechelen)

- 1917 : Een zeer strenge winter. De aardappelen bevroren in de kelders. Er werden raapkolen gegeten om de honger te stillen. Ook maakte de "Spaanse griep" veel slachtoffers in dat oorlogsjaar. (GvM)
- 1941 : Van half december tot eind februari vroor het aan een stuk. De sneeuw lag 60 cm. dik. Op 1 maart kwam eindelijk de dooi. (GvM)
- 1953 : grote overstroming op 1 februari in ons land en in Nederland. Er waren meer dan 200 doden. (GvM)
- 1962 : Een winter om niet te vergeten! Het vroor tot -20° C. De Schelde lag dicht van Antwerpen tot Temse. De baren van de zee bevroren, terwijl ze omhoog sloegen, zodat er na enkele dagen een meter-hoge muur van ijs stond. Aardappelen, bieten, alles was bevroren. Ook veel waterleidingen moesten er aan geloven. (GvM)
- 1979 : Een winter stuntwerk van topklasse. De lage landen beleven hun koudste "van oud op nieuw" (1978-1979) sedert 1890. Overal vriest het -20° C. St.-Kathelijne Waver meldt een temperatuur van -23° C. De jaarwisseling werd gekenmerkt door een snijdende wind met stuivende sneeuw. (BB)
- Het winteroffensief van oudejaarsavond was een verrassing. Voor twee dorpsgenoten (echtpaar Ceulemans) had deze winter een tragisch gevolg omdat ze zich dienden te verwarmen met een gaskachel daar de leidingen van de centrale verwarming door de plotse kou bevroren waren.

Uit deze oude weerberichten kunnen we besluiten dat een zachte winter niet altijd een slecht jaar betekende, en dat een strenge winter, zowel als een natte zomer veel ellende en voedselschaarste meebracht. In het jaar 2000 zal de winter 1988 - 1989 wellicht als de zachtste winter van de eeuw geregistreerd staan. Of dit een waarborg is voor een goede zomer dat zullen we u in een volgend "weerberichtje" vertellen.

BESTUUR VAN HOEMBeka 1989

Baron Bernard de MEESTER ; erevoorzitter

Fl. Louis LAUWERS ; voorzitter

Firmain VERLINDEN ; vice-voorzitter & organisaties

Jan MISSINÉ ; secretaris

Stan BEHETS ; penningmeester

Lieven CUMPS ; redactiechef " Hoembekania "

Ward DE KEMPENEER ; redactie " 't Ridderke "

Raymond LAUWERS ; administratie en redactie

Marie-Louise LAMMAR-MIES ; uitstappen & Natuur en Landbouw

Paul BEHETS ; archiefbeheerder

Jaak DE MAYER ; externe informaties en opzoeken

Ereleden ; Apotheker ASSELMAN

Dokter Walter Jaspers

Kinestiste Rita SPRUYT

Dokter Paul TASSENOY

Architect Eddy VAN DE VENNE

sponsors 1989

verzekeringen

PIETER VAN ASCH

tiendieschuurststraat 25

Leest

GENERALE BANK

gemeentestraat 23

GEMEENTEKREDIET

mechelse weg 24

C. E. R. A.

bankstraat 7

B. A. C.

stationsplein 8

A. S. L. K.

Frans Reyniersstraat

A.E.B. CONVERTING EQUIPMENT

industriepark noord

SINT NIKLAAS

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
4e Jaargang 1989 ✕ Nr.3 ✕ Mei-Juni-Juli

"Onze voorouders in de legers van Napoleon" is een lezing door de heer Eugene De Lelys gehouden op vrijdag 2 juni 1989. Naar aanleiding hiervan staat dit nummer volledig in het kader van het wel en wee van de hombekenaars in de Franse tijd.

Hombeek met zijn ongeveer 1150 inwoners werd zwaar getroffen: de godsdienst werd vervolgd, kerkchatten geroofd, kapelletjes vernield, pastoor De Backer werd verbannen. De graaf van Hombeek verlaat het kasteel, de boeren komen in opstand, 4 hombekenaars sneuvelen.

Hoe de conscriptie de Boerenkrijg veroorzaakte, wie in het leger van Napoleon diende, wie er uit deserteerde enz., dat vernemen we op deze voordracht!

We verwachten dan ook een zeer talrijke aanwezigheid van de leden, van hun familie en van hun vrienden!!!

**HOMBEK
GEMEENTE-
huis**

**2
JUNI
1989
20 UUR**

**SPECIAAL NUMMER
DE FRANSE TIJD !**

verantw. uitgever
W. De Kempeneer
Hombekerkouter 3
HOMBEK

7. De Kringwerking

1. DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN 7 APRIL 1989.

De vergadering verliep in mineur, althans wat het aantal aanwezigen betreft. Inhoudelijk werd er goed vergaderd en werden concrete beslissingen getroffen betreffende werking (projectgroepen), de publikaties en het kontaktblad. De aanwezigen ontvangen hun verslag. Andere leden kunnen dit bekomen op een eenvoudig verzoek.

2. Op 20 mei houdt de kring een tweede uitstap naar THORN en EBEN-EMAEL. Bij het verschijnen van dit nummer zal deze reis gebeurd zijn : nog succesrijker dan Lier en, wie weet, nog zonniger! We duimen.

3. Op vrijdag 1 september wordt op de Algemene Vergadering een lezing gehouden door prof. dr. ALFONS DE ROECK die zal spreken over :

Nekserij vroeger en nu !

4. **Bornem**

bezoek aan het kasteel van MARNIX VAN ST. ALDEGONDE
Zaterdag 16 september (details volgen later).

5. November wordt een intensieve maand !

Op 3-4-5 Nov. **Bob Broers** Kunsttentoonstelling

Traditiegetrouw de Zondag voor 11 November, op 5 Nov. **Sinte Mettefeesten**

Hoembeka-feest op vrijdagavond 10 November !

Meester Mariën

In het vierde nummer van 't Ridderke zal het derde portret verschijnen van een Hombeekse figuur. Wie hieraan medewerking wil verlenen kan de tekst, hoe weinig ook, inleveren bij Ward De Kempeneer of aan Louis Lauwers voor einde Juli.

jeugdleven

Enkele leden hebben reeds positief gereageerd om wat optekeningen te maken over jeugdbelevenissen. Op de volgende vergadering meer hierover en trachten we een projectgroep op te zetten !

Hoembekania 4

In het vierde boek met als hoofdthema " De Zennewerken" zal ook een bijdrage verschijnen over woonstontwikkeling en bewoners der huizen om en bij de oude Zenne. Hiervoor zullen de bevolkingsboeken uitgekamd moeten worden, zoals dit gebeurde voor de Kattestraat. Wie zich nu en dan een uurtje vrij kan maken, en hieraan wil meewerken op het Hoembeka-archief is van harte welkom. Naam opgeven aan H. Keulemans of aan W. De Kempeneer.

Wegens het speciale karakter van dit nummer wordt de reeks over de Vroede Vadersen door Stan BEHETS, in ons volgend nummer verdergezet.

bezoek aan Lier

Marie-Louise Mies

Op 22 april vertrokken 25 "hoembeka-ers" om 13.30 stipt met "nen dubbeldekker" op uit- stap naar Lier. Het weer was ons goedgezind, droog maar wel aan de frisse kant. Te Lier, aan de voet van de Zimmertoren, werden we netjes afgeleverd. Daar vervoegden ons nog enkele leden. Eerst bezochten we de Zimmertoren en het Zimmercomplex. Lodewijk Zimmer (* Lier 8-9-1888) maakte drie wereldberoemde wonderwerken: de Wonderklok, de Jubelklok en de Astronomische Studio. De Wonderklok is in een speciaal paviljoen ondergebracht. De Jubelklok, waaraan hij 5 jaar heeft gewerkt, schonk hij aan zijn geboortestad bij de 100e verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid vandaar de naam "Jubelklok". Dankbaar werd dit geschenk door het stadsbestuur aanvaard en de klok werd geplaatst in de gerestaureerde middeleeuwse Corneliustoren aan het Wilsonplein, thans Zimmerplein. Op 8 september

1968 werd de heer Zimmer door zijn stad feestelijk gevierd bij de gelegenheid van zijn 80e verjaardag. In een plechtige raadszitting werd hij op 13 juni als eerste ereburger van de stad aangesteld naar aanleiding van de 40 ste verjaardag van de inhuldiging van de Zimmertoren. Zimmer overleed te Lier op 12 december 1970.

Nakeuvelend over deze wondere wereld belandde ons groepje terug op het pleintje voor de toren. Daar werden we verwelkomd door de stadsgids: Jef SAERENS. De oud-hoembekenaar was dubbel gelukkig omdat hij zijn dorpsgenoten mocht rondleiden in het stadje waaraan hij zijn hart verloor. Bij het bezoek aan de St. Gummariskerk kregen we op een luchtige, vlotte wijze alle interessante gegevens over deze prachtige kerk. Ook het stadhuis (waar ik niet graag de ruiten zou kuisen) was een leerrijke ervaring. Toen kregen we een heel typisch vismarktje te zien waar je nog twee maal in de week vis kan kopen per "afbod". Van de drukte van de stad kwamen we plots in het stille volkstuintje terecht: adembenemend. Kleine nuijsjes die eens onderdak verleenden aan de armsten, ooringden ons. Je kon er echt tot rust komen. Op de pastorie werd de "grote sleutel" gehaald. We traden in het aparte rijk van de begijntjes. Het gerenoveerde kerkje, vooral de binnenzijde, sprak ons het meestaan. Het was er zonnig, gezellig en warm, en bovendien mooi versierd met prachtige bloemstukken. Bij uitzondering werd ons het prachtige voorzetstuk van het altaar getoond: machtig mooi, goudbrokaat en edelstenen. Trouwliustigen uit de omgeving kiezen dit kerkje uit om er mekaar het ja-woord te geven. Het verwonderde ons geenszins.

Jef, onze gids, vertelde ons allerlei leuke anekdotes, over begijntjes en zo meer. De tijd was te vlug voorbij. We maakten nog vlug van de gelegenheid gebruik voor een lekkere pit bier of voor een warm drankje en... hoe kan het anders voor een lekker "Liers vlaaike". Een prachtige tocht. Maar nieuwe ideeën hingen reeds in de lucht.

OP 20 MEI GAAT HOEMBEKA ER IMMERS OPNIEUW OP UIT. DIT MAAL NAAR THORN EN HET FORT VAN EBEN-EMAEL.
HOPELIJK HEBBEN WE VEEL BELANGSTELLENDEN DIE ONS OP DEZE BOEIENDE TOCHT ZULLEN VERGEZELLEN.

WIST U

- dat de Wonderklok uit het Zimmercomplex overgebracht werd naar Amerika voor de wereldtentoonstelling in de dertiger jaren. Dat de klok 16 jaar in New-York bleef. Toen Zimmer ze in 1945 ging terughalen bleek ze zoek. Na veel moeite werd ze te Washington, in de hal van de universiteit teruggevonden op 700 km. van New-York. Pas in 1954 keerde de klok, na heel wat moeite, naar Lier terug. De Amerikaanse wetgeving erkent immers alles wat meer dan 5 jaar in de States verblijft, als staatseigendom.
-dat Zimmer een rekenkundig genie was, die hoofdzakelijk door zelfstudie deze resultaten bereikte ?
-dat April de Arlekinmaand is ?
-dat ik nog met binnenpret terugdenk aan het verhaal van Jef SAERENS over het begijntje dat verliefd werd op de tuinman ? Na enkele dagen afwezigheid kwam hij terug met een bloem. "Nu moet het gebeuren" dacht het begijntje, en hij vertelde haar dat hij in 't klooster zou gaan !
-dat het schilderij in het begijnhofkerkje over de vader die zijn dochter doodde omdat ze niet tot zijn geloof wilde toetreden, nu nog steeds koude rillingen bezorgt.
-dat, tenslotte, ik in het begijnhof een vrouwtje zag die haar poes binnenriep, maar wat voor een poes ! De dikste die ik ooit in mijn leven te zien kreeg! (net iets voor mij.....)

Met vriendelijke groeten, en dank, aan diegenen die ons vergezellen !

Marie-Louise

8. De Franse Tijd

Ward De Kempeneer

1789

Juist 200 jaar geleden brak in Frankrijk de Revolutie uit. Ook bij ons ging het er niet zo fraais aantoe. De bevolking keerde zich tegen de vorst, Joseph II. Zijn democratisering was wellicht goed bedoeld maar vond bij het volk geen genade. Vooral de kerkelijke inmenging zinde de geestelijke leiders niet. Onder hun impuls keerde het volk zich tegen de keiser. "Voor Ouder en Heerd" werd de strijdleuze. Het is bekend dat vele dorpsbewoners van rond Mechelen deel hadden in de Brabantse Omwenteling.

Op 10-12-1789 is Brussel in opstand en worden de Oostenrijkers ontzet. Weliswaar is het van korte duur. Keiser Leopold II, broer van Joseph II en van Marie-Antoinette, koningin van Frankrijk die op de guillotine zou sterven, bezet op 4-12-1790 de stad Mechelen. In april 1792 verklaart Frankrijk de oorlog aan Oostenrijk en in november van datzelfde jaar vlucht de keizerlijke administratie naar Wenen. Generaal DUMOURIEZ verklaarde: *"De Fransen zullen spoedig uw grondgebied betreden om U te helpen de vrijheidsboom te planten, zonder ons te mengen in de aangelegenheden van de grondwet die U verkiest!"*

1792

Op 14-11-1792 worden de Fransen te Brussel verwelkomd. Generaal Dumouriez liet de besturen vervangen door een college van "voorlopige vertegenwoordigers". In Hombeek en in Leest koos de bevolking Gaspar Antoon de Meester. Op tweede kerstdag werd de eed afgenomen. Deze vreemde bezetting werd niet direkt als een inval ervaren. Men onderging zijn lot. Het was een machtsovername van een regime dat ook veel narigheid had meegebracht. Het duurde echter niet lang. De mooie beloften van Dumouriez ten spijt, werden al snel zware opeisingen gevegd. Eerst betaalde men wel maar in maart 1793 gingen de sansculotten aan 't plunderen en werd de St. Goedelekerk te Brussel heiligschennend onteerd. Einde maart 1793 heroveren de Oostenrijkers voor slechts één jaar ons gebied.

1794

Op 26-6-1794 wordt Oostenrijk door de Fransen definitief verslagen te Fleurus. Met deze tweede inval begint een waar terreur. De Fransen werden ingekwartierd in de dorpen. Ook te Hombeek. In de herberg "Het Waterken", bij de zenneovergang tussen Hombeek en Geerdegem (Schonenberg), verbleven talrijke aanvoerders. De bevolking gaat meer en meer lijden door de opeisingen en de antikerkse houding van de bezetter. Burger LAURENT belastte het district Mechelen met een contributie van 1.500.000 franse livres, waarvan 80.000 livres ten laste van de kardinaal. Deze deed beroep op de parochies. De pastoor van Leest onderschrijft een lening bij zijn parochianen die 747 gulden oplevert. Wellicht gebeurde iets gelijkaardigs te Hombeek. Burger Laurent eiste dat het geld binnen de 24 uur gestort zou worden in de schatkist van het Franse leger anders zouden er gijzelaars vallen.

Uit naam van de Wethouders der Stad en Provincie Mechelen schrijft J.H. PANSIUS (nota: de fam. PANSIUS verwerft in deze tijd ook WOLPUTTE)

"Hij inthimeren aan Ued.geswoorne van de dorpe van Leest, geconvoceert door hunnen respectiven meyer ten eynde de selve geswoorne in voldoening van het meer gemelde gearretteerde, in handen van mijne voornoemde Wethouderen, morgen voor den acht uren voornoen, ten stadhuysen te bewegen, alle het goud ende silverwerk, alsmede allen het numeraire aen hetselve dorpe ende gemeynte competerende, waervan in het vervolg de nadere repartitie volgens equiteyt sal geschieden, hun prevenierende dat in cas van retard ofte wijgering, aen sig selven sullen hebben toe te wijten de onhijslen die uyt dit retard oft wijgering sullen volgen. Actum, Mechelen den 17 Julii 1794."

Twee dagen later bracht pastoor DE HEUCK al het zilverwerk van de kerk van Leest naar het stadhuis van Mechelen: een zilveren ciborie, een mis-kelk, twee zilveren kronen voor beelden. *"Het voorseyde silverwerk, aen den huysel gewogen, bedroeg, salvo justo, 12 ponden a 1 fransche croone per once, zijnde 192 fransche croonen, doende 627-3 gulden crt."*

Dit alles was maar een begin. Snel zullen na de opeisingen van geld en goederen ook de jongeling opgeëist worden voor het Fransche leger. Bovendien heerste er grote armoede, vooral bij de stedelingen. Ze roofden de velden op den buiten en leerden voor het eerst patatten te eten. Deze kultuur was nog maar een paar jaar in voege en ondergewaardeerd.

1795

Nieuwe heren, nieuwe wetten !

16 Thermidor van het jaar III (3 augustus 1795) wordt de wet waardoor de gemeenten heringedeeld werden van kracht. De oude instellingen werden vernietigd. Op-Hombeek en Mechels-Hombeek werden samengevoegd. Er kwam een municipale Raad

"Extrait du registre aux arrêtes de l'administration d'arrondissement de Brabant. Considerant que la population y est de 680 âmes, l'Agent National en tendu arrête que cette monicipalité sera réorganisée de la manière suivante:

Maire	Jacques HORCKMANS
Municipants	Jean SPRUYT / Jacques Emmanuel CAUWENBERGH / Ange VAN DOORSELAER / Jacques SCHELTJENS / Pierre BUELENS
Agent National	Guillaume VEKEMANS
Notables	Jean François CEULEMANS / Philip VAN ASSCHE / Antoine GODVAERTS / Guillaume VAN CAMPENHOUT / Jean François TEUGELS / François MICHIELS / Simon BREMS / Jean SPEULDERRS / Pierre VERLINDEN / Pierre Jean DE KEYSER / Jean Baptist DE HOEF

Op 7 Frimaire van het jaar V (27 november 1796) schaft een nieuwe Wet de H.Geesttafel af. De Republiek legde de hand op hun goederen en inkomsten om ze over te dragen aan de "BURELEN VAN WELDADIGHEID". Het Burgeel van Weldadigheid van Hombeek kreeg op 22 maart 1801 een benoemingsbrief met zijn eerste leden: Jacques HORCKMANS / Francois SMETS / Philip VAN ASCH / Emm.Jacques VAN CAUWENBERGH / Joseph SPRUYT.

De kerkfabriek viel ook weg, doch werd nadien terug heringesteld.

1798

Het ongeluksjaar. De godsdiensthaat ontaard. De boeren trekken ten strijd. De openbare eredienst wordt verboden, pastoor DE BACKER wordt samen met de priesters van het kanton Willebroek verbannen verklaard en veroordeeld tot exportatie over zee. Hij duikt onder te Brussel en sterft het jaar nadien. Het kruis wordt van de kerktoren gehaald, de klokken geroofd. De kerkrekeningen vermelden: "betaald aan Martinus NOEZ voor het afdoen van de kruisen op kerk en toren, de somme van 13 gulden. Item betaelt aen Joannes en aen Franciscus SPOELDERS 13 gulden voor het afdoen der klokken."

De Wet van 19 Fructidor jaar VI (5-9-1798) stelde verplichte dienstplicht in. Elke man moest in het leger tussen zijn 20 en 25 jaar. Gehuwden waren vrijgesteld alsook weduwnaars met kinderen. De dienstplichtigen werden in 5 klassen ingedeeld volgens hun leeftijd: 1e klasse = 20 jaar / 2e klasse = 21j. / 3e klasse = 22j. / 4e klasse = 23j. / 5e klasse = 24 tot 25j. De gemeentebesturen moesten per klasse lijsten opmaken met vermelding van naam, voornaam, geboortedatum, lichaamslengte en beroep van de dienstplichtigen. De centrale administratie stuurde deze lijsten naar het Ministerie van Oorlog. Daar werd beslist welke klassen moesten aantreden.

Op 3 Vendimaire van het jaar VII (24-9-1798) eist de Republiek 200.000 dienstplichtigen. Dat betekende dat alle "conscrits" van klasse 1, alle 20 jarigen, onder de wapens moesten. De meesten van de jongeren vertikten het zich aan te geven. Ze doken onder of deserteerden op weg naar hun regiment. Hierdoor werd de BOERENKRIJG een feit. Het zijn dus vooral de jongeren die in 1777 en 1778 geboren waren die onder deze Wet vielen. Vooral de families van ondergedokenen hadden het zwaar te verduren. Zij werden verantwoordelijk gesteld. Ze werden zwaar beboet en zelfs gevangen genomen en gefolterd.

Op 23 oktober van dat jaar sneuvelen 4 hombekenaars. Ze werden door de Fransen gefusilleerd op het St. Romboutskerkhof te Mechelen.

W. MEULDERMANS, 38 jaar (Guillelmus MEULDERMANS, °16-10-1760, zoon van Jan MEULDERMANS en Barbara LEEMANS) (?)
 J.B. SELLESLAGH, 22 jaar (Jan Baptist SELLESLAGH, °3-11-1776, zoon van Jan Frans SELLESLAGH en Maria Theresia DE WIT) (?)
 P.J. TEUGHEL, 46 jaar (Peter Jozef TEUGHEL, °24-3-1752, zoon van Jozef TEUGHEL en Petronella VAN BEVEREN) (?)
 M. VANDERSIJPEN, 38 jaar (Marcus VANDERSIJPEN, °6-3-1760, zoon van Jan VAN DERSIJPEN en Petronella VAN BUGGENHOUT) (??)

De namen van deze 4 gesneuvelden "Voor Ouder en Heerd" zijn en een gedenksteen gebijeld, die er 100 jaar later, ter herinnering aan de BOERENKRIJG werd aangebracht. Volgens de doopselboeken van de parochie komen deze namen overeen met de personen die we tussen haakjes vermelden. We merken op dat de strijders niet alleen jongeren waren, ondergedoken "conscrits", maar boeren van middelbare leeftijd.

1803

Concordaat tussen Kerk en Staat. Hombeek krijgt zijn klokken terug. Drie klokken worden gewijd. De graaf VAN DER LINDEN D'HOOGVORST is peter van de grote klok. Zijn vrouw is meter. Zijn zoon en dochter zijn peter en meter van de tweede klok. Jaak Emmanuël VAN CAUWENBERGH en Charlotte de.... zijn peter en meter van de derde klok.

Tijdens het keizerrijk normaliseert de toestand enigszins. Aan strijdkrachten heeft de keizer meer en meer nood. Bij de opeisingen gaat men zelfs jongeren van onder de 20 jaar te betrekken. Dienstweigering en desertie blijven algemeen, vooral bij plattelandsbevolking.

9. Wie is wie in 1794 ? W. De Kempeneer

De nieuwe machthebbers hertekenden de gebiedsgrenzen: graafschappen, heerlijkheden werden herschikt in departementen die met onze huidige provincies overeenkomen. Hombeek behoorde tot het "Département des deux Nèthes". Voor Hombeek had het einde van het Ancien Régime nog een aparte betekenis. De gemeente die tot dan een dubbel bestuur kende, werd nu verenigd onder één burgemeester: Jacobus HORCKMANS

Geestelijkheid : Gisbert Joseph DE BACKER is reeds van 1764 parochieherder. Hij maakt de inval der Fransen mee, krijgt het hard te verduren onder de repressie en moet tenslotte in 1798 vluchten naar Brussel. Daar zal hij een jaar later overlijden. Pastoor MILIS volgt hem op tot 1803 en daarna wordt Jan Joseph VAN DEN ELSKEN (Keuremenne) onze herder voor 4 jaar. Van 1803 tot 1807 is het pastoor Philip Joseph LIBOTTON en tenslotte van 1807 hebben we pastoor ROUCHART.

Koster (schoolmeester) : Willem VEKEMANS (° 1769 - +1834), gehuwd met Joanna Catharina GOOSSENS, zoon van de koster Philip VEKEMANS (° 1724). Hij werd in 1795 eveneens Nationale Agent.

H. Geestmeesters (we citeren) 1788: VAN BEVEREN, 1789: J.F. CEULEMANS, 1790: J.F. MICHIELS, 1795: J. HORCKMANS.

De bevolking :

In de akte van 1795, bij de aanstelling van de nieuwe Raad spreekt men van 680 "zielen". In de telling van 1794, die enkel Hombeek Brabant omvat spreekt men van "105 huyshoudens en 584 hoofden". (zie verder 10) In 1787 werden te Op-Hombeek 498 personen en in Neer Hombeek 594 personen geregistreerd. We geloven dat er iets fout zit met de 680 inwoners die in 1795 vernoemd werden en denken dat de bevolking op dat ogenblik meer dan 1000 moet geweest zijn: 584 voor Hombeek, Bbt plus ongeveer 600 voor Homb. Mechelen.

Opmerkelijk is wel dat op dat ogenblik de vooraanstaanden van het Brabants-Hombeek de belangrijkste rol zijn gaan spelen in het dorpsbeleid. In de nieuwe Raad zijn ze oververtegenwoordigd. Het mag ons niet verwonderen omdat in deze tijd vooral de grote pachtersfamilies het voor het zeggen hadden. Ze hadden allen hun hofstede daar.

Jan Frans CEULEMANS : Hof Ter Heide
Jacobus HORCKMANS : hof ter Most
Jan SPRUYT : brouwer op het Regulaer
Francis SCHEERS : brouwer op Het Hoefijzer
Philip VAN ASCH : Den Hogen Moet
de families SELLESLAGH, TEUGHEL, VAN BEVEREN, RENS.

Belangrijk lijkt ons te weten welke personen en welke families er mogelijk betroffen waren bij de opeisingen der Fransen. In onderstaande lijst komen de jongeren voor (+ ouders) die onder de krijgswet vielen voor conscriptie

Pieter-Jan BIDDENS van Leest deserteerde in het leger van Napoleon. Hij huwde later met Liesbeth GOOSSENS van Hombeek. Bij het vernemen van de nederlaag van de keizer in 1814 te Waterloo, is er grote vreugde in het dorp van Leest.

Petrus Joseph ANDRIES		*11- 3-1777	fs. Jacobus	x Anna Maria	MEULEMANS
Guillelmus	ANDRIES	*14- 2-1779	fs. Jacobus	x Maria Magdalena	VAN TURENHOUT
Jan Baptist	Jacobus	*14-12-1779	fs. Jacobus	x Anna Maria	MEULEMANS
Cornelius	BAVIS (onwettig)	*21-12-1777	fs. Theresia	x Jan	MEULEMANS (vader verklaard)
Franciscus	BINTS	* 7-11-1779	fs. Petrus	x Lucia	BRION
Petrus Jan	BRUYLANTS	* 3- 6-1777	fs. Egidius	x Anna Maria	VAN DEN BROECK
Guillelmus	BRUYLANTS	*19- 9-1779	fs. Egidius	x Anna Maria	VAN DEN BROECK
Henricus	CAUWENBERGH	*30- 9-1778	fs. Petrus Jan	x Barbara	DE KEYSER
Petrus Jan	CHRISTIAENS	*13-9 -1777	fs. Jacobus	x Anna	KEULEERS
Mechlinius	DE CROES	* 2- 2-1779	fs. Daniel	x Maria	MOONS
Petrus Antoon	DE ROECK	* 5- 6-1778	fs. Antonius	x Theresia	JACOBS
Jacobus	DEVIS	* 2- 1-1778	fs. Jacobus	x Catharina	CNOPS
Jan Baptist	DE WIN	*12- 5-1776	fs. Hubertus	x Anna Maria	DE CROES
Jacobus	EMMERCHTS	*24-3 -1779	fs. Jan Frans	x Catharina	VAN DIJCK
Antonius	FEREMANS	*29-12-1777	fs. Petrus	x Catharina	MUYLDERMANS
Jacobus	GOOSSENS	*15-11-1779	fs. Rumoldus	x Elisabeth	BORREMANS
Guillelmus	LAUWERS	*23- 5-1777	fs. Jacobus	x Maria	PICCAERTS
Jan Baptist	MAES	* 7- 4-1778	fs. Matheus	x Anna Catharina	GOOSSENS
Jan Frana	MOORTGATS	*12-12-1777	fs. Rumoldus	x Magdalena	JENNE
Petrus Jan	PARIJS	*15-10-1778	fs. Guillelmus	x Anna Maria	LAUWERS
Jacobus	PICCAERTS	*26- 4-1779	fs. Jan	x Anna Maria	MUYLDERMANS
Judocus	PREUTENS	*15- 6-1776	fs. Henricus	x Cornelia	GOOVAERTS
Petrus Jan	PUTTERS	* 1- 6-1777	fs. Henricus	x Catharina	POPPEU
Jan	RENS	* 3- 3-1778	fs. Livinus	x Anna Maria	BOODSCHAP
Petrus Jan	SMETS	*17-10-1779	fs. Egidius	x Joanna Maria	DE WIT
Jan Frans	STEVENS	*20- 8-1778	fs. Jan Baptist	x Maria Catharina	MOONS
Jan Frans	TEUGHELS	* 2- 8-1776	fs. Jan Baptist	x Anna Maria	DE BOELPAEP
Adrianus	TEUGHELS	*17-11-1778	fs. Jan Baptist	x Anna Maria	DE BOELPAEP
Petrus Jan	VAN BENEDEN	*19- 9-1776	fs. Jan Baptist	x Petronella	VAN BEVEREN
Cornelius	VAN BUGGENHOUT	* 4- 8-1778	fs. Petrus	x Joanna	BOLLENS
Rumoldus	VAN CAMP	* 9-11-1776	fs. Jan	x Anna Maria	VERLINDEN
Jan Baptost	VAN CAMP	* 9-11-1776	fs. Petrus	x Barbara	VERBEECK
Petrus Jan	VAN CAMPENHOUT	*13-11-1777	fs. Guillelmus	x Joanna	DILLENS
Cornelius	VAN DAM	* 7- 1 1776	fs. Henricus	x Anna Maria	GOOVAERTS
Petrus Antoon	VAN DE SANDE	*12- 4-1777	fs. Cornelius	x Joanna	VANDERMEULEN
Jan Baptist	VANDERZIJP	*31- 7-1776	fs. Jan	x Petronella	VAN BUGGENHOUT
Jacobus	VANWINGHE	* 9- 3-1777	fs. Guillelmus	x Joanna	KEULEERS
Jan Frans	VERLINDEN	*25- 5-1776	fs. Rumoldus	x Joanna	HUYBRECHTS

Deze jongens, te Hombeek geboren (sterftedatum niet nagegaan), waren tijdens de Franse overheersing in de kritische leeftijd om bij de "conscrits" te behoren. Zeker dezen van het jaar 1777 zullen met de Wet op de algemene dienstplicht te maken gehad hebben. Of ze zich bij het leger gevoegd hebben, of ze misschien gedesserteerd hebben, of ondergedoken hebben moet leven is niet achterhaald.

HUIZEN EN HOVEN

Op de Mechelse steeweg (eertijds huis "De Koos" nu Gemeentekrediet) stond vroeger een woning met een blinde gevel zijdelings op de straat. De ingang was door een klein poortje dat zich bevond in de gesloten tuinmuur. In de zijgevel stond het jaartal 1787 (of 1778?). Uit mondelinge overlevering is bekend dat hier zich jongens zouden schuil gehouden hebben tijdens de boerenkrijg. Men sprak ook van een onderaardse gang. Het huis werd gezegd te hebben behoord aan een klooster.

Bij de confiscatie der kerkgoederen heeft vermoedelijk ook de zogenaamde Kerkendries behoord. Het was een plein langsheen de Zenne gelegen, rechts voor de brug, van Mechelen komend. Aan het plein lag de herberg "Het Moleken". Het grondstuk werd nadien bebouwd door VAN EETVELDE (den Boer van Bekkers).

CARMOSTEYN De Franse machthebber "verburgerlijkte" de maatschappij. De standen werden opgeheven. De adel vreesde het ergste. Jan Joseph Ghislain VAN DER LINDEN D'HOOGVORST (*Meise 6.6.1758) had op 5 maart 1787 zijn vader opgevolgd. De laatste graaf van Hombeek, verliet het kasteel. Het komt vlug tot verval. Tot 1820 woonde er nog een hovenier, dan werd het onbeheerd achtergelaten en werd in de kortste keren een ruïne.

Peter van Beveren woonde op het kasteel van 1777. In 1794 komt hij er door verhangen om het leven.

We lezen de schepenaakte :

"Heden 25 Augustus 1794 hebben wij, ondergeschrevenen, meyer ende schepenen van Hombeek, Brabant, beneffens geswoorene chirurgyn G. VAN BEVEREN ons op het casteel van Hombeek begeven en hebben aldaer in een koeystalleken, op den solder sien hangende, dootd, met een strop om den hals, de persoon Peeter VAN BEVEREN castellyn op het voorseyde casteel. De chirurgyn heeft deze persoon in alle syn ledematen geexamineerd en heeft, in onse presentie, schriftelijke declaratie gegeven dat geen andere oorsake des doods heeft bevonden als des strops, die hij aen zijn hals was hebbende. Actum, casteel van Hombeek, 25 augst. 1794 get. VAN DEN BOSSCHE, meyer, Philip VANASCH, Frans USEMEELS"

EXPOEL De eigenaar in die tijd was Gaspar Antoon de MEESTER. Hij woonde echter te Mechelen in de Bruul. Bij de eerste inval der Fransen koos het volk hem als hun afgevaardigde. Hij is vader van de latere burgemeester.

EGELGEM Van 1770 tot 1794 woonde er Hendrik Frans SCHOOFS en van 1795 tot na de omwenteling Anna Maria Elisabet SCHOOFS

HOF TER SCHOMMEN (Proosdijheve) De heer N. VAN NIEUWENHUYSE, die zich veel kloostergoed aanschafte, koopt ook dit hof. Het komt later in het bezit van de pachtersfamilie DE SAEGER

WOLPUTTE Overgegaan van de familie VAN DER NATH op Gerard DE BURLET, komt dit goed in de Franse tijd in handen van de familie PANSIUS. (zie blz. 37) Zij breken het omwaterde renaissancehuis af en bouwen op dezelfde plaats het nieuwe, thans gekende herenhuis in klassicistische stijl.

hoeve WOLPUTTE Peter VAN CAUWENBERGH hield er destijds een smoutmolen. Het huis (herberg) was in huur door Peter VERBRUGGEN. (later 't Bergsken)

Hof TER HEIDE De familie CEULEMANS woonde er als huurder van Kortenberg.

"Adjudication comme biens nationaux provenant de ci-devant abbaye de Kortenberg par les administrations du département des deux Nèthes, le 22 prairial an V." Het goed komt in handen van citoyen Vincent Paullet-Dervaux. Jean Bapt. Paullet erft het van zijn moeder en verkoopt het in 1811 aan Joseph Arnold CASTILLE, architect. Hij sterft kinderloos en zijn zuster Victoire DESAYES-CESTILLE van Dúai erft het. Van haar koopt het Henri Frans CEULEMANS - HORDKMAN op 26.2.1838 (noot Stevens te Brussel)

10. De Telling van 1794

PROCESVERBAAL VANDE OPNEMINGE DER GEMEYNTEN VAN HOMBEEK, BRABANT, GEHOUDEN DOOR DEN BORGER, M. VAN DIEST, COMMISSARIS.

Op heden 30 Vendémiaire van het derde jaer der fransche Republique, hebben wij ondergeschreven commissaris, hiertoe geroepen wegens de hoofdstad Brussel, bij acte van 18 deser, ons begeven ten huysse van de weduwe Jan SPRUYT, ende aen haer gevraegt hebbende hoevele personen ze in haer huyshouden is hebbende, en hoe veele landen, weyden en bosch sij in bevinge is hebbende, en hoeveel graan ze is hebbende, heeft geantwoord:

1. de wwe. Jan SPRUYT : aantal personen 7 land, wei en bosch 0 - 3 - 0

terwe : 6 quintale / coren 20 / gerst 12 / haever 6 / hoey : 1000 ptt / stroey 200 bussels /
koeyen : 4 / kalveren : 1 / peerden : 2 / verken : 1 / karre : 1 / waegen : 1 /

gevraegt hebbende hoevele graenen hij noodig heeft tot syne consumptie ende hoeveel sayse ? - heeft geantwoord dat hij is doende brouwersneiringe ende vervolgens nog te kort is comende. Gevraegt hebbende of hij heeft geleverd en aen wie ? - heeft geantwoord: ja, tot Brussel in coren 9 quint. item aen de fransche militairen in de parochie in hoey 3000 ptt. / in stroy 48 bussels

getekend : *Jan Baptist C. Spruyt*

2. Francis MICHIELS : aantal personen 11 saey land: 2 - 0 - 0

terwe 25 quintale / coren 25 / gerst 20 / haever 10 / Boekweide / 15 hoey 3000 ptt / stroey 4000 bussels /
koeyen 5 / renders 2 / kalveren 1 / peerden 2 / veulen 1 / verken 2 / karre : 1 / waegen : 1
gelevert tot Brussel terwe 2 / coren 4 / hoey 500 / stroy 2200 / koey getaxeert 70 guls 1 / haver 2

Fr. Michiels

3 Jacobus HORCKMANS : aantal personen 13 saeylanden 8 - 0 - 50

terwe : 10 quintale / coren 35 / gerst 35 / haever 20 / saet 15 / hoey : 8000 ptt / stroey 1000 bussels /
koeyen 10 / renders 3 / veer 1 / kalveren 4 / peerden 4 / veulen 1 / verken 2 / karre : 1 / waegen : 2 ,
alles noodig uytgenomen in terwe 4 / in koren 8 / gerst 10 / saet 7
gelevert tot Brussel in series terwe 2,5 / coren 14 / hoey 5500
stroy 50 / haver 4 / sloorsaet 3,5 / koey 1 (getaxeert en betaelt)

J. Horckmans

4 Joannes VAN DEN BRANDE : aantal personen 8 saeylanden : 1 - 1 - 0

coren 8 / haever 3 / boeckwey 4 / stroey 200 bussels / koeyen 3 / verken 1
alles noodig uytgenomen in haver 3 / gelevert tot Mechelen voor de republieck haver 4

5 Jan SCHRAM : aantal personen 5 saeylanden : 1 - 3 - 0

coren 2 / boeckwey 3 / stroey 50 bussels / koeyen 2
alles noodig : gelevert tot Mechelen : haver 2

6 Guiliam TEUGELS : aantal personen 8

koeyen 2 / verken 1

7 Gillis BRUYLANTS : aantal personen 4 saeylanden : 1 - 1 - 0

coren 7 / haever 1 / boeckwey 3 / stroey 40 bussels / koeyen 2 / verken 1 alles noodig

8 Jacobus SIJMONS : aantal personen 6 saeylanden : 2 - 3 - 0

terwe : 0,5 quintale / coren 11 / haever 1 / boeckwey 9 / stroey 50 bussels / koeyen 2
alles noodig uytgenomen haver 1 / boeckwey 1 gelevert: terwe 0,5

9 Jan Baptist VAN TOLHUYSEN : aantal personen 5
koeyen 1

10 Carel VAN WINGE aantal personen 4 saevlanden 1 - 1 - 50
terwe : 3 quintaele / coren 5 / haever 1 / boeckwey 4 / leysaet 1 / stroey 125 bussels / koeyen 2 / verken 1 /
karre : 1 / waegen : 2 /
alles noodig uytgenomen in haver 0,5 / in boeckwey 1

11 Philippus VAN ASCH - boschwaeter - aantal personen 9 saevlanden: 0 - 2 - 97
coren 21 / haever 11 / boeckwey 8 / stroey 100 bussels
koeyen 4 / runders 2 / verken 2
alles nodig uytgenomen: boeckwey 2 / haver 4.

J. van arch.

12 Wwe Guillian DE BLEISER aantal personen 6 saevlanden: 2 - 0 - 0
terwe 8 / coren 24 / gerst 4 / haver 4 / boeckwey 10 / leyssaet 1,5 / hoey : 150 ptt / stroey 300 bussels /
koeyen 4 / kalf 1 / verken 2
alles noodig uytgenomen in terwe 4 / in haver 2 / boeckwey 4e
gelevert tot Brussel terwe 140 ptt

Guillian de Bleiser

13 Jan VAN DEN HEUVEL: aantal personen 9
terwe 3 / coren 30 / gerst 1 / haever 4 / boeckwey 8 / hoey 300 ptt / stroey 300 bussels / koeyen 3 / renders 1
kalf 1 / verken 1
alles noodig uytgenomen in haver 3 / in boeckwey 3
gelevert tot Brussel in terwe 3.5

14 Laureys VAN DEN BROECK aantal personen 4 saevlanden : 1 - 1 - 50
coren 7 / haver 2 / boeckwey 1,5 stroey 50 bussels / koey 1 / kalf 1
alles noodig uytgenomen : haver 1,5

15 Peeter VAN DER ELST aantal personen 3 saevlanden: 1 - 0 - 25
terwe 2 / koren 3 / haver 4 / boeckwey 2,5 / stroey 60 bussels / koeyen 2 / kalf 1
alles noodig uytgenomen: haver 2

16 Francis SCHEERS - brouwer - aantal personen 7 saevlanden: 5 - 0 - 95
terwe 6 / koren 50 / gerst 7 / haver 16 / boeckwey 20 / leyssaet 2,5 / hoey : 2000 ptt / stroey 300 bussels /
koeyen 5 / kalveren 4 / verken 2 / peerden 2 / veulen 1 / karre 1 / waegens 1
alles noodig uytgenomen in koren 14 / boeckweyde 5
gelevert tot Brussel hoey 600 / terwe 6

17 Philip VAN ASCH - Borgemeester - aantal personen 8 saevlanden: 6 - 0 - 20
terwe 10 / koren 46 / gerst 12 / boeckweyde 12 / sloorsaet 12 sist. / hoey : 2500 ptt / stroey 400 bussels /
koeyen 8 / verre 1 / renders 1 / kalvere. 4 / peerden 2 / veulens 2 / verken 2 / karre 1 / waegen : 1
alles noodig uytgenomen in terwe 4 / sloorsaet 2 sistren
gelevert tot Brussel : coren 4 veertelen
sloorsaet 4 veertelen / hoey 3000 / stroy 50

Philippus Van asch

18 Joannes TEUGELS aantal personen 5 saevlanden: 4 - 2 - 0
terwe 8 / koren 15 / haever 13 / boeckwey 6 / stroey 150 bussels /
koeyen 3 / render 1 / kalf 1 / peerd 1 / verken 1 / karre : 1
alles noodig uytgenomen in terwe 5 / gelevert tot Brussel terwe 2,5

Jan teugels

19 Gillis VAN GRUNDERBOECK aantal personen 7 saevlanden: 1 - 1 - 50
coren 5 / boeckwey 2 / stroey 50 bussels / koey 2 / render 1 / verken 1
alles noodig

20 Guiliam VAN STEENWINCKEL aantal personen 4 saeylanden: 1 - 0 - 55
terwe 4 / koren 6 / gerst 4 / haever 4 / boeckwey 3 / stroey 50 bussels / koey 2 / verken 1
alles noodig uytgenomen terwe 1 / gerst 4 / haver 3

21 Jan Baptist VAN BEVEREN aantal personen 5 saeylanden 3 - 3 - 0
terwe 13 / koren 25 / gerst 8 / haver 10 / boeckweyde 15 / sloorsaet 10 / hoey : 1000 ptt / stroey 150 bussels /
koeyen 5 / renders 2 / peerden 1 / verken 1 / karre : 1
alles noodig uytgenomen in terwe 7 / in coren 6 / gerst 4 / saet 6 / boeckweyde 7
gelevert tot Brussel : terwe 2 / hoey 1500 / haver 4

Jan Baptist van Beveren

22 Jan PICKAERTS aantal personen 2
koren 5 / gerst 3 / haver 1,5 / koey 1
alles noodig uytgenomen in gerst 3 / haver 1,5

23 Guiliam JACOPS - kleermaecker - aantal personen 4
koey 1 / verken 1 / coren 1 alles noodig

24 Guiliam DE LEY - schoenmaecker - aantal personen 3
verken 1 alles noodig

25 Philips VAN WINGE aantal personen 4
koey 2 / kalf 1 alles noodig

26 Jan Francis CEULEMANS aantal personen 17 saeylanden: 37 - 3 - 0
terwe 40 / koren 84 / gerst 16 / haver 80 / sloorsaet 20 / boeckwey 50 / hoey : 3000 ptt / stroey 3000 bussels /
koeyen 11 / renders 2 / verre 1 / calveren 3 / os 1 / verkens 6 / schaepen 28 / hamels 30 / lammeren 12 /
peerden 5 / veulens 4 / karre : 2 / waegen : 3
(nota: dat onder de schapen begrepen sijn de lammeren dewelke dienen tot de lijfcudde
alles noodig uytgenomen in terwe 10 / boeckwey 25 / sloorsaet 17
(nota : dat het saet in geene quinteelen kan gelevert worden)
gelevert tot Brussel ende aen d'armee der franschen : terwe 7 / coren 3 / haver 11 / hoey 1500 / stroey 50 /
sloorsaet 3,5 (nota: dat hij moet leveren jaarlijckx 25 mchelse veertelen coren aen differente chijnsen)

Jan Francis Ceulemans

27 Wwe Antoon VAN WINGE aantal personen 5 saeylanden: 1 - 1 - 50
coren 4 / boeckwey 1 / stroey 60 bussels / koeyen 2 / kalf 1 alles noodig

28 Jan CAMPIDEN aantal personen 6
coren 7 / boeckwey 1,5 / koeyen 2 / kalf 1 / verken 1 alles noodig

29 Jan Baptist BAL aantal personen 6 saeylanden 0 - 3 - 0
coren 8 / haver 1,5 / boeckwey 4 / stroey 40 bussels / koeyen 2 / alles noodig uytgenomen : haver 1

30 Peeter Jan CAUWENBERGH - smoutsiaeger - aantal personen 8
terwe 7 / boeckwey 1 / sloorsaet 14 sist. / keysaet 3 sist. / hoey : 4000 ptt / stroey 200 bussels /
koeyen 2 / renders 1 / peerden 2 / verken 1 karre : 1 / waegen : 1 alles noodig uytgenomen : hoey 1000 ptt.
gelevert in 't camp der fransche republiek : hoey 300 / stroey 330 / gerst 3 / koey 1

31 Wwe Philips DE KEMPENEER (xx DE BACKER) -smid- aantal personen 4
coren 4 / stroey 330 bussels / koeyen 2 / verken 1 alles noodig

32	Jan VERHEYDEN - schoenmaecker -	aantal personen 7	
33	Francis VAN WINGE koeyen 1	aantal personen 5	
34	Peeter BINST coren 3 / haver 1 stroey 50 / koey 2	aantal personen 6 alles noodig uytgenomen : haver 1	saeylanden: 0 - 2 - 0 gelevert : haver 1
35	Hendrik HOFMANS koren 7 / gerst 8 / haver 6 / leysaet 2 / stroey 150 / koeyen 2 / kalveren 2 / verken 1 alles noodig uytgenomen : gerst 6 / haver / 6	aantal personen 5 gelevert : haver 1,5	saeylanden: 0 - 3 - 55
36	Jan GOOVAERTS coren 7 / gerst 3 / haver 2 / boeckwey 4 / stroy 150 bussels / koey 2 / kalveren 2 / verken 1 gelevert : haver 2 / gerst 2	aantal personen 7	saeylanden: 1 - 0 - 18
37	Mwe Rombaut GOOSSENS coren 9 / gerst 7 / haver 4 / boeckwey 1,5 / hoey : 1500 ptt / stroey 200 bussels / koeyen 4 / kalveren 2 / peerd 1 / verken 1 / karre : 1 alles noodig uytgenomen : gerst 7 gelevert aan 't camp der franschen : striy 175	aantal personen 7	
38	Peeter DE NEYS coren 8 / aver 1 / boeckwey # / stroo 50 bussels / koey 3 / verken 1 alles noodig uytgenomen : aver 1	aantal personen 6 gelevert : aver 2,5	saeylanden: 1 - 1 - 59
39	Martinus GOOSSENS - ambacht - coren 6 / gerst 6 / stroy 50 bussels / koeyen 3 / alles noodig uytgenomen . gerst 6	aantal personen 6	
40	Jacobus JACOBS coren 3 / aver 1 / boeckwey 3 stroo 70 bussels / koeyen 2 / verken 1	aantal personen 4 alles noodig uytgenomen : aver 1	saeylanden 0 - 0 - 50
41	Peeter JACOBS, sone Hendrick terwe 4 / coren 4 / aver 5 / boeckwey 3 / stroo 80 bussels / koeyen 2 / kalf 1 alles noodig uytgenomen : haver 2 / boeckwey 2	aantal personen 4 gelevert in d'armee : hoey 1600	saeylanden 1 - 3 - 50
42	Guilliam VAN WINGHE terwe 1 / coren 12 / haver 1 / boeckwey 4 / stroo 75 bussels / koeyen 2 / kalveren 1 / verken 1 alles noodigh	aantal personen 7 gelevert : terwe 140 pont	saeylanden: 1 - 0 - 50
43	Livinus VAN BEVEREN terwe 4 / coren 12 / haver 10 / boeckwey 10 / hoey : 1000 ptt / stroo 150 bussels / koeyen 3 / kalf 1 / peert 1 / veulen 1 / verken 1 / karre : 1 alles noodigh uytgenomen : tarwe 140 pont / boeckwey 3	aantal personen 5	saeylanden: 3 - 1 - 46
44	Judocus VANDEN BROECK - timmerman -	aantal personen 1	
45	Francis SPEULDERS coren 5 / haver 1,5 / boeckwey 1 / stroo 60 bussels / koeyen 2 / kalf 1 / verken 1 alles noodig uytgenomen : gerst 1 / haver 1	aantal personen 5	saeylanden: 1 - 0 - 0
46	Andries SPOELDERS : coren 10 / haver 3 / boeckwey 1 / stroo 70 bussels / koeyen 3	aantal personen 6 alles noodig uytgenomen : haver 1,5	saeylanden: 1 - 1 - 50
47	Judocus MEYSMANSS : haver 1 / boeckwey 1 / stroo 25 bussels / koeyen 2 / verken 1	aantal personen 2 alles noodig uytgenomen : haver 1	
48	Franciscus DE WIT coren 10 / haver 6 / leysaet 1,5 / stroo 60 bussels / koeyen 3 / verken 1	aantal personen 9 alles noodig uytgenomen : haver 3	saeylanden: 1 - 0 - 50

49	Jan SPEULDERS	aantal personen 6	saeylanden: 1 - 2 - 0
	terwe 3 / coren 10 / haver 3 / boeckwey 3 / leysaet 3 / stroo 100 bussels / koeyen 2 / render 1 / kalf 1 / verken 1 alles noodig uytgenomen : terwe 3 / haver 3 / leysaet 3		
50	Philips PARIJS	aantal personen 6	saeylanden: 0 - 1 - 60
	coren 3 / haver 2 / stroo 40 bussels / koeyen 1 alles noodig uytgenomen : haver 2		
51	Wwe. Jan SCHRAMN	aantal personen 4	
52	Jan Baptist DE WIT	aantal personen 6	saeylanden: 1 - 1 - 50
	coren 10 / haver 4 / boeckwey 4 / stroo 60 bussels / koeyen 3 alles noodig uytgenomen : haver 3 geleverd tot Brussel : terwe 70 pint		
53	Hendrik DE WIT	aantal personen 4	saeylanden: 1 - 0 - 16
	terwe 2 / coren 12 / gerst 0,5 / haver 8 / boeckwey 3 / stroo 70 bussels / koey 2 / kalf 1 / verken 1 alles noodig uytgenomen : gerst 0,5 / haver 6 geleverd tot Brussel : terwe 3		
54	Amandus TISTHAUT	aantal personen 4	
55	Jacobus VAN DER SIJPEN - winkelier -	aantal personen 3	
56	Anthoon SPRUYT	aantal personen 4	
57	Jan LENAERTS	aantal personen 2	
	koey 1		
58	Wwe Alexander VAN BENEDEN	aantal personen 8	saeylanden: 1 - 2 - 15
	terwe 2 / coren 4 / haver 1,5 / boeckwey 4 / stroo 70 bussels / koeyen 2 alles noodig uytgenomen : haver 1,5		
59	Guilliam TEUGELSS	aantal personen 5	
	koey 1		
60	Wwe Augustinus VAN CROMBRUGGEN	aantal personen 6	
	koey 1		
61	Wwe Hendrik VAN WINGE	aantal personen 1	
62	Peeter GEENS	aantal personen 4	
	coren 4 / stroey 30 bussels / koeyen 1 alles noodig		
63	Peeter MEULEMANS	aantal personen 6	saeylanden: 1 - 3 - 50
	terwe 2 / coren 14 / gerst 4 / haver 6 / boeckwey 4 / stroo 200 bussels / koeyen 3 / kalf 1 / verken 1 alles noodig uytgenomen : terwe 1 / gerst 3 / haver 3		
64	Wwe Hendrick DE WIT	aantal personen 3	saeylanden: 0 - 3 - 50
	coren 8 / haver 1,5 / stroo 50 bussels / koey 1 / render 1 / verken alles noodig uytgenomen : haver 1,5		
65	Jan TEUGELS	aantal personen 6	saeylanden: 0 - 2 - 50
	coren 3 / haver 1 / stroey 30 bussels / koeyen 2 alles noodig uytgenomen : haver 1		
66	Gomme TEUGELS	aantal personen 5	saeylanden: 0 - 3 - 50
	coren 2 / haver 1 / stroey 30 bussels / koeyen 2 / kalf 1 / alles noodig uytgenomen : haver 1		
67	Engel VAN BEVEREN	aantal personen 6	saeylanden: 2 - 0 - 50
	terwe 6 / coren 25 / gerst 4 / haver 7 / boeckwey 8 / stroey 200 bussels / koeyen 3 / render 1 / kalf 1 / peerden 1 / veulen 1 / verken 1 / karre : 1 alles noodig uytgenomen : terwe 5 / gerst 4 geleverd tot Brussel : coren 2		

Engel van Gevaes

83	Adriaen SMETS	aantal personen 3	saeylanden: 0 - 1 - 0
	koey 1 / kalf 1	alles gefourageert door de fransche troupen	
84	Mme Rombaut GOOVAERTS	aantal personen 3	saeylanden: 0 - 2 - 50
	coren 2 / haver 3 / stroy 50 bussels / koey 1 / kalf 1	alles noodig uytgenomen : haver 3	
85	Martinus PATTEET	aantal personen 6	
86	Jan VAN DERZIJPE	aantal personen 5	saeylanden: 0 - 3 - 25
	koren 9 / boeckwey 3 / stroy 80 bussels / koeyen 2 / runder 1 / verken 1	alles noodig	
87	Francis SELLESLAGH	aantal personen 8	saeyland 6 - 2 - 28
	terwe 8 / coren 20 / gerst 4 / haver 3 / boeckwey 10 / stroy 150 bussels		
	koey 4 / kalveren 2 / peerd 1 / verken 1 / karre 1		
	alles nodig uytgenomen : terwe 6 / boeckwey 3	gelevert : coren 2 veerteien	

de vrouw van sellenslagh

88	Peeter DE BOECK	aantal personen 8	saeyland 2 - 2 - 0
	terwe 3 / coren 10 / gerst 3 / haver 3 / boeckwey 3 / stroy 100 bussels / koey 3 / kalvef 1 / verken 1		
	alles nodig uytgenomen : terwe 140 ptt / haver 1,5 / gerst 2		

*dit is hand + merg van
anna gath de boeck voor haer vader*

89	Cornelis DE GREEFF - smid -	aantal personen 4	
	koren 4 / stroy 30 / koey 2 / verken 1	alles noodig	
90	Jacobus DE KEYSER	aantal personen 5	
	koren 9 / boeckwey 2 / stroy 30 / koey 2 / verken 1	alles nodig	
91	Jacobus CHRISTIAENS	aantal personen 3	saeyland 0 - 2 - 50
	coren 6 / stroy 30 bussels / koey 1 / kalf 1 /	alles nodig / gelevert : haver 5,5 veertelen	
92	Jan DE LEYE	aantal personen 4	saeyland 1 - 0 - 50
	coren 5 / haver 2,5 / boeckwey 4 / stroy 50 bussels / koey 2 / kalf 1 / verken 1		
	alles nodig uytgenomen : haver 2,5		
93	Peeter FIERENS	aantal personen 3	saeyland 0 - 3 - 43
	coren 4 / gerst 2 / haver 3 / stroy 50 / koey 1 / kalf 1 / verken 1		
	alles nodig uytgenomen : haver 3 / gerst 2		
94	Peeter TUYAERTS	aantal personen 4	
	coren 0,5 / stroy 25 bussels / koey 1 / verken 1	alles nodig	
95	Joannes VERSTAPPEN	aantal personen 8	saeyland 1 - 2 - 50
	coren 5 / boeckwey 1,5 / stroy 50 bussels		
	koey 2 / kalf 1		
	alles nodig		
96	Jan STEVENS	aantal personen 8	
	koey 1 / verken 1		
97	Mme Geeraert DE GREEFF	aantal personen 2	saeyland 1 - 0 - 40
	terwe 1 / coren 4 / haver 3 / boeckwey 2 / stroy 60 bussels / koey 2 / verken 1		
	alles nodig uytgenomen : haver 3	gerst en terwe is vercocht	

joannes verstappen

98	Guilliam CEULERS	aantal personen 5	saeyland 0 - 1 - 75
	koe 2 / verken 1	alles gefourageert door de fransche troupen	
99	Henrik JACOBS	aantal personen 6	saeyland 0 - 1 - 50
	coren 2 / haver 1 / stroy 30 bussels / koe 1 / kalf 1	alles nodig uytgenomen : haver 1	
100	Rombout SCHELIENS	aantal personen 9	saeyland 1 - 0 - 50
	terwe 2 / coren 6 / haver 1 / boeckwey 2 / stroy 50 bussels / koe 3 / kalf 1 / verken 1		
	alles nodig uytgenomen : terwe 1 / haver 1		
101	Joannes POTUMS - klermaecker -	aantal personen 5	
	koe 1 / alles nodig		
102	Jan Francis TEUGELS	aantal personen 8	saeyland 7 - 0 - 28
	terwe 12 / coren 30 / gerst 6 / haver 12 / boeckwey 11 / stroy 250 bussels / hoe 1000		
	koe 4 / render 1 / peerden 2 / verken 1 karre 1 / wagen 1		
	alles nodig uytgenomen : terwe 8 / gerst 3 / boeckwey 3	gelevert : coren 132 ptt	
103	Jacobus VAN BEVEREN	aantal personen 7	saeyland 3 - 1 - 0
	terwe 6 / coren (van land en thienden) 26 / haver 8 / boeckwey 200 / stroy 200 bussels / hoe 1500		
	koe 4 / erenders 2 / peerden 2 / veulen 1 / verken 1 / karre 1 / wagen 1		
	alles nodig uytgenomen : terwe 4 / boeckwey 10	gelevert : terwe 4	
104	Jan EMMERECITS	aantal personen 5	
	coren 6 / stroo 20 bussels / koe 2 / kalf 1	alles nodig	
105	Eidius VAN WESEMAEL	aantal personen 5	
	koe 2		

Eyndelinghe aen de bedienaers der gemeynte door mij commissaris gevraegt sijnde requisiten in graenen, beesten en voeder die aen de gemeynte gedaen sijn sedert de laetste comste van het fransche leger, wanneer, door wie, hoeveel en in wat speciën, hebben geantwoord dat het selve altijd is geordonneert geweest van denhooftmeyer DE SWERTE onder wie deselve bescheeden sijn berustende tot hunne bons inclus ende voorders refererend hun aen desen verbaele ende tot de acte gevolgt op den Notitieboek van den commissaris DRTS int aqasijn van Pericq.

Gevraegt sijnde hoeveel quintaelen graen, d'een jaer door d'ander, in dit gewest kan opbrengen par bunder saeland, hebben verclaert dese vraege niet te konnen beantwoorden alsoo het een tegens het ander jaer merckelijk is verschillende.

Ende gevraegt sijnde ofte dit jaer is geweest eenen volen, halven, der- de, vierden, vijfdien minder als doorgaenschen oogst, hebben geantwoord dat dit jaer een derde minder is als op ander jaeren door de heete vant seizoen, daertoevoegende dat de landen onder dese parochie daerenboven door het camp der republieck voor een derde gefourageert sijn geweest.

Hebben de regeerders tot dien geseyt dat onder HOMBEEK, BRABANT sijn een menigte bosschen ter quantiteyt van een hondert en vijf bunderen bosch twee dagwand en sevenendertig roeden, toebehorende aen afgesetene.

Aldus gedaen binnen HOMBEEK, BRABANT, coram wethouderen

M. VAN DIEST, com. C.J. VAN BOSSCHE, 1794 meyer homb.Brant
Philippus VAN ASCH / Franciscus MICHIEKS / Jan Baptist SPRUYT
mij present CJ: DE ROOVER greffr

105 huyshoudens / 584 hoofden

geraadpleegde bronnen:

Stadsarchief Brussel: Inventaris Pergameni (blz.287) de telling van 1794 / Alg.Rijksarchief Antwerpen: Schepengriffies van H.Bbt. / Stadsarchief Mechelen: Notarisakten (inwoners H.Mech) / Klappers van de doopsels van Hombeek / Nota's nopens Leest: Jaak Muyldermaans / Deserteur onder napoleon: Hendrik Diddens / Tussen Brabantse omenteling en boerenkrijg: Roger Van Kerckhoven / Onze voorouders in de legers van Napoleon: Eugène De Lelys / .

Enkele bemerkingen bij deze telling

1. BETROUWBAARHEID DER CIJFERS

Over het aantal inwoners per woonst en dus ook over de totale bevolking van Hombeek, Brabant, is geen twijfel. Merk op dat met een woonst geen huisgezin bedoeld wordt. Soms woonden gehuwde kinderen met hun gezin in. Ook andere echt-paren, in dienst van het huis, werden meegerekend.

Betrouwbaar is ook de opgegeven bebouwde oppervlakte. Er werd gevraagd naar "saeylanden in bewinning". Dat betekent dat de opgegeven oppervlakte niet het totaal aan eigendom is, maar er ook de huurgronden inbegrepen zijn. Het zijn alle labourgronden en weien, geen bossen of tuinen. De oppervlakte is uitgedrukt in (B)= Bunder, (D)= Dagwand (R)= Roede. (voor onze gemeente was een roede = 31,36 m² / 100 roede = 1 dagwand of 3136 m² / 4 dagwand = 1 bunder of 12.544 m²) Minder zeker kunnen we zijn over de cijfers van dieren en gewassen. Het is hoogstwaarschijnlijk dat men minimaliseerde om de opeisingen te beperken of eraan te ontsnappen.

2. DE OPEISINGEN DOOR HET FRANSE LEGER

Van de 105 huisgezinnen werden er 60 belast met leveringen aan de bezetter. De kleine boeren blijven veelal beperkt tot het leveren van haver. Er zijn 19 personen, meestal grote boeren, die bevestigen dat ze al geleverd hebben. Enkel van hen vermelden ook dat ze ervoor betaald werden. Het was inderdaad zo dat bij de eerste inval der Fransen (nov.1792-art.1793) er inderdaad graag geleverd werd. De nieuwe Heer garandeerde immers een flinke vergoeding hiervoor. De vrijwillige verkoop werd vlug een verplichte levering. We merken op dat 9 pachters of grote boeren hun goederen te Brussel zijn gaan leveren. Ceulemans en Horckmans verkochten ook een koe. Anderen (4) spraken van leveringen te Mechelen, of "aan het kamp der Fransen" (2), of "aan d'armee (1), en 2 bekenden dat ze hadden moeten afstaan bij "fouragieën".

3. DE GROTE PACHTERS / BOEREN.

In volgorde van de oppervlakte bewerkte grond rangschikken we de belangrijkste als volgt:

- 1- Jan Frans CEULEMANS (47,36 ha.)
- 2- Jacobus HORCKMANS (10,19 ha.)
- 3- fam.TEUGHELS : Jan Frans (8,87 ha.) Jan (5,65 ha.)
- 4- fam.VAN BEVEREN : Jan Bt.(4,70 ha.) Livinus (4,13 ha.) Jacob (4,07 ha.)
- 5- Francis SELLESLAGH : (8,24 ha.)
- 6- Francis SCHEERS : (6,57 ha.)
- 7- Jan RENS : (4 ha.)

Nog 24 boeren bebouwen een oppervlakte van meer dan 1 ha.

4. WELSTAND

De doorsnee hombeekse bevolking leed zeker geen honger. In de meeste gezinnen of families kon men een koe en een varken houden. Het varken zou hoofdzakelijk voor het vlees zorgen, de koe vooral ook voor de zuivelprodukten als melk boter en kaas. In eigen tuin werden de groenten geteeld en wie over wat veld beschikte kweekte voer en wat graangewassen. De kleine landman van Hombeek zette boekweit en geen tarwe, dit in tegenstelling met de grote boer. Er waren 29 paarden en 8 veulens in de grotere boerderijen, bij de brouwers en bij de molenaar. Deze hebben ook de 16 karren en 11 wagens. De kleine landman kan in ruil voor mankracht tijdens het hoogseizoen, beroep doen op paard en kar van de grote boer om ook zijn oogst in te halen. Bij het hoornvee spreekt men ook van "runders". Vermoedelijk de trekdieren of stieren? In twee gevallen, bij Ceulemans en Horckmans, is een os geteld. De "verre" is de vaars.

In totaal registreerde men 219 koeien, 29 runders, 2 ossen, 50 vaarzen of ongeveer 300 hoorndieren. Bovendien nog 68 varkens. Voor een bevolking van nog geen 600 man is dat niet zo slecht, vooral als men bedenkt dat men eerder een te lage aangifte zal gedaan hebben. Slechts in één geval wordt er melding gemaakt van schapen en lammen (58 in totaal) wat er zou kunnen op wijzen dat er destijds geen herders meer waren.

5. Voor zover we weten bestaat deze telling niet voor Hombeek, Mechelen, hoewel 1 jaar later de twee verenigd werden. Een totaal beeld voor de ganse gemeente ontbreekt vooralsnog. Een eerste overzicht van de algemene toestand van de bevolking krijgen we pas in 1820 bij de inschrijving der bevolking in het eerste register van de Bevolkingsboeken. Daar komen we later nog op terug.

't Ridderke

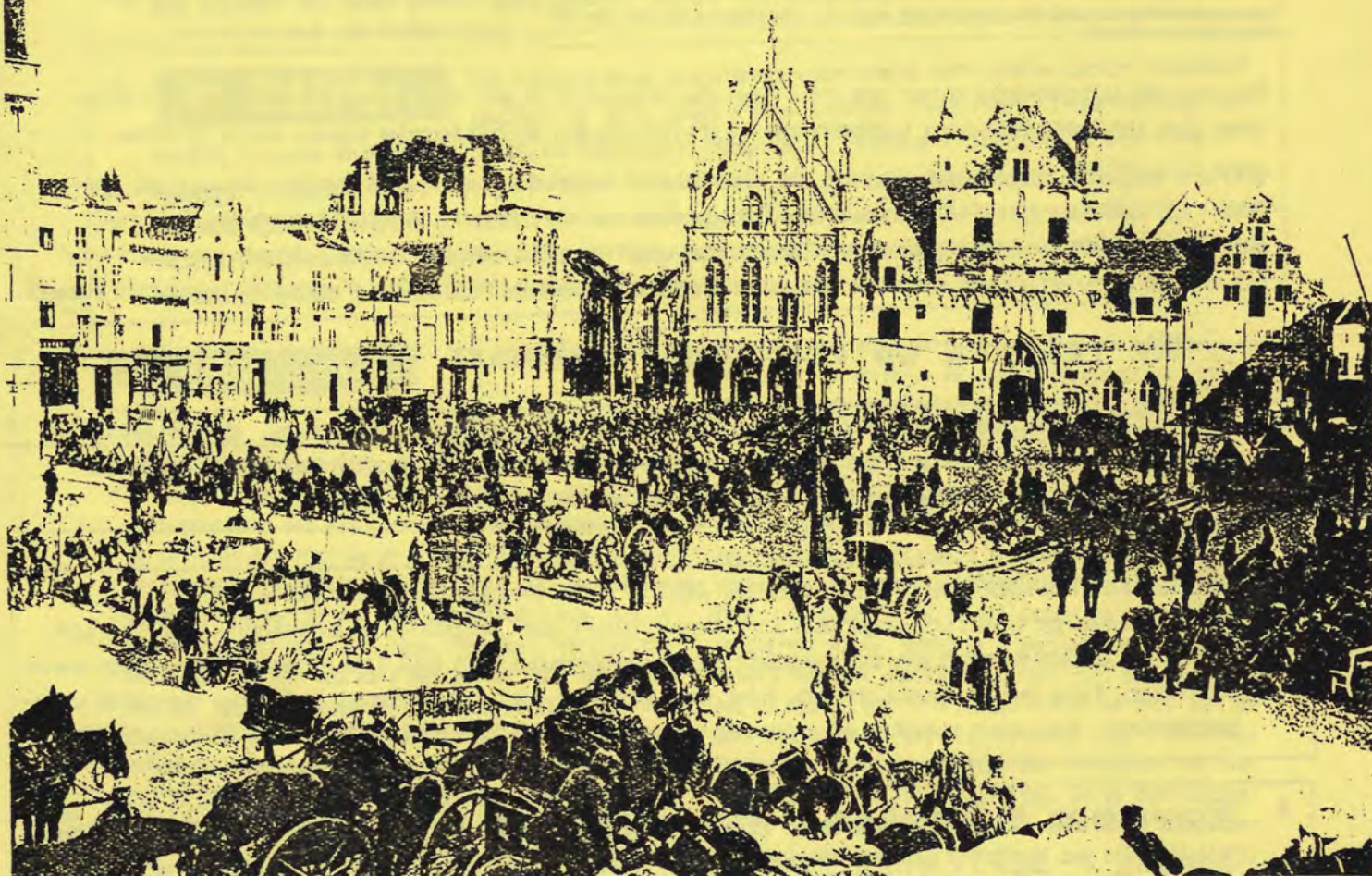
TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
4e Jaargang 1989 * Nr. 4 * Juli- Augustus

75

jaar

4 AUGUSTUS 1914

Duitse troepen vallen ons land binnen.
De strijd rond Leuven, Vilvoorde en Mechelen is zeer hevig.
De bevolking gaat massaal op de vlucht, ook de gezinnen
van Hombeek, voornamelijk naar Nederland.
Hierover meer in dit nummer; "De vlucht in '14" (blz.64)

DUITSE TROEPENBEWEGING OP DE GROTE MARKT TE MECHELEN, SEPTEMBER 1914.

Verantwoordelijk uitgever: Ward DE KEMPENEER, Hombekerkouter 3, Hombeek

11. De Kringwerking.

1. **Uitnodiging** **vrijdag 1 september**

De eerstvolgende vergadering van onze kring is, zoals eerder aangekondigd, een themavergadering. We nodigen alle leden, hun familieleden en hun vrienden uit, hierop aanwezig te zijn.

Heksenverbranding was eind 16de eeuw en ook nog in de 17de eeuw het resultaat van een meedogenloze repressie.

prof. dr. A. ROECK over:
HEKSEN
vroeger en nu !

In het eerste gedeelte legt de spreker uit hoe hekserij, een in ruimte en tijd beperkt fenomeen ontstond en evolueerde. Hekserij bevat zowel elementen uit het wereldwijd verspreide volksgeloof, als uit het door intellectuelen gecreëerde satanisme.

Er wordt uitgeweid over de rol van de inquisitie en de verschrikkelijke ravages die de heksenwaan tussen de vijftiende en achttiende eeuw aanrichtte.

In het tweede gedeelte wordt de aandacht besteed aan het hedendaags bijgeloof in hekserij in Vlaanderen. Dit gedeelte dat meer anekdotisch is dan het eerste bevat vooral getuigenissen en verhalen i.v.m. hekserij door mensen van nu en de ervaringen van de spreker die o.m. verschillende 'heksen' bezocht heeft.

We rekenen op een ruime opkomst van onze leden !

2. PROJECTVERGADERING 'NATUUR & LANDBOUW' OP DONDERDAG a.s. 24 AUGUSTUS !

De ingeschreven leden in deze projectgroep ontvangen ook nog een aparte uitnodiging. Bespreking o.m. van de volgende reis naar BORNEM !

3. PROJECTVERGADERING 'HOMBEEKSE JEUGD' op vrijdag 15 SEPTEMBER !

Een nieuwe projectgroep die tot doel heeft de jeugdbelevissen, vooral tot 1950, te analyseren en te registreren. Hieraan kan elk lid meewerken. Hoe meer hoofden, hoe meer gedachten, hoe vollediger het resultaat ! Op de eerste vergadering zal een werkplan opgezet worden. WE REKENEN OP ZEER VEEL LEDEN !

4. **Bornem : Kasteel van Marnix van St. Aldegonde** **Zondag 24 SEPTEMBER :** Dit bezoek gaat speciaal op ZONDAG door op verzoek van onze leden die het moeilijk hebben om zich op zaterdag vrij te maken !

5. **BOB BROERS** Kunsttentoonstelling op 3-4-5 November

Geboren te MECHELEN in 1925, studeerde hij aan de Normaalschool van deze stad van 1940 tot 1944. Het tekenonderwijs, met het oog op het later onderwijs van onderwijzer, was tamelijk hoogstaand. De lessen werden gegeven door een bijzondere leerkracht, JAN HEUNINCK, kunstschilder en inspecteur in de plastische kunst. Hij kan beschouwd worden als de bezieler voor de latere kunstactiviteiten van Bob.

Schilderen en tekenen is wel een nevenactiviteit gebleven. Hierbij gaat de belangstelling voornamelijk uit naar het landschap en het stilleven. Hij gebruikt meerdere technieken afwisselend; pentekeningen als grafische kunstvorm en aquarel en olieverf in zijn schilderwerken. Vele werken ontstaan louter door het gebruik van het palletmes, wat een speciale sfeer schept met steviger koloriet. Beliefkoosde onderwerpen zijn pittige hoekjes en zichten van Hombeek en Mechelen.

TENTOONSTELLINGEN: groepstentoonstellingen: Mechelen, Duffel, Hombeek [3x], Deurne Antwerpen, Diloy-sur-Viroin, / Individueel te Hombeek "LANDELIJK HOMBEK" Buitenlandse tentoonstellingen: Frankrijk; LILLE en LUXENBURG [Groot Hertogdom] ONDERSCHIEDINGEN: Prijs van de Stad BRUSSEL, 5e prijs Schilderssalon BRUSSEL, Eerste prijs grafiek Salon BRUSSEL, 3e prijs schilderen Salon LUXENBURG, 1e prijs grafiek Salon LUXENBURG Een drietal werken van hem werden door de Staat aangeschaft.

6. **SINTE METTE 89** Door HOEMBEKA is dit plaatselijk volksgebruik in ere gehouden. Ook de Mis en Dierenzegening zijn intussen een vaste waarde geworden bij dit feest. HET ZOU WEL PASSEND ZIJN DAT DEZE TOCH KORTE MISVIERING DOOR ALLE LEDEN ZOU WORDEN BIJGEWOOND!

7. **HOEMBEKA-FEEST** gaat door op 10 NOVEMBER in de bovenzaal van het gemeentehuis. We laten ons nog eens opdienen en maken er een even geslaagd feest van als bij de lustrumviering!

8. **'t Ridderke** De spontane inbreng van vele artikels door enkele leden is ons een riem onder het hart: Gerarda Mariën, Louis Buelens, Louis Van Den Heuvel, Lisette Polspoel-Fierens, Marie-Louise Mies en getrouw zoals altijd Angel en Stan. Zo hoort het. Het aangekondigde artikel over Meester Mariën hebben we verdaagd naar volgend nummer, deels omdat nog geschriften ontbraken, deels om dit nummer niet te dik te maken! (kostenbesparend)

9. **EBEN EMAEL**

Met zo'n 28 op-avontuur-beluste leden en vrienden (misschien ook leden intussen?) vertrokken we op 20 mei naar het mysterieuze fort van Eben-Emael. Een echt zomerweer met een temperatuur die voorspeld was op te lopen tot rond de 29 graden. We werden er opgewacht door de gidsen, die begrijpelijk vooral belangstelling vertoonden voor de kassier! Wie mee in het fort ging, onder de berg, kon wel spreken van een koude douche; hoe warm het buiten ook was, binnen was het ijsig koud. Onze gidsen waren daar wel op gekleed, maar wij, onwetende drommels konden in de handen kloppen. Hoe dan ook, dit bezoek, dank zij de leerzame uitleg van de gidsen, was een boeiende belevenis. Het vermeende oninneembare fort werd door de Duitsers in de kortste keren toch bezet. Normaal was er een bezetting van 800 soldaten. De

dag van de inname waren er slechts 400 aanwezig; de helft was op verlof. De listige verovering voltrok zich volkomen onverwacht. Tweeëlvliegtuigen en hollie ladingen waren het geheim wapen! Op 9 mei om 3.30 uur 's morgens vertrokken 11 zweefvliegtuigen. Om 4.25, nog in volle duisternis landden ze; 9 op het fort. Iedereen kende zijn taak, de taak: mitrailleurs-bunkers, luchtafweer en observatieklokken vernietigen. 2e taak: alle artillerie-posten uitschakelen. 3e taak: in de diepte aanvallen en de bunkers veroveren. Alles moest in 1 uur gebeuren. Hollie ladingen werden aangebracht. Het fort bezweek op 11 mei om 12.30 uur. Eens buiten wisten we onze emoties wat te bedaren met een lekkere tas onvervalste "soldaten-erwtensop"! Sommigen verkenden de niet ingenomen, ouderwetse toiletten. In de dichtsbijgeleden eetgelegenheden zochten we verder troost en versterking: een keurig onthaal en echt smakelijk. Dan ging het verder naar Thorn, de "witte stad".

Thorn

juist over de grens. Dat stadje met een 1000 jarig rijkhistorisch verleden ligt ongeveer 12 km. ten zuid-westen van Roermond. Aan deze plek is Hombeek nog voor een beetje historisch verbonden. Stan wist ons te vertellen hoe onderpastoor Nobels daar vrij ernstig gewond geraakte. Thorn is niet op maat gebouwd voor grote moderne autocars. Dan maar kuierend een weg zoeken door de smalle straatjes met de zonovergoten witschitterende huisjes. Thorn's huizen en straten ademen de middeleeuwse sfeer. De Eburonen bouwden hier een tempel ter ere van hun god Thor. Vandaar trouwens ook de naam. De kapel onder de linden dateert van 1673 en werd gebouwd door Clara Elisabeth, gravin van Manderscheidt-Blankenheim. De abdij van Thorn werd gesticht eind van de 10e eeuw door Ansfried, graaf van Maasgouw en later Bisschop van Utrecht. Zijn vrouw Wereswint of Hilsondis, stond hem daarbij trouw ter zijde. De abdij vormde met de haar omringende gebieden, in de late middeleeuwen, een soevereine stift van het Duitse Keizerrijk. Van het grote abdijcomplex is

enkel de prachtige kerk overgebleven. Ze bezit ontelbare kunsschatten. In de jaren 1860 - 1880 werd ze door P.J.H. Cuypers grondig gerestaureerd. In de zijkapel van de abdij kregen we in die's een historische evokatie van het stadje en van de abdij.

Er bleef niet zoveel tijd meer over. Toch genoeg om een stukje taart te genieten met een koele drank. Nog wat lekker luiëren in een gemakkelijke zetel en.....huiswaarts! Voldaan, tevreden?

"Wanneer is de volgende reis?", was de vraag die we meermaals hoorden. Wellicht toch het bewijs dat het weer een meevaller geworden was. En wat meer is, we waren tijdig terug om de supporters van K.V. Mechelen de kans te geven om hun ploeg te gaan aanmoedigen. Sojittig genoeg zal het niet geholpen hebben want ze verloren die zware match tegen Anderlecht met 2-0. Men mag niet alles willen in't leven he !!!

N° 97932

Enfant : vert
Adulte : blanc

CARTE D'ENTRÉE AU FORT D'EBEN-EMAEL

Association pour l'Etude, la Conservation et la Protection du Fort d'Eben-Emael et de son site.
A.S.B.L. n° 8063/87

WIST U DAT ?

- Uit de vliegtuigen die het fort aanvielen er zowel echte soldaten geïmproviseerd werden als loze "poppen". De echte landden vlugger dan de poppen. Zo werd er enkel op de poppen geschoten!
- Onze chauffeur zeker niet bij de categorie "snelheidsmanjakken" hoorde....?
- We onder onze reisgenoten 2 reizen, aangeboden door Mondial-Tours mochten verloten ?

VERGADERING OP 23.6.1989

door Marie-Louise MIES

Die vrijdagavond werd het een echt gezellige vergadering. We waren samengekomen om, in alle eerlijkheid, door een onschuldige hand, 2 gelukkige winnaars aan te duiden van een reis, aangeboden door Mondial-Tours, en die mocht verloot worden tussen de deelnemers aan de Hoembeka-reizen naar LIER en naar EBEN EMAEL. Als eerste kwan STAN BEHETS uit de bus (of liever uit de plastic zak), als tweede de jonheer GEETS.

We wensen beide gelukkigen met hun reisgezel een zeer aangename reis toe !

Daarmee was niet alles beklonken die avond. Stan liet vlog een paar kurken knallen. Een naakt feit (zonder doekjes om), het werd een der beste ongedwongen Hoembeka-vergaderingen die we ooit meemaakten. Anekdoten werden verteld, vooral door Stanne, die in zijn jonge tijd (ongewild ?) vrijende paartjes "overfietste". Ook de verhelste dorpskwis werd nog eens opgevoerd. Om er een kater aan over te houden. Mij is dat niet zo erg, als verwoede dierenvriend ! Er kwam zoveel aan bod dat het, alle preutsheid op een stokje (drasjel), een humorvol Hoembeka-artikel zou kunnen zijn. Er werd heel wat afgelachen, en dan ook vlugger later dan we vermoedden.

Dat we hier niet overdrijven moge de woorden van Raymond mee getuigen: "Zeo Stan, voor mij moeten het geen 2 reizen zijn, die verloot worden, voor 2 stylo's wil ik gerust nog een terug komen om zo'n plezierige avond mee te maken als deze!" Alle verder kommentaar overbodig! Akkoord ?

12. Hombeekse 'conscrits'

Ward DE KEMPENEER

ONZE VOOROUDERS IN DE LEGERS VAN NAPOLEON

Lezing gehouden op 2 juni 1989 door de heer Eugène DE LELYS

Wie deze lezing succes voorspelde nam geen risico als hij toch wist wie de spreker was. De heer DE LELYS, gesteund door zijn echtgenote, mevrouw DAEMS, heeft meer dan 15 jaar dit onderwerp grondig bestudeerd. Diepgaand onderzoek in alle Belgische en buitenlandse archieven, het verzamelen van alle gegevens tot in detail, het aanleggen van duizende steekkaarten, het houden van tientallen lezingen, maakte hem tot de kenner bij uitstek van de structuur, samenstelling en ontwikkeling van de legers onder de Republiek en onder het Keizerrijk. Zijn aandacht ging in het bijzonder naar de kleine man, de dienstplichtige, "conscrit", uit elke stad, gemeente of gehucht. Echte volksgeschiedenis. Inlijvino, dienstweigering, desertie, militaire dienst, carrière voor sommigen doch veel leed voor de meesten, alles in perspectief met de geest en wetten van die tijd.

Dat kunnen met dergelijke ongedwongen vanzelfsprekendheid bewijst diepe, grondige kennis van deze materie. Voor de Hombeekenaar, de liefhebber voor familie- of heemkunde, was het een verrassing te vernemen hoe groot de betrokkenheid van onze dorpsjongens bij de Franse legers is geweest. Voor de eerste maal werd de vredelievende boerenzoon gedwongen de wapens op te nemen en te gaan strijden in een ver land, dat het zijne niet was, voor een ideaal, dat het zijne niet was. Hombeek had in de geschiedenis vreemde soldaten over zijn wegen zien trekken, had ze ingekwartierd. Spanjaarden, Oostenrijkers en later Hollanders. Gedwongen, zelf de wapens opnemen dat was nieuw.

De heer DE LELYS verzamelde op steekkaarten de Hombeekse "conscrits". Deze 82 registraties zijn maar een klein deel geweest, als men weet dat het enkel gaat over de lichtingen van 1809 (onvolledig) en 1811. In elke familie moet in die tijd wel veel angst en leed geweest zijn voor een zoon of verdere verwant. We geven hier de namen van deze jongens, gerangschikt volgens de vrijstelling, weigering, desertie of dienst. We danken de heer DE LELYS om ons toe te laten dit te mogen publiceren in ons blad. We komen later hierop nog uitvoerder terug.

1. AFGEKEURD (1) betalend, (2) gratis.

DE WIN Engel (2) (*23.1.1789) fs: Jan Baptist x CORTBEECK Joanna
DE WIT Henri (1) (*17.7.1789) fs: Jacob x VAN STEENWINKEL Jacoba
PERMENTIERS Jan Frans (*4.10.1789) fs: Laurent x EMMERENTS Anna Maria
VERLINDEN Jacques (*28.3.1789) fs: Jan x MEULDERMANS Anna
VERTOMMEN Rombaud (*13.11.1791) fs: Egidius x ANDRIES Elisabeth

Zijn broer deserteerde en sneuvelde in 1807. Hij wordt afgekeurd voor een gezwollen voet door een zware versteking. (?)

2. UITGELOOT, (1) door hoog nummer, (2) door broederdienst (3) ander:

DE WIT Jan (1) (*24.10.1791) fs: Jan Frans x SCRAM Catherine
PATTEET Gomair (1) (*6.1.1791) fs: Martinus x VAN WINGHE Anna Maria
POLLARS Pieter Jan (*12.2.1791) fs: Martinus x GOOSKENS Maria Theresia
SCHELKENS Jacques (2) (*21.5.1791) fs: Rumoldus x VAN STEENWINKEL

Op het einde van de lijst gesteld wegens broederdienst, doch zijn broer is van de lijst van het Régiment geschrapt, wegens landdurige afwezigheid. Hij sterft in 1809 als deserteur te Rijsel. (zie deserteurs)

VAN CROMBRUGGEN Peter (1) (*25.8.1791) fs: August x VERLINDEN Joanna

VAN DEN HEUVEL J. Fr (3) (*17.10.1791) fs: Jan x LAUMENS Joanna (vader was 71 jaar en handarbeider)

3. VRIJKOOP DOOR VERVANGING DOOR ANDERE.

PEETERS André (*23.10.1789) fs: Frans x CEULEERS Joanna Maria.
vervangen door Hendrik VERHAESSEN.

VAN DER MEIREN Frans (*25.9.1789) fs: Jan Bt: x PEETERS Anna Maria

2 x vervangen, door Jan DEPREZ en door Jan SEBERGHS

4. WEERSPANNIG of VOORTVLUCHTIG.

CEUPPENS Guillaume (*8.6.1782) fs; Jan Bt. x FEREMANS Elisabeth
 GOOSSENS Rombaut (*10.4.1785) fs; Jacob x TS Anna Maria
 MOORTGAT Pieter (*2.9.1785) fs; Rombout x JENNÉ Magdalena
 VAN CROMBRUGGEN Jan Bt. (*9.6.1783) fs; August x VERLINDEN Joanna
 VAN TOLHUYSEN Jan (*1788) fs; Jan Bt. x VAN DEN BROECK Joanna

Hij wordt veroordeeld, moeder wordt aangehouden, geeft zich dan aan.

5. DESERTEUR

SCHULKENS Pieter (*22.2.1790) fs; Rumoldus xx VAN STEENWINCKEL Ja.Ma.
 Op 27.5.1809 vertrokken uit Antwerpen en op 2.6.1809 aangekomen te CAMBRAI bij het 50 Regt. Inf. de Ligne.
 Hij deserteert maar wordt gevangen, naare RIJSEL gevoerd en overlijdt er op 24.9.1809. (Waarschijnlijk voor het vuurpeleton gebracht.)
 VAN BENEDEN Hendrik (*Zemst 19.5.1790) fs Jan Fr. x CEULEERS Anna Maria
 Op 16.6.1809 vertrokken uit Antwerpen en op 22.6.1809 te CAMBRAI aangekomen bij het 50 Regt. de Ligne. Hij deserteert (misschien samen met Pieter SCHULKENS). Hij wordt eveneens gearresteerd en sterft te RIJSEL op 29.9.1809. De vader van SCHULKENS, Rumoldus was in een eerste huwelijk gehuwd x Joanna VAN BENEDEN
 VERTOMMEN Jacques (*31.1.1786) fs; Egidius x ANDRIES Elisabeth
 Deserteert en overlijdt 11.5.1807. (Omstandigheden ?) Broer afgekeurd !
 SELLESLAGH Jacques (*9.8.1784) fs; Lévinus x DE MAYER Alexandrina.

6. GARDE D'HONNEUR

HORCKMANS Chrétien (*12.8.1793) fs; Jacob x SOMERS Anna Maria.

7. GARDE IMPERIALE

VERLINDEN Jan Bt. (*7.10.1790) fs; Peter x SOMERS Petronella
 gendarm; Régiment Dragons à Strasbourg (gendarmérie d'élite, garde imp.)
 POTUMS Jan Frans (*19.10.1792) fs; Jan Bt. x VAN BEVEREN Ma Anna.
 grenadier de la Garde Impériale
 PARIJS Jan Bt. (*28.8.1784) fs; Philip x DE WIT Catharina.
 Jager te paard : Garde Impériale.

8. LEGION DE RESERVE de l'intérieur

DE WIT Jan Frans (*20.12.1789) fs; Jan Frans x SCRAM Catharina.
 FEREMANS Guillaume (*3.1.1789) fs; Peter x MUYLDERMANS Theresia
 Binnendienst was bestemd voor conscrits die niet oroot genoeg waren.

9. LOGISTIEK (1) genie, (2) bataillon du Train.

POLSPOL Jan Frans (2) (*25.1.1792) fs; Frans x DE WIT Anna Catharina
 STEVENS Jan Baptist (1) (*25.9.1781) fs; Jan Bt. x MOONS Ma. Catharina
 eerst weerspannig, dan aangehouden, wordt later korporaal.

10. ARTILLERIE.

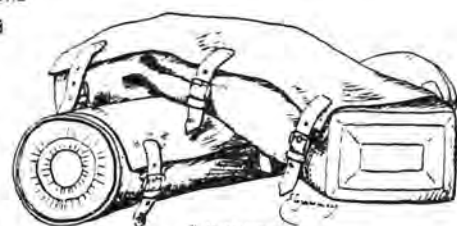
JACOBS Jacques (kanonier) (*6.2.1788) fs; Jacobus x BULENS Joanna.
 STEVENS Jan Jozef (*28.6.1788) fs; Jan Bt. x MOONS Ma Catharina.
 Wachtmeester, 1e Regiment Artillerie te paard
 VAN WINGHE Frans (*20.11.1788) fs; Guillelmus x CEULEERS Anna
 kanonier, 1e Rég. d'Artillerie à Pied.

11. INFANTERIE (1) Inf. de Ligne, (2) Kurassiers, (3) Karabinier te paard, (4) Jager te paard.

CAMIGNON Egide (4) (*25.5.1783) fs; Jan Bt. x VAN DIJCK Anna Catharina
 DE KEYSER Jan (1) (*16.1.1788) fs; Jacob x VAN BEVEREN Joanna Maria
 DE ROECK Godefridus (1) (*20.8.1788) fs; Antonius x VAN DIJCK Joanna
 DE WIN Jan Baptist (1) (*20.6.1786) fs; Petrus x MOONS Maria
 DE WIN Joseph (1) (*31.12.1786) fs; Jan Bt x CORTEBEECK Joanna
 GOOSKENS Corneille (1) (*11.10.1789) fs; Andreas x GOOSSENS Elisabeth
 GOOSKENS Egide (1) (*3.1.1794) fs; Andreas x GOOSSENS Elisabeth
 GOOVAERTS Guill. (1) (*28.12.1783) fs; Jan x VAN DE BEMPT Elisabeth

OFFICIER
de Grenadiers à cheval
(grande tenue)

PORTEMANTEAU
1° Grenadiers à cheval (carr.)
2° Chasseurs à cheval et Artillerie (ronde)

GOVAERTS Hendrik (1) (*25.5.1790) fs: Jan Antoon x VAN GIJSEL Anna Cath.
 MEULDERMANS Peter J. (2) (*12.5.1791) fs: Rumoldus x VAN RIET Joanna
 MICHELS Frans (1) (*14.9.1789) fs: Frans x TIMMERMANS Maria Theresia
 PERMENTIERS Jacques (1) (* 3.3.1787) fs: Laurent x MERECITS Anna Maria
 POPLEU Peter Jan (1) (*18.7.1787) fs: Jacob x LAUWERS Elisabeth
 TEUGHELS Jan Bt. (1) (*17.7.1789) fs: Guillelmus x VERBRUGGEN Elisabeth
 TEUGHELS Jan Jozef (1) (*12.3.1781) fs: Peter Jozef x BULENS Pelle (sergeant)
 VAN CAMP Jacques (1) (* 2.3.1790) fs: Jan x VERLINDEN Anna Maria
 VAN BEVEREN Jan Bt. (1) (*21.10.1785) fs: Jacob x VERSCHOOR Anna Maria
 VAN BEVEREN Matheus (1) (*20.2.1788) fs: Peter x VERLINDEN Petronella
 VAN DEN HEUVEL J.B (1) (*28.8.1789) fs: Jan x AUWERS Joanna
 VAN WINGHE Antoon (1) (*25.7.1793) fs: Jan Frans x VAN DEN HEUVEL Ja.Ma.
 VEKEMANS Jan Bt. (3) (*13.9.1797) fs: Philip x VERLINDEN Anna Catherina
 VERSTAPPEN Pieter J. (1) (*12.7.1789) fs: Jan Bt. x USEWEELS Petronella

12. ZEEMAN

COECKELBERGH Adriaan (* 1.9.1792) fs: Jacobus x JACOBS Anna Maria
 DE GREEF Joseph (*14.10.1793) fs: Cornelius x VAN MESSEM Joanna Cornelia
 DE KEYSER Livinus (* 9.4.1791) fs: Jacob x VAN BEVEREN Joanna Maria
 DE WIN Jan Frans (*27.6.1791) fs: Petrus x MOONS Maria
 DE WIT Guillaume (* 8.5.1791) fs: Jan Bt. x EECHELEERS Elisabeth
 DE WIT Jan Fr. (*K/Bos 24.11.1793)
 EMMERECITS Jan Frans (*13.6.1793) fs: Jacob x VAN STEENWINCKEL Ma. Theresia
 GEENS Pieter Jan (*22.4.1792) fs: Peter x VAN KERCKHOVE Maria Theresia
 GOOVAERTS Jan Baptist (*22.5.1792) fs: Antoon x KEULEERS Petronella
 HOFMANS Jan (* 3.4.1791)
 MEULDERMANS Rombout (*24.4.1791)
 MICHELS Jan Bt. (* 8.2.1791)
 SYMONS Pieter Jozef (* 1792)
 SOMERS Pieter Jozef (*29.12.1792) fs: Jan Frans x PATTEET Anna Catherina
 TEUGHELS Guillaume (*19.1.1790)
 TEUGHELS Jozef (*9.10.1792) fs: Guiliam x VERBRUGGEN Elisabeth
 TEUGHELS Pieter Jozef (*29.9.1791) fs: Jan Bt. x PICCAERTS Anna Monica
 VAN DAM Guiliam (*26.3.1791) fs: Henricus x GOOVAERTS Anna Catherina
 VEKEMANS Jacques (*24.12.1793) fs: PHILIP x VERLINDEN Anna Catherina
 VERBERGHT Peter Antoon (*13.10.1793) fs:
 VERHEYEN August (* 9.3.1791) fs: Jan x GOOSSENS Anna Maria.
 VERHEYEN Jacques (*25.3.1793) fs: Jan x GOOSSENS Anna Maria
 VERLINDEN Philip (*20.2.1793) (onwettig) Antoon x SPRUYT Maria Anna

BOUTON
des Gardes nationales
(jaune).

BOUTON
des Dragons de la Garde
(cuivre).

Collection G. Dubet.

BOUTON
de l'Artillerie à pied
de la Garde
(cuivre).

Collection G. Dubet.

We merken op dat slechts 11 man aan de dienst ontsnappen door uitlootend, door afkeuring of om een sociale reden. Twee betalen voor een plaatsvervanger. De rijke zoons proberen carrière te maken: de zoon van burgemeester HORCKMANS en de zoon van schilder VERLINDEN. Het grootste deel is voor Infanterie bestemd. Dat 23 soldaten bij de Zeemacht terecht komen is louter toeval, daar de lichte van 1811 (geboren 1791-92) een contingent voor dit wapen vereiste.

Zij het dan niet volledig, toch geeft deze lijst een merkwaardig beeld van de betrokkenheid van de gewone burger bij het soldateske in deze beroerde tijd. In tegenstelling met wat algemeen gedacht was, had Hombeek toch meer slachtoffers in de Franse tijd dan de 4 gesneuvelden te Mechelen, die op de herdenkings plaquette vermeld staan achteraan onze kerk.

Nogmaals onze dank hiervoor aan de heer DE LELYS. Hijzelf waardeerde het contact met Hombeek ook want hij schrijft: "Mijn echtgenote en ik denken nog met veel genoeven terug aan het geestdriftig gehoor dat wij in Hombeek vonden. Wij wensen de Hombeekse heemkring nog veel succes toe en blijven graag tot medewerking bereid.

Jan MISSINE, secretaris van de kring, maakte een syllabus van deze interessante lezing. De leden die hiervan belangstelling hebben kunnen een kopie ervan bekomen op eenvoudig verzoek.

13. De Boerenkrijg

Stan BEHETS

In het laatste nummer van " 't Ridderke " (nr.3) heb ik met de nodige aandacht en belangstelling de bijdragen over de Franse Revolutie en de Boerenkrijg gelezen. Volgende gegevens kan ik daar nog aan toe voegen.

Op dinsdag 23 oktober 1798 te 10 uur 's avonds werden aan het St. Rombautskerkhof te Mechelen 41 mensen neergeschoten. Ze waren gevonnisd door een inderhaast bijeengeroepen krijgsraad, in opdracht van de Mechelse kommandant der Fransen, generaal BEGUINOT. Het oorspronkelijk vonnis, neergeschreven en uitgesproken in het Frans is nog altijd te lezen in het Busleydenmuzeum.

Tussen die 41 slachtoffers waren drie inwoners van Hombeek: Pieter Jozef TEUGHEL, (Hombeek 23.3.1752) / Guillelmus MEULDERMANS, (Hombeek 16.10.1760) Marcus VAN DER ZIJPEN, (Hombeek. 6.3.1760) / Jan Baptist SELLESLAGH, (Hombeek. 22.4.1776). Deze laatste was de zoon Livinus SELLESLAGH en Alexandrina DE MUYER. Marcus VAN DER ZIJPEN woonde op dat ogenblik te Hever, maar werd als Hombekenaar beschouwd, waarschijnlijk door geboorte. Zijn naam komt ook op de herdenkingsplaat voor, links achteraan de kerk.

Het waren geen brigands of opstandelingen maar gijzelaars die gefusilleerd werden uit wraak. Buiten J.B. SELLESLAGH waren de drie anderen te oud om als brigands te revolteren. P.J. TEUGHEL had zes kinderen en dus andere zorgen.

Op maandag 22 oktober werden ze aangehouden, in de namiddag, toen ze langs de Nekkerspoel naar huis terugkeerden van een houtinspectie. Een vijfde, een jonge kerel, vermoedelijk de oudste zoon van TEUGHEL, Jan Jozef (Hombeek, 12.3.81) dus 17 jaar oud, kon ontsnappen. Ik heb in mijn jeugd dat verhaal dikwijls horen vertellen, maar ben niet heel zeker over de naam van laatstgenoemde. Nemen we de lijst der 41 slachtoffers door, dan verwondert het ons hoe weinig boerenzonen er in voorkomen. De oudste die doodgeschoten werd was Philippus VAN ELCKE, 70 jaar, wonende te Leest. Zeker te oud om te vechten. Frans TILES, 47 jaar en Frans CASSEUR, 27 jaar, beiden uit Mechelen. Ze werden aangehouden terwijl ze in de herberg "De Roos" aan de Kathelijnepoort, een druppel dronken. Michiel DE GOLDER geboortig van Brugge, 26 jaar, was helper-schipper. Hij woonde tevens in Mechelen. Bij de terechtstelling werd hij niet dodelijk getroffen en liet zich vallen. In het halfduister trachtte hij van onder de lijken weg te kruipen. Een vrouw verraadde hem echter en zo kreeg hij nog het genadeschot. De zilveren oorringen die hij droeg als matroos, werden hem door de Franse soldaten met stukken oor afgerukt. Jan Bt. KNOPS, van Vilvoorde, werd wegens zijn blauwe kiel voor brigand aanzien. Een houtkliever uit Mechelen ging over de Veemarkt met een bijl in de hand en werd eveneens opgepakt. Iemand uit Muizen werd uit de herberg "Den Torf", in de Huidevetterstraat, gehaald en aan de Fransen overgeleverd. En zo gaat de lijst maar verder.

Kroniekschrijvers Eekhoud en Van Liffelen getroostten zich de moeite om op te zoeken wie, wie was, en wat ze deden. Over wat voorafging aan de fusillade te Mechelen schrijft een Frans ambtenaar vanuit Walem: "Nooit heb ik een rumoer gehoord gelijk dat van deze nacht. Men hoorde op 3 tot 4 mijlen in het ronde niets anders dan het geklep der klokken, het geroffel der trommels en het schallen der horens, het gehuil der honden en der mensen, en het knallen der geweschoten. Te Walem bleef alles rustig." Elders echter niet en generaal Béguinot trekt op 22 oktober met het garnizoen de stad uit om de dorpen in de omtrek tot rust te brengen. Terwijl zij er op uittrokken langs de Antwerpse poort kwam een grote menigte gewapende en ongewapende boeren de stad binnen langs de Leuvensepoort. Via de Hanswijkstraat, O.L.V. straat, Guldenstraat en IJzerleen bereikten ze de Grote Markt en de Minderbroedersgang. Heel wat vernieling werd aangericht. Twee Mechelse burgers verwittigden de Fransen, die

aanstonds terugkeerden naar de stad. Twee soldaten reden voorop. Bij het zien van de soldaten sloeg het volk op de vlucht. Ze wierpen hun geweren en stokken op de grond. De rust was tijdelijk weergekeerd, maar de Fransen zetten een klopjacht in met het gekende gevolg.

Op 23 oktober te 10.15 uur 's avonds werd een eerste groep van 15 veroordeelden naar het St.Romboutskerkhof gebracht. Ze werden begeleid door Franse soldaten met brandende toortsen en de bajonet op het geweer. De gearresteerden hadden nog wat mondvoorraad bij en vermoedden niet wat hun te wachten stond. Ze dachten dat ze naar Antwerpen zouden gebracht worden. Aan het St.Romboutskerkhof aangekomen, vernamen ze dat ze zouden gedood worden. Om de doodstrijd der ongelukkigen te rekken werd tot tweemaal toe het bevel tot aanleggen van het geweer gegeven. Tweemaal werd opnieuw "rust" gekommandeerd. Dan knalt een eerste wilde fusillade. Achter de lijken en de stuiptrekkende stervenden moet een tweede groep van 15 andere veroordeelden, ongeblinddoekt, hun schot afwachten. Als de sabel van de officier een derde maat flitst, storten de elf laatsten ten gronde, in het bloed van hun kameraden.

De grafmaker van St.Rombouts weigerde hen te begraven, opwerpende dat dit zijn werk niet was. Tenslotte onder veel gemor, maakten de soldaten een grote kuil en wierpen de lijken er in, na ze beroofd te hebben van klederen, schoeisel en waardevolle voorwerpen. Op 26 oktober richt brigade-generaal Béguinot een proclamatie tot de bevolking en verzoekt hen mee te werken met de Fransen.

Over de drie doodgeschoten Hombekenaars bestaat nog volgend "In Memoriam" van de hand van onderpastoor Joris:

"het meedogenloos vonnis van MEULDERMANS, SELLESLAGH en TEUGHELs, die te Mechelen gestorven zijn, werd (wan) clandestien aan het licht op 23 oktober 1798 door Franse tegenstanders.

Guillelmus MEULDERMANS, oud 39 jaar, zoon van Petrus en Barbara LEVIAUX (LEEMANS) uit de parochie / Joannes Baptist SELDENSLAGH, bekend SELLESLAGH, oud 23 jaar, zoon van Livinus en Adriana DE MUYER uit de parochie / Petrus Franciscus TEUGHELs, geboren en wonende te Hombeek, gehuwd met Petronella BUELENS, welke overleed 10 november 1828 (het ging nog over 38 andere personen onder wie één uit Leest en één uit Heffen)

Iedereen ontving nog brood voor onderwep, nadat ze de devanoens verlaten hadden die algemeen "De Waterpoort" wordt geheten. Er werd hun voorgedragen dat ze naar Antwerpen zouden marcheren, doch pas aan het St.Romboutskerkhof aangekomen...wat een ellende wachtte hun daar! Ze werden in de boeien geslagen en voor het vuurpeleton gebracht. Eén van hen, die dat aanschouwde, riep met luide stem: "Jongens, gaaf een akte van Berouw, want 't is met ons gedaan!" De voorbereiding op de naderende dood. Dit gezegd zijnde zijn ze gestorven om 11 uur in de nacht en zijn in het noordelijk deel van het St.Romboutskerkhof begraven. Dit heb ik gehoord en beleefd en voor echt neergeschreven. Waarvan akte, Aug. JORIS, vicepastor van Hombeek."

ENKELE BESCHOUWINGEN : (1) De latijnse tekst, in de parochieregisters, is na 1828 geschreven, aangezien de overlijdensdatum vermeldt wordt van Petronella BUELENS (1828) (2) Het vierde Hombeekse slachtoffer, VAN DEY ZEYDEN staat wel op de gedenksteen, maar niet in deze tekst vermeld. Wel geboortedatum van Hombeek, woonde hij er niet meer bij de gebeurtenissen; (3) De gijzelaars waren opgesloten in "De Waterpoort", ook Winkelpoort of Beenhouwerspoort genoemd. Het was één der 12 Mechelse poorten die allen, de Brusselpoort of Overste poort uitgezonderd, in 1800 werden afgebroken. (4) DE gevangenen waren in de waan dat ze naar Antwerpen zouden gaan, gezien ze van de Fransen nog brood kregen als mondvoorraad. De eersten werden dood geschoten rond 22.15. De drie Hombekenaars rond 23 uur. (5) Hombeek noch Leest worden nadien nooit meer vermeld bij weerstandsdaden.

In de "Geschiedenis van Hombeek", van pater Spinael worden de Hombeekse defusilleerden als bewoners van HOMBEK geacht. Dit is een gemakkelijk te weerleggen vergissing.

Naar aanleiding actuele behandeling bij Hombeka van dit onderwerp zijn mijn vrouw en ik "ondergedoken" in de lektuur van enkele interessante werken over de Franse Revolutie. Er kan nog veel commentaar over geleverd worden.

BRONNEN: - "De Boerenkrijg" (1948), door A. De Bruyne.
- "Brabantia", tijdschrift van de maand november 1973.
- Register van geboortes en overlijdens van Hombeek

14. De Vroede Vaders (deel B)

Stan BEHETS

1921 — 1939 Edward LAUWERS

Schepenen	Jan VERBRUGGEN	
	Theodoor KEULEERS	
	Frans VAN CAMP	
Raadsleden	Frans VAN CAMP	wordt schepen
	Jan VERBRUGGEN	
	Jules TEUGHELS	tot 1938, kandidaat veldwachter
	Emiel KEULEERS	tot 1926
	Emiel DE HOEF	tot 1926
	Jozef DE WIT	tot 1926
	Louis VAN DEN ENDE	toe 1926
	Emiel STEVENS	van 1926 tot 1933
	Frans SAERENS	van 1933
	Louis BAETENS	van 1926 tot 1938
	Désiré SLACHMUYLDERS	van 1926 tot 1938
	Frans DE HOEF	van 1926 tot 1927
	Hendrik BEULLENS	van 1926 tot 1938
Secretaris	Frans GOOVAERTS	
Veldwachter	Jozef Jaak VAN DEN BOSSCHE	(Mechelen 11.7.1876, + Hombeek 11.8.1937)
	Armand JACOBS	vanaf 1938.

Burgemeester Edward LAUWERS (1866-1939)

Op 14 oktober 1921 wordt Edward LAUWERS de nieuwe burgemeester. Eén van de weinige burgemeesters geboren te Hombeek (4.1.1866). Hij was de zoon van maalter Guillelmus LAUWERS en van Maria Rosalia VAN BEVEREN. Hij volgt zijn vader op als molenaar op de Plein.

In 1923 wordt de vergoeding voor de burgemeester van 230,- frank naar 750,- frank gebracht. De Schepenen krijgen 300,- frank tegen vroeger slechts 76,- frank.

In October 1938 zijn de gemeenteverkiezingen. Burge-meester LAUWERS blijft samen met VERBRUGGEN, VAN CAMP, Frans SAERENS en Jules TEUGHELS. Daarbij komen nog 4 nieuwe gezichten: Louis KEULEERS, Karel PHILIPS, Louis SELLESLAGH en Albert CHRISTIAENS. Op de zitting van 14.1.1939 wordt volgend schepencollege gevormd; Louis KEULEERS, eerste schepen en Frans VAN CAMP, 2e schepen.

In de zitting van 29.12.1939 wordt door schepen-voorzitter KEULEERS een ontroerende hulde gebracht uit dankbaarheid aan de overleden burgemeester LAUWERS. In diezelfde zitting wordt Louis MOENS aangesteld als raadslid en legt hij de eed af. Ondertussen komt de mobilisatie.

De laatste verkiezingen voor Wereldoorlog II in 1938 brachten volgend bestuur:

<u>Schepenen</u>	Louis KEULEERS	
	Frans VAN CAMP	tot 1941
	Frans SAERENS	van 1941
<u>Raadsleden</u>	Jan VERBRUGGEN	
	Frans SAERENS	tot 1942 is dan schepen
	Jules TEUGHELS	
	Karel PHILIPS	
	Louis SELLESLAGH	
	Albert CHRISTIAENS	
	Louis MOONS	van december 1939

nvdr: In deze periode tussen de twee wereldoorlogen brak wel de beruchte crisis uit. Hombeek, met veel boerengezinnen, leed er niet zo onder.

Het sociaal leven is in volle bloei. Vooral het verenigingsleven bereikt een toppunt. Ontspanning werd gezocht in de overtalrijke café's (19 van de Zennebrug tot de barreel)! Kaarten, kegelspel, vogelpik, boogschieten, duivensport enz., alles wat tot ontspanning leidde was in trek. DRonkenschap was een bijna natuurlijk gevolg. Ook de fanfares kenden een hoogbloei. Burgemeester LAUWERS was zelf voorzitter van de fanfare St. Cecilia van de Plein. Toneelopvoeringen, zelfs operettes vonden geregeld plaats. Ook doortrekkende toneelgezelschappen sloegen jaarlijks hun tenten op, op de dorpsplaats. Drama's als 'de twee wezen' deden de tranen rollen.

In deze tijd verandert er technisch ook heel wat. De eerste electrificatie. eerste telefoon, eerste auto's in de gemeente. Vliegmeetings zijn een sensatie.

Aan gemeentelijke urbanisatie gebeurde niet te veel, buiten de klassieke wegverbeteringen en de bouw van de nieuwe zennebrug met sasseniershuis. Partikuliere bouw was er zeer veel; zowel nieuwe huizen als verbouwingen. Politiek was de partij van de burgemeester, katholiek geïnspireerd, veruit de sterkste. De oppositie kwam van de liberale partij en nadien ook van de Vlaamsgezinde partij. Van een georganiseerde socialistische partij was er in die jaren nog geen sprake in onze gemeente.

Dan volgt de periode van de eerste wereldoorlog, waarover meer in volgend nummer.

brigadier-veldwachter Jozef Jaak Van Den Bosch

15. De Vlucht in '14.

Ward DE KEMPENEER

HOE HOMBEK HET BEGIN VAN WERELDOORLOG I BELEEFDE.

Met uittreksels uit

het boek van een Duitse oorlogscorrespondent, HEINRICH BINDER, die zelf in 1916 sneuvelde ; "Mit dem Hauptquartier nach Westen, Aufzeichnungen eines Kriegsberichterstatters" (Deutsche Verlags-Anstalt, Stuttgart 1915)

Met interviews

door Lisette POLSPOEL-FIERENS van Marie Josephine FIERENS-CHRISTIAENS

door Ward DE KEMPENEER van Bertha DE KEMPENEER-DE NEYS.

van Victor VAN BENEDEN.

van Henri STROOBANTS.

door Ward VERBERGT

van Emiel NUYTIENS.

Uit de krant van Donderdag 4 Augustus haalden we nevendaand kort berichtje. Het is inderdaad 75 jaar geleden dat ons land, ook ons dorp, moest afrekenen met het geweld dat men EERSTE WERELDOORLOG pleegde te noemen. In tegenstelling met de in WO-II beruchte "Blitzkrieg", was de Duitse opmars trager. De bevolking, in grote ongerustheid gebracht, volgde van dag tot dag de berichten over de oprukkende vijand. Mid-den Augustus waren de forten van Luik gevallen, en kort daarop Namen en Mabeuge. De Duitsers viseren ook Antwerpen. Op woensdag 20 Augustus valt Leuven dan Vilvoorde. De Duitsers rukken op naar Mechelen via Leuvense- en vooral de Brusselse steenweg. Eppegem, Weerde, Hofstade en Zemst worden ingenomen. Doch op 24 en 25 Augustus lanceren de Belgen een tegenoffensief waardoor het Duitse leger tot Leuven en Vilvoorde wordt teruggedrongen. De herovering der dorpen nadien gaat gepaard met afschuwelijk geweld, ook tegen weerloze burgers.

DE TOESTAND IN HOMBEK

De gruwelen die de oorlogsmachine veroorzaakte bij de verovering van de dorpen, worden zeer vlug bekend in de buurgemeenschappen. Hombeek wordt weliswaar niet rechtstreeks een oorlogstoneel zoals het naburige Zemst of Kapelle o/d Bos, doch het gedonder der kanonschoten en de stroom van vluchtenden, die de afgrijselijkste verhalen vertellen, zetten de Hombeekse bewoners aan tot de vlucht voor het naderend geweld.

Emiel NUYTIENS :

Nog voor de oorlog werd door de Duitsers gespioneerd. Het waren in feite Duitse officieren maar ze waren verkleed als verkopers van boerenalaam. Ze gingen bij de boeren rond en verkochten pikken en zeisen. Ze logeerden in Mechelen in "De Peerdekens", aan de brug op de Nekkerspoel. Ja, die wisten de weg. Er was er ene bij die heette Herwig. De kinderen riepen hem na: "Ha, dao Herwig!". Bij de inval werden er in Laar tegen de muur gezet, in het dorp, juist aan het

kapelleke. Een zekere DIEDENS en Jef VERHAEREN. De officier kwam naar voor en haalde Verhaeren er uit. Die mocht er tussenuit komen omdat hij van hem pikken en zeisen had gekocht.

In Hofstade is Jan, de smid, één van de eerste slachtoffers van de Duitsers geworden. Men zegt dat hij vroeger niets wilde kopen van "pik en zeis". Hij werd verbrand. Alleen zijn knopen hebben ze nog gevonden.

75 jaar geleden
viel Duitsland
België binnen

75 jaar geleden, op 4 augustus 1914, rukte Duitsland België binnen en werd ons land meegesleurd in de verschrikkingen van de Eerste Wereldoorlog. Het zwakke maar zich fel verdedigende Belgisch leger moest aanvankelijk wijken, tot de opmars onverwacht gestuit werd aan de onder water gezette vlakte van de IJzer. Koning Albert werd het symbool van het Belgische verzet.

Eén week voordien, op Zondag 24 Augustus, had de inwoner van Hombeek een eerste contact met Duitse soldaten gehad. Een zevental UHLANEN, verkenners te paard, waren het dorp ingereden. De Belgische carabinieri, op de grens van Hombeek met Leest, werden hiervan op de hoogte gebracht. Deze keerden naar Hombeek terug en hebben de Duitsers in het dorp verrast. Een deel van hen werd terplaatse neergekogeld, de anderen achtervolgd tot op het Heike en de Plein en nadien toch geschoten. Door het feit dat geenenkel Uhlaan overleefde en de slachting niet kon bericht worden, is Hombeek misschien wel aan de ergste represailles ontsnapt. Deze feiten zijn door meerdere dorpsbewoners, zo uitvoerig, maar soms ook zo contradictorisch verslagen geworden, dat het de moeite loont hier later nogmaals in detail op terug te komen.

Bertha DE NEYS:

In Hombeek kwamen de eerste Duitsers op die bewuste Zondag, begin Augustus. Onder het lof waren Duitse verkenners, Uhlanen met hun spitshelmen. Hombeek binnengereden. Ze waren bij "Den Bekker" (café De Kroon: Van Eetvelt) afgestapt. De Chasseurs hebben dan geschoten. Dat verhaal is door iedereen gekend. Kort daarop stijgt de spanning en de angst onder de Hombeekse bevolking. De gruwelijkste verhalen worden verteld. Er vertrekken er reeds op de vlucht. Tijdens de aanval op Zemst en Mechelen wordt het onhoudbaar. Het gedonder der beschietingen houdt niet meer op.

Henri STROOBANTS:

Over het begin van de oorlog kan ik me nog de patrouilles herinneren van de Duitsers in Hombeek. Eenkeer of twee, te paard, Uhlanen met spitshelmen. Het waren er een stuk of zes, zeven, die deden dan een toer rond 't Dorp en 't Heike en dan terug de Zemstsesteenweg op. Voorposten waren het meer, om te oriënteren. Later, bij het horen van al die vreselijke dingen die gebeurden aan de kanten van Diest, mensen aan de staart van het paard gebonden, enz., dan zijn we gevlucht. In Hombeek was een familie van Wespelaar op de vlucht. Een ervan werkte bij ons vader. Ze hadden 5 kinderen. Ze zijn een dsof twee bij ons gebleven. De oudste was soldaat. Terwijl ze op de vlucht waren hadden ze het bericht gekregen dat hun zoon gesneuveld was.

Emiel Nuytiens:

Einde Augustus was er een Belgisch offensief. Den Duits zat al aan deze kant van Zemst. Achter de "rut". Bij Richard in de hof. De Belgen hebben hem achteruit geduwd. De soldaten gingen 's nachts op, en 's morgens hoorden we de mitrailleurs al. Tot ongeveer Elewijt werd de Duitser teruggedrongen. In Buken werd de pastoor op een kanon gebonden. Een oude man van 80 jaar, en die schoten ze dood. In September begon het tegenoﬀensief. Pastoor DE BRUYN zei nog, op Zondag 27 September, na de hoopmis, dat alles

vellig was. Maar ze schoten een bom in de kerk. De mensen moesten gaan lopen. Een moeder, uit het raﬀe waar de kruisboogschutters waren, is toen gekwetst door een schrapnel. Het stuk is er uitgethaald. De vrouw heeft het toch niet overleefd en is daar begraven.

UHLANEN TE PAARD DOOR DE STRATEN.

DE VLUCHT

De vluchtweg kon niet over Mechelen omdat hier in de verdedigingszone van de grote fortengordel rond Antwerpen lag. De weg Mechelen - Walem - Antwerpen was ontzegd. Daarom ging het over Willebroek - Boom - Niel - Hemiksem - Hoboken. Niet alleen naar Nederland werd gevlucht, sommige Hombekenen kozen Frankrijk als veiliger oord. Het is opvallend dat men zeer laat tot de vlucht besloot. Hele drommen vluchtende uit de geteisterde buurgemeenten waren Hombeek reeds doorgetrokken. De Duitsers waren reeds in de gemeente toen velen nog wegvluchtten. Het was voor vele boeren onmogelijk al het vee mee op weg te nemen. Ze stelden ook daarom de vlucht uit. Ze zorgden er wel voor om het naderend front te vermijden. Ze bleven een vijftien kilometer van huis en van daar kwamen dan enkele familieleden regelmatig met de fiets terug naar Hombeek om de dieren te verzorgen. De Duitse correspondent schrijft:

Henrich BINDER:

Ik heb Mechelen in die dagen gezien: een onvergetelijk beeld. Noch het wilde strijdgewoel, noch de verschrikkelijke tragedieën der stervenden, noch alle leed dat de oorlog met zich meebrengt is zo akelig en deprimerend als de loodzware doodse stilte en leegte die we te Mechelen meemaakten. De stad was uitgestorven, dood. De 60.000 inwoners waren spoorloos. Donkere huizen gaapten met open deuren. Straten leeg. Intuïtief ging men de pas versneller als reactie op die oneindig, ongreijpbare leegte.

Op de Grote Markt, op de Wolmarkt en op het Eumontplein en aan het station verzamelden zich groepjes Duitse soldaten. Geen enkel bewoner echter. Die waren naar Antwerpen gevlucht. Ze hadden havel en goed in de steek gelaten. Het eten was op de tafel blijven staan. Hun mantels hingden nog in de gang. Reeds toen we de stad naderden langs Muisen, een langgerekte voorstad, overviel ons die leegte. Alle huisdeuren stonden wagenwijd open. Achter een raam stond, halfverscholen in het duister, een witte deit ons aan te staren. In de gang van een ander huis hing aan de kapstok een meisjeshoed met rode linten. In het huis ernaast, een uurwerkwinkel, lagen de juwelen en uurwerken nog uitgesteld in de etalage. Geen levende ziel te bespeuren, in de verste verte niet. Tegenover de kathedraal, in de herberg "In't Gulden Vlies", bleven de glazen met restjes wijn nog op de tafel staan. Daarrond stonden onafgevoerde stoelen, waarop even voordien nog gasten zaten. Naast de herberg lag een groot stoffenmagazijn met als opschrift "Lakens en Kleederstoffen", ook met wagenwijd open deuren. De stoffen hingden nog op de draadboorden gedrapeerd. Het "Schoenmagazijn" daarnaast, hetzelfde beeld. Ieder huis, iedere winkel was leeg van de zolder tot de kelder. Geen levende ziel. Op de Dijle, die midden door de stad loopt, dreeven boten als door geesten bestuurd, langzaam op en af met de tijd mee.

Victor VAN BENEDEN:

Als de oorlog uitbrak was ik 7 jaar. Ik weet nog dat we op de vlucht gingen met de kar en dat we in

Hoboken over de brug gedaan zijn. Ons vader en ons mannen, die waren met de koeien en met de kar en paard. Ik en ons moeder en ons Meen en Tjette van NEUTIENS met zijn moeder, wij konden nog over de brug, maar die ander, die mochten er niet meer over. Later zijn ze terug bij ons gekomen in Holland.

Emiel NEUTIENS:

De mensen die een berij, een paard of kar hadden vluchtten langs de Zenne. De anderen moesten de steenwien nemen.

Henri STROOPANTS:

We zijn gaan vluchten over Leest. Op de Blaasveldweg, met twee rijen bomen en een gracht ernaast, daar is "Davidekes" en de dochter van "den Buu" doodgestoken. Waaron, weet ik niet. Die mensen waren al gevlucht naar Boom en kwamen af en toe terug naar huis om te zien hoe het met de beesten stond. Ze moesten de dieren toch verzorgen, melken en eten geven. De Duitsers hebben waarschijnlijk gedacht dat ze spioneerden, of zo. Als er een Duitse patrolle aankwam, sprongen de mensen vlug in de grachten en verstopten zich. Zo zijn ze waarschijnlijk ontdekt en met de bajonet vermoord. Mijn moeder reed met melk. Door de dag verbleven we bij de grootvaders STROOPANTS. Maar, mijn moeder kennende voor de vlucht was ze liever bij haar familie: de VAN STEENWINNEN. Ze hield voor dat het beter was omdat die mensen hadden. Zo hebben wij, de kleine kinderen altijd op die boerenkar gezeten. Ons vader met zijn fiets daarneffens.

Bertha DE NEYS:

Niemand durft nog thuis te blijven. Het paard wordt ingespannen en alles op op de kar geladen. Ze was volgedropt met eten, kleren en slaapproef. Ja, we waren met negen kinderen thuis. Ge kunt u allicht inbeelden dat, als er voor iedereen wat mee moest er vlug plaats te kort was. De twee jongsten mochten mee op de kar zitten: onze Rik en Jan. Mijn oudste zuster, Fien, ons Marie en ik moesten nog een dag langer blijven om hier en daar nog wat in orde te maken. De koeien werden ons in de wei gelaten. 's

Anderendaags zijn we dan ook naar Boom vertrokken om er ons ouders op te zoeken. Daar zouden ze op ons wachten.

Onderweg te Leest, werden we gewaarschuwd niet langs de Blaasveldsteenweg te gaan. De Duitsers hadden er ambras gemaakt. "Sooike van Dadides" (DE WIT van het Heike, over Keuleers), was er met de bajonet doodgestoken. Hij was de vader van mijn tante Wis (Louisa DE WIT gehuwd met Louis DE NEYS), en van Marie en Gust, en Finne. Deze heeft haar voorschoot losgeknoopt en over het gezicht van vader gelegd.

In Boom, aan de brug over de Rupel, stonden Belgische soldaten voor paskontrolé. Ik was amper zestien en had nog geen pas. Er was geen sprake van, we mochten niet over de brug. Mijn zuster Fien maakte zich nog erg kwaad en zei: "Maar ge ziet toch dat zij geen Duitser is, dat is mijn zuster, geen spionne!"

Niets aan te doen. We hebben er moeten overnachten en 's anderendaags papieren gaan laten maken met een foto. Dan mochten we door, verder op weg, samen met ons ouders naar Antwerpen. Onderweg is ons niet zoveel meer opgevallen van het oorlogsgebeuren, dan vluchtelingen en nog eens vluchtelingen. Hele stoeten zonder einde. Ze kwamen uit alle straten, met loslopende koeien en allerlei andere dieren. Soldaten hebben we niet meer gezien, noch Belgische, noch Engelse, noch Duitsers. In Antwerpen zijn de Hombeekse mensen een beetje uit mekaar gesukkeld. We zijn de anderen uit het oog verloren. Velen, die geen dieren of gespan bijhadden zijn er blijven wachten op de boot voor Engeland. Onze reis echter ging verder over de randgemeenten Kapellen, Brasschaar en zo naar Bergen Op Zoom.

Er zijn natuurlijk een hele boel avonturen geweest onderweg. Voor mij kwam dat niet zo dramatisch over. Daar zal de leeftijd wel wat aan gedaan hebben. Op je zestiende jaar neemt ge alles nog luiwig op. De verantwoordelijkheid lag bij de ouders. Het slapen in open lucht, het geïmproviseerde eten, de zware voettocht, we trokken het ons niet te veel aan. We sleurden van alles mee. Zo heb ik de ganze reis een paar zwarte laké schoentjes meegesleurd. Die waren toen volop in de mode. Ik had ze maar pas in Mechelen mogen kopen. Ik was er zo tuk op dat ik ze onmogelijk kon achterlaten. Maar sommigen hadden toch nog gekker ideeën dan ik. Zo droeg Rozeke van "De Kees", de zuster van Stans, een loodzwaar pak. Alles in een grote "karro" doek geknoot. Iedereen was er van overtuigd

dat Roseke haar geldkoffer erin zat. Er werd al eens mee gelachen dat het kofferke goed door-wood, en Rozeke er schijnbaar goed voor zat. Het menske gaf hierop nooit enig kommentaar. Jef "Van De Meulder" (Slachmuylders), een brave vent kreeg compassie met het menske dat pijnlijk gebukt ging onder het gewicht en zei: "Kom, Rozeke, geef hier, ik zal uw zwaar pak wel dragen." Achter Antwerpen werd de nieuwsgierigheid Jef te machtig. Wat zat er toch in dat pak geknoot? Hij kon het niet nalaten om het prilste pak, dat hem lelijk in de armen zat, wat beter te betasten. Hij prutste een tip van het doek weg en kwam tot de ontdekking dat hij gans die tijd een ijzeren strijkijzer had meegesleurd. Grote hilariteit natuurlijk! We nemen aan dat Roseke in haar leven veel moet gestreken hebben om zoveel belang te hechten aan haar werkgerief.

Bij de heenreis zijn we zo een beetje in de omgeving van Hombeekse bekenden gebleven. Zo reisden ook met ons mee: Wakke "Van Lienaar" (de vader van Emma) en Sooi BOETS (Selleslagh) en "Den Do van den Ijzere". Maar zoals gezegd in Antwerpen was de toelooop van vluchtenden te groot en was het onmogelijk om in grotere groep bijeen te blijven. Ge moest al goed opletten om niemand van het gezin kwijt te spelen.

Henri STROOBANTS:

In Boom hebben we verbleven in een klein, smal straatje, tussen de Grote Markt en de Statie. Het was bijna onmogelijk een onderkomen te vinden. Daarachter lagen de "geleiden". Die nacht hebben de koeien in de geleiden gestaan. 's Anderendaags zijn ze met de beesten verder gegaan, maar wij, moeder, ik en onze Fred zijn in de huizes gebleven. We maakten "baljas par terre", en sliepen zo op de grond. Dan begonnen ze Boom te beschieten. Ons vader met bakken op de fiets, en wij daarneffens, zo tot in Hemiksem. Daar zijn we over de Schelde gegaan, over een noodbrug, allemaal kleine bootjes tegen mekaar met daarover planken. Ik had enorm grote schrik. Dat waggelde zo. Aan de andere oever kwamen we in een grote tuin van een kasteel. Daar stonden we dan met pak en sak en slechts een fiets. De heer die er woonde kwam bij ons. "We zijn van Hombeek, zeiden we, bij Mechelen!" Nu was dat de schoonvader van advocaat Nobels in Mechelen. Hij was de burgemeester van Nieuw, geloof ik. Daar hebben we vernomen dat de familie VAN STEENWINCKEL in Zwijndrecht zat. Zo zijn we verder gesukkeld, tot daar.

Lisette POLSPOEL-FIERENS:

Mijn moeder, Marie Joséphine CHRISTIAENS, is in Hombeek-dorp geboren op 11 Februari 1914, in een van de huizen die behoorden aan "den Dizzer". Augustus daarop, bij de Duitse inval, nam haar moeder, Mathilde NUYTIENS, het kind in een deken gewikkeld, mee op de vlucht naar Frankrijk. Ze trokken naar LE HAVRE.

VERBLIJF IN HET BUITENLAND

Generaal VON MOLTKE, was België binnengevallen omdat koning Albert hem de gevraagde vrije doorgang naar Frankrijk ontzegde. Aan Den Haag liet hij echter twee dagen voor de inval in ons land, weten dat hij de neutraliteit van Nederland zou respecteren. Meer dan 1 miljoen Belgen zochten hun heil in de vlucht naar Nederland. Daarbij waren wel 35.000 soldaten, die na de val van Antwerpen de weg over de neutraliteitsgrens verkozen in plaats van de onzekere strijd die anderen 4 jaar achter de IJzer zouden moeten leveren. De Belgische soldaten verbleven in barakkenkampen. Soesterberg werd speciaal voor hen gebouwd. De Belgische soldaten waren over drie plaatsen verdeeld: de strijders aan de IJzer, de gevangenen in Soltau, Duitsland, en de gevluchten naar Nederland. Na de oorlog is lange tijd een zekere wrevel blijven bestaan tussen de strijdende en de andere soldaten.

De burgers werden aanvankelijk meestal bij boerenfamilies ondergebracht. Later in graanpakhuizen en in eveneens speciaal opgerichte barakkenkampen. Dit was zo voor de vluchtelingen die lange tijd, de ganse duur van de oorlog in Nederland verbleven. De vele Hombeekse families die de vlucht namen verbleven kort aan de grens, omgeving van Hulst, Bergen Op Zoom en Breda.

Victor VAN BEMEDEN:

We waren in Hulst. Voor de bevoorrading, bloem en zo, moesten we naar "het komiteit" gaan. Dat was een uur ver te voet. Met Allerzielen zijn we terug naar huis gekomen. Ons mannen waren intussen met de velo al enkele keren thuis geweest, een keer of twee, om alles in orde te maken. In Holland heeft vader een pleuris opgedaan. Hoe kon het anders, de ganse dag hard gewerkt, nat in 't zweet, en dan in de koude schuur slapen. We zijn er slecht behandeld geweest. Voor een emmer water moesten we al 5 centen betalen. Koken mochten we niet in huis doen. Het beetseizoen, in October, heben we er nog meegedaan. In 1917 is ons vader aan de gevolgen gestorven. Noo één jaar had hij kunnen werken, dan is hij twee jaar bedlegerig geweest.

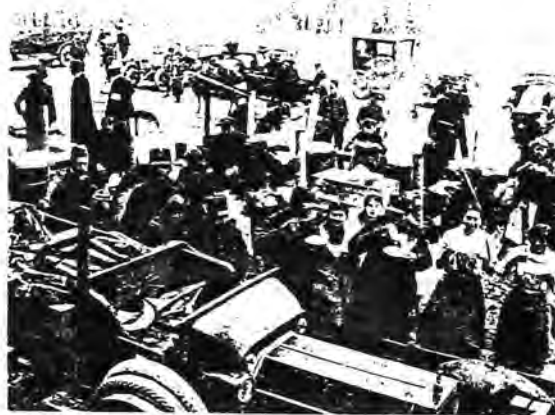
Henri STROOBANTS:

Zo kwamen we in Holland, in Nieuwdaale, kort bij Hulst. Die van Hombeek zaten grotendeels in Hulst. De eerste dag mochten we in de school verblijven.

Belgische vluchtelingen in Nederland, schrijven namen van familie en bekenden op een bord.

We hebben er die nacht op de bankskes gezeten, 's Anderendaags, een Zondagmorgen, troffen we de reet van de familie. Ons tant Lenie, met ons moeder waren hoed op: "Och, och, zijde jullie ook hier? Wij zitten wat verder in 't dorp, op een grote boerderij." We zijn er ook naartoe gegaan. Slapen in de schuur. Moeder hield op de boerderij: repareren, kousen stikken, wassen, allerlei huishoudwerk.

Belgische vluchtelingen in Nederland, schrijven namen van familie en bekenden op een bord.

Bertha DE NEYS:

We zijn naar Holland gegaan, naar Bergen Op Zoom. We hebben er enkele maanden gewoond bij een boer in Borgvliet, de familie DEKKERS. We zijn er zeer goed ontvangen geweest en verzorgd. We hielden den boer op het veld, in de stal en in de keuken. Er waren ook meerdere dochters van onze leeftijd. Ons Fien was er zeer mee bevriend. Nadien hebben we veel gecorrespondeerd. Ook de briefwisseling van de frontsoldaten aan den IJzer kwamen langs hen naar Hombeek, n.v.d. (zie INFO 1987, nr.26 Brieven van het Front 14-18)

Lisette POLSPOEL-FIERENS;

Mijn moeder verbleef in LE HAVRE samen met haar moeder, haar grootmoeder, Marie Sophie VAN DEN BOSSCHE en drie ooms, nonkel Frans, nonkel Mon (verdwenen sinds 1921) en nonkel Noot.

Mijn grootvader, Joseph CRISTIAENS vocht aan den IJzer. Gedurende 15 maanden bleef zijn vrouw zonder enig nieuws. Mijn moeder had in vijf jaar tijds haar vader slechts twee maal gezien. Ze ging in Le Havre naar de kleuterschool bij een juffrouw. Dikwijls was de school gesloten wegens besmettelijke ziektes. De meid van het huis waar ze verbleven kreeg ook de pokken. Moeder werd door de Franse kinderen vaak geplaagd omwille van haar taal. Haar moeder, een echte matrone, met hazelip, ging in volle breedte

voor de schooljuffrouw staan. Een harde conversatie en het plagen was gedaan. Op het strand, bezaaid met keien, werd bij warm weer pootje gebaad. Men ging er ook reeds naar de "cinema" films bekijken. Mijn moeder kon het zich levendig herinneren omdat ooit bij het buitenkomen van de zaal, iemand haar mutsje van het hoofd trok, en er mee ging lopen. Grootmoeder verdiende de kost met het stikken van regenzeiltjes, broeken en hemden voor de frontsoldaten. De sfeer in Frankrijk tegenover de Vlamingen was niet altijd zo best. Men verweet ze vaak voor "sâles boches". Er werd honderd geleden in Frankrijk. Vreemdelingen op hun grondgebied konden de toestand maar vereren. Het brood werd in hoppen en per gewicht verkocht. In 1919 kwam de familie terug naar Hombeek. Ze kwamen er 's nachts aan met de trein.

DE TERUGWEG

De meeste Hombeekse burger-vluchtelingen zijn voor het jaareinde 1914 terug naar huis gegaan, toen de toestand wat genormaliseerd scheen.

De vluchtelingenstroom op de Belgische wegen moet enorm geweest zijn. De Duitse oorlogscorrespondent verteld :

Heinrich BENDER:

" België heeft voor zijn schulden moeten boeten ! Op de wegen ziet men ze voorbijtrekken. Duizenden en duizenden, in kleine en grote groepen. Geenenkel volk heeft zijn landgenoten in dergelijke mate zien verdreven worden langs straten en rivieren.

Heimatlozen, niemand weet vanwaar ze blijven komen. Verjaagd uit angst voor het schrikwekkende dat "oorlog" heet, trekken ze nu terug naar hun dorpen. Daar hebben de krijgselaan bewoed. Vele dorpen zijn als van de aardschudden weggeveegd. Wat muurresten en zwartberookt puin is overgebleven van wat hun zo dierbaar was in de vruchtbare vredestrid.

Meewarig trekken ze door de straten, met duizenden, inderhaast meeleurend op wagens en karren wat hun dierbaarst was: vooral beddegoed en al wat hun handen naar dragen konden, maar ook het vee, het meest kostbare bezit van de boeren. Meerdere families drijven vier tot vijf koeien voor zich uit. Oude van dagen en jonge kinderen worden meegesjouwd op honderkarren en ezelspannen.

Bijeenepakt in een roodwit geruite bedspread zitten vier kleine kinderen in een kaduk wagentje dat door een oudere vrouw, gebukt en gebogen met veel moeite getrokken wordt. Ik zag een oude man met een staanklok sleuren. Het rijkelijk vergulde spul moet wel een familiestuk geweest zijn. Soms troken de kinderen hoog boven opdestapelde huisraad op een blatte wagen, getrokken door twee paarden. Dat zijn de rijken van het dorp. Met wijddopen oden worden ze nadegeapt door hen die geen ezel of kar hebben. De armen dragen hun houden en hebben, kinderen indergropen, op de schouders. Uiterst fraas en moelzaam zetten ze hun weg voort.

Bertha DE NEYS:

Op de terugweg zagen we veel verwoestingen. De Duitsers die we ontmoetten waren eerder vriendelijk.

Henri STROOBANTS:

Op de duur begonnen de mensen stilaan terug naar huis te gaan. De meesten waren al weg. Wij dierven nog niet goed. Soldatenbeweging onderweg hebben we niet gemerkt.

TERUG IN HOMBEK

November, december 1944 waren reeds de meeste hombekenaren terug thuis. De verwoesting was betrekkelijk gering. Obussen hadden huizen beschadigd. Sommige oudere huizen zoals "De Schaar", een bekend winkeltje in de statiestraat, moesten worden afgebroken. Mechelen daarentegen had zeer geleden, vooral rond de IJzeren Leen. Er is zware contraversie ontstaan over de verwoesting van de stad. Van uit het fort van Walem zijn zeker heel wat voltreffers op de stad gekomen. Dat enkel de Belgen de stad verwoestten is toch ook zwaar overtrokken. We lezen de Duitse oorlogscorrespondent:

Heinrich BENDER:

De oorlog heeft in België huizen en dorpen vernield. In oorlogstijd geldt de ijzeren wet. Maar nogmaals en met nadruk mogen we beweren dat nergens, tenzij uit noodzaak, door ons waardevolle monumenten of gebouwen vernield werden. Een voorbeeld onder zovele anderen is de stad Mechelen.

Bij de strijd om Mechelen, tijdens de laatste septemberdagen, heeft de zwarte artillerie van het Duitse leger, strikt bevel gekregen niet op de stad te schieten. De kathedraal en de middeleeuwse huizen moesten gespaard blijven. De Belgen daarentegen schoten vanuit het Fort van Walem, ten Noorden van de stad, hun granaten af op de Duitse troepen die deze stad belegerden. Onze vijanden hebben "MECHELEN" misbruikt om de Duitse troepen laffelijk te beschuldigen van roekeloze vernielingen. Ik kan U bevestigen dat de stad praktisch niet geleden had bij de verovering.

Henri STROOBANTS

't Was juist de week voor Allerheiligen dat we terug thuis waren. In het huis was alles leed natuurlijk, geplunderd. Deuren opengebroken, glas kapotgeslagen. De beesten liepen allemaal doorheen op de weiden. De ene boer zat met koeien van den andere. Daar is naderhand nog heel wat ambras over geweest. We vonden in Hombeek toch ook hier en daar sporen van verwoesting of van geweld. Naast "Fluuses" (LAUWERS, Hombeekerkouter, naast de meisjesschool), was een klein en smerig wegke om naar de Zenne te gaan. Daar was een graf. Bovenop lag een zwart hoedje met een zwarte panache. Ik heb tegen mijn moeder gezegd: "Hier hebben ze 'Wis van Virsch' begraven. Ze was doodgeschoten en werd daar blijkbaar achter 't school begraven.

Bertha DE NEYS:

In Hombeek leek niet zoveel vernield te zijn. De Molen op de Leestse steenweg was in puin. In ons huis was op de achterkamer een obus ingeslagen. Mijn vader (Edward DE NEYS) nam een rieten korfje en raapte alles bijeen van het oorlogstuig: ijzeren of loden bolletjes. Het mandje was er bijna mee gevuld. Toen een dag onze tante Jo ("Jo-Tek" Joanna GEETS-DE NEYS, Heike) bij ons kwam en mijn vader haar het mandje toonde en zei: "Maar Jo, kijk nu toch eens wat er allemaal in die obus zat!". Ze stond er ongelooftwaardig naar te staren en zei: "Allé, waar jong, zat dat er allemaal in, met korfje en al". Dat is nu jaren lang grappig naverteld geworden.

Thuis was er veel verdwenen, natuurlijk. Ook de Duitsers waren in huis geweest. We hadden prachtige oude boeken van tante Sophie, een zuster van moeders' moeder, met heel oude dokumenten van meer dan honderd jaar, en met foto's van de Brusselse patriciërsfamilie, waarbij ze peditend had. Alles verdwenen. Als we klein waren zaten we vaak rond

tante Sophie geschaard en dan wist ze prachtig te vertellen uit deze boeken.

nvdr: 1. We hebben bedoeld meer te vernemen van de devluchten door de bevolkingsboeken te raadbielen van Hulst en Bergen Op Zoom. De registraties, hoofdzakelijk Belgen, kwamen uit Elewijn, Hofstade, Zemst, St. Kathelijne Waver, Duffel enz. Van Hombeek geen spoor, waarschijnlijk omdat het verblijf kortstondig is geweest.

In de plaatselijke krant deden we een oproep naar afstammelinden van de familie DEKKERS. Hierop kwam veel reactie. De dochter Liza DEKKERS, die de berichten over Hombeekse soldaten doorstuurde in nog onder de oorlog, met een Belgische soldaat, SIMONS uit Epegem getrouwd. Haar 2 zoons, in de oorlog geboren, wonen terug in België. Briefwisseling van uit Hombeek naar daar gezonden, hebben we nog niet teruggevonden.

2. Over de oorlogsperiode en de gebeurtenissen te Hombeek is een zeer interessant relaas verschenen in het auto-biografisch boek van E.H. Jan MOONS: "Vroeg zij met U." Hij is de oom van Angel SELLESLAGH (zie HOEMBEKANIA 2, blz. 82)

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEEK
4e Jaargang 1989 * Nr. 5 * September-October

Wie kent ze nog ?

Met veel toewijding hebben ze ingestaan voor de opleiding van de Hombeekse jongens, onder leiding van **meester Mariën**.

Van 1902 tot 1945 wijdde hij zijn beste krachten aan zijn school en vooral aan zijn jongens. Hij overleed op 10 mei 1963.

In dit nummer een portret van **"de meester" !**

16. De Kringwerking

1. Op ZONDAG 5 November wordt dit feest voor de 5e maal ingericht door Hoembeka.

Sinte Mette

Om 10 uur wordt de St. Martinus-parochiemis opgedragen met daarna de dierenzegening en paardeomwegang door de gemeente.

Om 18 uur vertrek van de LICHTSTOET aan het stationsplein met apotheose aan het gemeentehuis. We verwachten ook onze leden !

K. Krospe

2. Tentoonstelling

Op 4, 5, en 6 November loopt in het gemeentehuis een kunstitentoonstelling van schilderijen en pentekeningen van onze dorpsgenoot Bob BROERS en van werken van de Willebroekse beeldhouwer Maurice PELGRIMS. Hoembeka, medeinrichter van deze tentoonstelling verwacht dat het een promotie wordt voor de werken van beide kunstenaars, die zeer lovende recensies van kunstcritici wisten te behalen.

3. Avondfeest

De kring viert, zoals twee jaar geleden, met alle leden en familie en vrienden op vrijdagavond 10 NOVEMBER, zijn jaarfeest.

Wie wil deelnemen en nog niet antwoordde op de schriftelijke uitnodiging, moet onverwijld inschrijven. Dit feest op de vooravond van Sinte Mette, wordt opgeluisterd met muziek bij de dis en opgevrolijkt met diverse vermakelijkheden. Leden: 500 frank, niet-leden: 600 frank.

4. Ons medelid Kris de Meester is Hoofdman van de Schuttersgilde van Weerde. We hebben ons al menigmaal afgevraagd of HOMBEEK ook een gilde had of niet. Het staat vast dat er in onze gemeente meermaals "schiet spelen" georganiseerd werden. Op verzoek van Kris heeft de heer E. VAN AUTEBOER zich bereid verklaard hierover te komen spreken op onze volgende Algemene vergadering.

Schuttersgilde

te HOMBEEK, ja dan neen ?

een lezing in de bovenzaal van het voormalig gemeentehuis van Hombeek. op Vrijdag 1 december, 20 uur.

5. HEKSEN, VROEGER en NU.

Fl. MLouis LAUWERS

De voordracht, op 1 september 1989 gehouden door professor A. ROECK, was zeker een schot in de roos. Meer dan zestig belangstellenden luisterden met geboeide aandacht. De voordrachtgever wist op een zeer luimige en geanimeerde wijze de aanwezigen meer dan twee uur in de ban te houden. Ook nog na de voordracht was de spreker zeer attent met de antwoorden op de vele vragen. Deze toch tragische episode uit onze geschiedenis, werd belicht vanuit een heel andere lichtinval; zeer humaan, onvooringenomen, objectief.

Onze kring geniet meer en meer waardering bij een ruim publiek. We verheugen ons op de grote belanstelling op vergaderingen en tochten, ook op heksentochten!

(een syllabus van deze voordracht, opgesteld door de secretaris, Jan Missinne, kan verkregen worden op eenvoudig verzoek.)

6. Het Kasteel van BORNEM, de abdij.

Ward DE KEMPENEER

Een zonnige nazomerse dag in september, een interessant bezoek, een goede planning: er kon niets meer mislopen. Het liep ook fantastisch, te fantastisch. Meer dan negentig kultuurzoekers meldden zich aan. Enkel de gids van het kasteel was licht in paniek. Zij had maar gerekend op een dertigtal bezoekers. Met wat organisatorische inspiratie werd alles snel opgelost. Drie groepen dan maar, een 2e gids erbij en de derde groep bezocht dan eerst maar de abdij.

Het kader van het eerdere COLOMA-kasteel, later van de familie MARNIX van St. ALDEGONDE, gelegen aan de oude Scheldearm is op zichzelf al enig mooi. Ook de rondleiding was vakkundig gedaan. Iedereen was het er over eens "De moeite waard".

De abdij was wel al vroeger opengesteld voor het publiek, dan het kasteel. En al hadden dan ook sommigen er al eens een kijkje genomen, het bleef toch erg boeien ook weer dank zij de voortreffelijke begeleiding van pater Norbert.

Bornem zal in de analen van de kring bij de toppers mogen geboekstaafd blijven.!

7. Mededelingen van de redactie van 't Ridderke .

(1)

Bij de postelling van ons vorige nummer werd een spontane vergissing gedaan. We veronachtzaamden een onzer ex-leden te vermelden, te weten Kinesiet Chris SPITAEI. Ons excuus hiervoor, Chris, we maken het meteen weer goed.

(2)

Intussen groeit de belangstelling voor heemkunde in Hombeek. De kring telt nu reeds 130 leden. Wie een volledige ledenlijst verlangt kan deze bekomen bij de voorzitter.

(3)

Ons medelid Jan MEUTERMANS liet ons een paar zaken opmerken met betrekking op het nummer 13 "DE ROERENKRIJG". We verheugen ons erover dat het blad met kritische aandacht gelezen wordt. We publiceren graag de opmerkingen, aanvullingen of correcties van onze leden. Op die wijze bouwen we onze archiefteksten op naar meer complete en correctere documenten. Dat komt ten goede.

p.60, alinea 4, regel 8: "VAN ELCKE, 70 jaar"

De naam VAN ELCKE komt voor in het vonnis en in het overlijdensregister van Mechelen. Hij heette VAN ELCKE en was 67 jaar ('Leest 1731) weliswaar de oudste. In dat vonnis staan veel fouten. Zo wordt de moeder van Philipus VAN ASSCHE er "BRECKAERS" genoemd terwijl ze "BERCKELAERS" heette. De juiste namen kan men vinden in het begrafenisregister van pastoor DE HEUCK van Leest, die vrijwel onmiddellijk op de hooft moet geweest zijn en netjes op datum, zeer pleetsvol, een "In Memoriam" schrijft.

p.61, (onderaan): "Enkele Beschouwingen":

De Mechelse poorten werden niet in 1808 afgebroken. Ik geloof dat de laatste pas in 1843 gesloopt werd, lever ook niet alle in hetzelfde jaar. Wat wel kan is dat men rond 1808 begonnen is de vestingwerken te slopen.

(4)

Eveneens kregen we reacties van Jaak DE MAEYER en van Stan BEHETS, op n° 15 "DE VLUCHT in 1914" in vorig "Ridderke". Jaak verduidelijkt deze historisch zeer bewogen periode, nu 75 jaar geleden, met een uiterst merkwaardig dokument hem nagelaten door zijn vader, Frans DE MAYER. Stan BEHETS geeft completere gegevens over de 5 buruerslachtoffers van wereldoorlog I. Hiermede wordt ook een bewering van Henri Stroobants gecorrigeerd. We zijn er ons van bewust dat de uitspraken van oudere mensen die we interviewen, vooral op gebied van namen en data's, al eens aan accurate kunnen inboeten. De herinnering vervaadt immers. Daarom is het ook zo nuttig dat onze leden meehelpten aan historische correctie.

We publiceren deze gegevens. Gezien de beperkte plaats in dit nummer zullen we deze uitzonderlijk interessante brok Hombeekse geschiedenis spreiden over meerdere nummers.

(5)

Ons bestuurslid Paul BEHETS, ook secretaris van de Vereniging voor Familiekunde (VVF) afdeling Mechelen, hield op donderdag 21.09.89 een voordracht voor het VVF, Brussel over "Traditionele en symbolische beelddoelheid in het oude recht". Daarover hopen we later ook nog iets te horen in Hombeek.

(6)

Ons medelid Theo SLACHMUYLDERS schreef een eerste deel over de geschiedenis van de gemeente waar hij thans woont, "Fragmenten uit de geschiedenis van Beidem" verscheint in een oplage van 600 exemplaren. Voorinterekening is mogelijk bij hem aan 480 fr. (rek. 000-028642-54) Beidemse steenweg 239, te 1852 Grimbergen-Beidem. Veel succes ermee Theo maar vergeet Hombeek niet!

(7)

In nr. 4-5-6 (april-mei-juni 1989) van "Eigen Schoon & De Brabander", het driemandelijks tijdschrift van de Kon.Geschied- en oudheidkundig genootschap van Vlaams Brabant, verscheen een lovende recensie van de hand van Jan Verbesselt over HOEMBEEKANIA nr.3. Hij noemt ons boek "een voorbeeld voor de andere Heemkundige kranten". Weliswaar een riem onder het hart. Voortdoen!

17. DE VROEDE VADEREN (deel 10)

Stan BEHETS

1940 — 1944 Louis KEULEERS.

Schepenen	Frans SAERENS	tot 1942
	Jules TEUGHELS	tot 1941
	Willem SELLESLAGH	van 1941
	John VAN ERP	van 1942
Veldwachter:	Armand JACOBS	tot + 1942
	Jan REYDAMS	van 1942
Secretaris:	C.Louis WUYTS	gemeentesecretaris te Leeëst / werd vanaf begin 1938 dd. secr. tijdens de ziekte van Frans GOOVAERTS. Benoemd op 29.4.1939. Ontslag op 3.9.1944.

Hombeek heeft geen burgemeester bij het uitbreken van wereldoorlog II. Vanaf maart 1940 is schepen VAN CAMP voorzitter, daar Louis KEULEERS door mobilisatie afwezig is. Verbruggen en Saerens zijn waarnemend schepen. Vanaf 20.9.1940 is Louis Keuleers terug aanwezig en wordt hij voorzitter van de raad.

In de zitting van 7.2.1941 en ingevolge een brief van de gouverneur, wordt de wedde van de burgemeester verhoogd van 750 tot 2.500 frank, en deze van schepen van 300 tot 800 frank.

Op 17 maart 1941 verschijnt een "Verordening van de KREIGSKOMMANDANTUR te Mechelen" (Verwaltungsabteilung) over de veranderingen in de openbare besturen. Daarin wordt medegedeeld dat ieder drager van een openbaar ambt in de loop van de maand waarin hij zijn 60e levensjaar heeft voleind of al wie reeds 60 jaar of ouder is, op 31.3.1941 dit ambt moet neerleggen. Voor Hombeek valt schepen VAN CAMP onder deze maatregel, evenals waarnemend schepen VERBRUGGEN, eerste raadslid volgens dienstjaren. Ook een brief van de provinciegouverneur behandelt diezelfde zaak.

Op 4 april 1941 wordt aan de leden meegedeeld dat de vraag van schepen VAN CAMP om een afwijking te bekomen op dit besluit, verworpen werd. Schepen VERBRUGGEN ontving nog geen antwoord. Frans SAERENS wordt aangeduid in de plaats van VAN CAMP op 31.3.1941.

In april 1941 wordt door het Ministerie van Binnelandse Zaken & Volksgezondheid volgende brief (alg. secretariaat nr. B/12.VII) verzonden aan de leden van de Raad.

Brussel, 18 april 1941

ZEER DRINGEND

De heren burgemeester
voor kennisgeving aan de heren
Gouverneurs en Arr.Commissen

Mijnheer de Burgemeester,

Ik heb de eer u in kennis te brengen dat naar luid een beslissing, welke de bezette Overheid mij komt mede te delen, alle werkzaamheden van de Gemeenteraden, voor den duur van den oorlog verboden zijn.

Ik verzock u uwen Gemeenteraad kennis te geven van deze beslissing.

De secretaris-generaal

[get.] G. ROMSEE

In de brief van 20.6.1941 wordt waarnemend schepen VERBRUGGEN dan eveneens medegedeeld dat hij onmiddellijk ontslag moet nemen. Jules TEUGHELs neemt zijn plaats in als schepen: SAERENS komt op Openbare Werken en TEUGHELs op Onderwijs.

In de volgende zitting van het nieuw Schepencollege op 9.7.1941 wordt kennis genomen van een brief van de Provinciegouverneur van Antwerpen van 20.6.1941 en van de daaraangehechte omzendbrief van het Ministerie van Binnelandse Zaken & Volksgezondheid van 17.6.1941. Het Schepencollege komt volledig in de plaats van de afgeschafte Gemeenteraad. De beslissingen, genomen door het college zullen ingeschreven worden in het register der beraadslagingen van de Gemeenteraad.

Op 16.8.1941 overleed te Buizingen veldwachter Armand JACOBS. In zitting van 7.9.1941 wordt zijn voortijdig afsterven betreurd en wordt er de nadruk op gelegd dat hij in de korte loopbaan steeds goede dienst bewees aan de gemeente. Eveneens staat vermeld dat het volledig schepencollege de begrafenis heeft bijgewoond te Hombeek op 19 augustus 1941.

In de zitting van 2.10.1941 deelt waarnemend burgemeester KEULEERS mee dat, volgens een brief van 26.9.1941 van de secretaris-generaal van Binnelandse Zaken, hij aangeduid is om gedurende de oorlog het ambt van burgemeester waar te nemen. 's Anderendaags zal hij in de handen van de Arrondissementscommissaris, de voorgeschreven grondwettelijke eed gaan afleggen. Hij wordt hierom door de aanwezigen geluk gewenst. Hij rekent op hun medewerking. Deze wordt hem toegezegd.

Armand JACOBS,
veldwachter van HOMBEEK

Op 31.12.1941 neemt het college kennis van het besluit van 20.12.1941 van de secretaris-generaal van Binnelandse Zaken waarbij Willem Em. SELLESLAGH aangeduid wordt om het ambt van schepen waar te nemen. Hij leet de grondwettelijke eed af en wordt geïnstalleerd. Jules TEUGHELS zal van dan geen zitting meer hebben in het college.

Op 1.4.1942 neemt het college kennis van het besluit van 21.3.1942 van de secretaris van Binnelandse Zaken waarbij de heer John VAN ERP aangeduid wordt om het ambt van schepen waar te nemen. Deze leet eveneens de grondwettelijke eed af en wordt geïnstalleerd. Van dan af zal Frans SAERENS geen zittingen meer bijwonen.

Het werk wordt a.v. verdeeld:

Burgemeester KEULEERS : Burgerlijke stand en Finantieën.

Eerste schepen SELLESLAGH : Landbouw en Openbare Werken.

Tweede schepen VAN ERP : Onderwijs

De overige werkzaamheden zullen gemeenschappelijk behandeld worden of volgens de noodwendigheden door de een of de andere.

Op de eerstvolgende zitting op 30.1.1942 wordt volgende beslist:

- goedkeuring van enkele bouwaanvragen
- het open verklaren van de plaats van 'vleeskeurder'.
- bestellingen zullen enkel nog gedaan worden bij Vlaamse firma's.
- geen bouwtoelating meer te verlenen op het nieuw op te richten dorpsplein.

Raadslid Louis MOENS, geboren te Kapelle o/d Bos op 21.3.1893, wordt nabij zijn woning dodelijk getroffen door een oorlogstuig op 11.4.1943.

Van een echte beleidspolitiek is er in die jaren geen sprake. Alle besluiten worden doorgaans opgelegd door de vertegenwoordigers van de bezettingsmacht. Het bestuur wordt vooral met bevolkingsaangelegenheden belast: registraties allerhande, burgerlijke stand, rantsoeneringszegels, enz.

Het hogervermeld schepencollege blijft in functie tot met de bevrijding in september 1944.

DE NA-OORLOGSE RAAD:

De eerste zitting gaat reeds door, kort na de bevrijding, op 7 september 1944 te 19.30 met de volgende leden die hun functie weer opnamen: Frans VAN CAMP, Jan VERBRUGGEN, Frans SAERENS, Jules TEUGHELS, Karel PHILIPS, Lodewijk SELLESLAGH, Albert CHRISTIAENS.

Dus zeven van de negen raadsleden traden aan. Burgemeester KEULEERS en secretaris WUYTS verbleven die dag niet te Hombeek. Raadslid L. MOENS is overleden. Veldwachter REYDAMS is dienstdoend secretaris.

Frans VAN CAMP wordt als waarnemend burgemeester aangesteld door de provinciegouverneur. VERBRUGGEN en SAERENS, oudste leden, worden schepen.

Tegen het gemeentepersoneel Louis VERBRUGGEN, Camiel VAN ASSCHE, Alfons BERTENS en Jan REYDAMS worden geen bezwaren geformuleerd zodat ze voorlopig in dienst blijven.

De scholen herbeginnen op maandag 11 september. Onderwijzer L. HENDRICKX zal zijn dienst niet hervatten. Hij verblijft niet te Hombeek.

Jan VAN ASCH wordt op 15.9.1944 aangesteld als tijdelijke secretaris. Hij begint op 2 oktober.

Op 9.11.1944 wordt op initiatief van raadslid Karel PHILIPS, hulde gebracht aan het overleden raadslid Louis MOENS.

Vanaf 1.1.1945 zal de wedde van dd. burgemeester 3.000 frank bedragen, die van eerste schepen is 1.500 frank en die van tweede schepen is 1.000 frank. Voor de raadsleden wordt 1.500 frank voorzien, evenredig te verdelen volgens het aantal bijgewoonde zittingen. (wordt verdergezet volgend nummer)

18. Hombeekse Figuren [deel 3]

Als derde persoon in deze reeks volgt de hoofdonderwijzer : Meester Marien.
Dit groepswork kwam tot stand met de medewerking van

Gerarda Marien , zijn dochter, en verder:

**Louis Buelens, Florent Lauwers, Fl. Louis Lauwers,
Frans Parijs, Lode Slachmuylders, Edward Saerens,
Louis Van Den Heuvel, Firmin Verlinden.**

Samenstelling en bindtekst : **Ward De Kempeneer**

Meester MARIEN

Vader werd geboren te Lier op 29 april 1883. Hij was de zoon van Jan Frans Louis Marien: een aan-
nemer afkomstig van Kessel en van
Rosalia Janssens, een geboren
Lierse. Hij had vier zusters, al-
len jonger dan hij. Zijn familie
was bevriend met een Lierse onder-
wijzersfamilie en daar vader niet
sterk van gezondheid was werd be-
slist dat hij naar de katholieke
normaalschool van Mechelen zou
gaan. Hij volgde er hetzelfde jaar
als meester Bertens. Daar de
Mechelse normaalschool toen geen
internaat bezat, verbleef vader er
in een kosthuis bij een familie
Janssens. De donderdag-namiddag
was er geen les. Dan wandelden de
studenten in groepjes naar de
omliggende dorpen. Zo kwamen ze
ook naar Hombeek en ontdekten er
de "Kreubbe" en de niets-zeggen-
de dorpsplaats. "Nooit meer kom
ik hier nog terug", zei vader.
"zo'n triestig dorp!". En zeggen,
dat hij in dat dorp eenenzestig
jaar heeft gewoond, dat hij er
altijd heel graag is geweest en
heel veel heeft gehouden van de
Hombeekse mensen. Als zijn vader
hier op bezoek kwam, zei die:
"Hombeek is zo'n luchtig dorp,
waar de zon zo goed bij kan;

En de mensen zijn er zo vriendelijk en zo beleefd. Reeds van op een hele
afstand nemen ze hun hoed af."

Maar we lopen de zaken vooruit.

In 1902 studeerde vader af. Er was een onderwijzersplaats te begeven in
Hombeek en ook een in Terhagen. In dat laatste dorp had grootvader heel wat
leveranciers van zijn bouwmaterialen. "Jongens," zei hij, "in Terhagen ga ik
een goed woord voor je doen. Daar heb je kans."

Natuurlijk hoopte meester Bertens op de plaats van Hombeek. Een benoeming verloopt vaak eigenaardig! Meester Bertens werd in Terhagen verkozen en vader kreeg de betrekking in Hombeek. Hij werd hulponderwijzer bij meester Vleminckx. Later kwam meester Bertens ook naar Hombeek en beide studiegenoten hebben steeds in de beste vriendschap samengewerkt.

Naast de klas van vader stond er toen een "juffrouw Ida". Ze vond de nieuwe meester wat danig ernstig. Maar op zekere dag kreeg een leerlingetje bij juffrouw Ida een aanval van epilepsie. Het kind krijsde geweldig. Meester Mariën, die het in zijn lokaal hoorde, snelde ter hulp. Hij verzorgde het kind met zoveel toewijding, dat juffrouw Ida er door getroffen werd. Die serieuze meester had klaarblijkelijk een zeer goed hart. En 't werd weldra "liefde" tussen die twee.

In 1908 huwden vader en moeder. Tot dan toe was vader "in de kost" bij de familie Teughels (meulemakers); een huis waar zijn dank en zijn genegenheid heel zijn verder leven naartoe gingen. Na het huwelijk woonde het jonge paar in het kleine huis van moeder, nu op de hoek van de Gemeentestraat nr.1 en bewoond door het echtpaar Duplessis. In Juli 1909 werd hun eerste dochtertje geboren: ons Maria, overleden in 1952. Ze werd opgevangen door de familie Stroobants (nu: "De Leeuw van Vlaanderen"), want moeder gaf nog les. Het onderwijzersloon was toen heel laag. In 1910 verscheen een tweede telg: Rosa. In datzelfde jaar werd vader schoolhoofd benoemd en hij kreeg nu het schoolhuis, nabij de Zemstseweg als verblijfplaats. Moeder bleef nu thuis. Er volgden nog vier kinderen: Gerarda in 1913, Louis (pater Oblaat) in 1915, Martha in 1918 en Willem (priester) in 1920.

Tot in 1945 heeft vader met zeer veel zorg en toewijding voor de Hombeekse jeugd gewerkt. Meester Bertens en hijzelf haalden mooie uitslagen met hun leerlingen: verscheidene jongens slaagden in het examen voor de meest begaafden, in examens voor de derde en voor de vierde graad, eerste prijzen in opstelwedstrijden enz. Vader was heel streng en stipt, maar in zijn achterhoofd stak steeds de gedachte: "Wat is nu het best voor de jongens?" Tot op zijn sterfbed vroeg hij zich af: "Heb ik wel genoeg gedaan?"

Ook in de parochie was vader zeer actief. Jaren lang zong hij elke dag de eerste mis. Hij was lid van het zangkoor, secretaris van de bond van het H.Hart, van St.Vincentiusgenootschap, van de bond van grote gezinnen. Hij hield zich zelfs een tijd bezig met de kajotters.

Vaders leven verliep doorheen twee wereldoorlogen met hoogten en laagten, met blijde en droevige dagen, met succes en tegenslag. Zijn vier dochters volgden zijn weg naar de normaalschool. Zijn oudste zoon Louis werd pater Oblaat van Maria Onbevlekt. Zijn priesterwijding maakte vader zeer gelukkig en fier. En gans Hombeek vierde toen mee met denneboompjes en slingers, met gebed vooral. Vader waardeerde dat alles geweldig. Wim werd te Mechelen gewijd juist na de oorlog. Ook dan deden de Hombekenaren hun best om er, spijs de schaarste, een feest van te maken.

Rond zijn zeventigste jaar begon vader aan hartvang te lijden. Hij volgde correct de voorschriften van de arts. In 1957, enkele maanden na moeders afsterven, werd het een zwaar infarct. Toch leefde vader nog meer dan vijf jaar. Hij was echter een ziek en gebroken man, die het betreunde niet meer te kunnen werken. Hij stierf op 10 mei 1963, omringd door al zijn kinderen, zeer kalm en rustig.

(Gerarda Mariën)

SCHEMATISCH OVERZICHT

van het onderwijs in DE HOMBEEKSE JONGENSSCHOOL

- 1899: 2 onderwijzers:
 VLEMINCX Egide, tevens hoofdonderwijzer van 1884. (40 leerlingen)
 VERHAEREN (tot 1900) dan EMMERECHTS Louis Alfons. (64 leerlingen)
 2 onderwijzeressen in de vrije school (patronaat)
 LEMESLE Sophie (60 leerlingen)
 LEMESLE Julie (tot 1900) dan HELLEMANS Mathildis (63 leerlingen)
 1899: Nog datzelfde jaar wordt een 5e klas toegevoegd aan het officieel onderwijs, die toegewezen wordt tegen een wedde van 1100 frank aan Ida GOVAERTS (* Hombeek 7.4.1875) hulponderwijzeres. Ze is de eerste gediplomeerde onderwijskracht in Hombeek geboren.

Hombeek — De Gemeentescholen

J. Jacobs, Borchum-Amers

- 1902: Op 3 oktober vat meester Alfons MARIEN aan (* Lier 23.4.1883)
 1910: Meester VLEMINCX heeft al jaren gezondheidszorgen en neemt verlof. Juffrouw SCHELTENS zal hem tijdelijk vervangen
 1910: OP 30 augustus neemt meester VLEMINCX ontslag en wordt meester MARIEN hoofdonderwijzer.
 BERTENS Emiel (* Hombeek 109.5.1883) is 2de onderwijzer te HOMBEK.
 1911: 3 maart: Ida GOVAERTS neemt ontslag en wordt vervangen door LEYSE August (tot 30.5.1911), MARCK Maurits (tot 8.4.1913) en dan
 1913 DE ROOSTER August (* Hombeek 29.1&2.1892)
 ROTTIERS Adolf (* Mechelen 22.2.1892) voor het bijkomend vierde jaar.
 1915 Nieuwe wettelijke onderwijsregelingen. Dr. VAN ASSCHE wordt schoolarts
 1919 GEERAERTS Theo (* Mech. 28.12.1998) vervangt ROTTIERS die ontslag neemt
 1921 Bouw van nieuwe lokalen: Een 5e en 6e studiejaar worden toegevoegd en er komt een lokaaltje voor medisch onderzoek. Ook de speelkoer wordt met stenen belegd. Er worden 2 nieuwe leraars ingeschakeld:
 HENDRICKX Jan Louis (* Hombeek 11.10.1900) voor het 5e jaar
 GOOVAERTS Eugene (* Hombeek 13. 8.1901) volgt DE ROOSTER (+) op.
 1924 HELLEMANS Alfons (* Leest 28.7.1901) wordt gekozen uit 26 kandidaten. Van nu af geeft de hoofdonderwijzer geen klas meer.
 VAN DEN BOSCH Frans (* Mechelen 2.9.1905) vervolledigt het korps als zesde leraar.
 1945 Meester Mariën gaat met pensioen. Meester BERTENS volgt hem op.

HOMBEEK DESTIJD

Meester Mariën komt terecht in een echt landelijke gemeenschap waar zich een 20 tal jaren voordien een vrije school (patronaat) van de gemeentelijke school losscheurde. De schoolstrijd van 1880 had geleid tot de opsplitsing van enerzijds de gemeentelijke jongensschool en anderzijds de vrije meisjesschool. Ook het algemeen uitzicht van Hombeek was destijds heel anders.

Louis LAUWERS:

Voor meester Mariën, als stadskind, moet het in deze periode voor de eerste wereldoorlog wel wat onwennig geweest zijn in een buitengemeente als Hombeek. Een totaal vreemde gemeente die schijnbaar toch zo weinig te bieden had. In het plattelandsdorp lagen de kerk, de pastorie en het gemeentehuis bij de Dorpsbeek, en haast ingekapseld in een doolhof van smalle wegjes en kronkelende straatjes. Dit gaf Hombeek wel zijn karaktervol uitzicht. Een inspectrice van het lager onderwijs, die in de jaren 60 eens in

Hombeek kwam, verklaarde me ooit;

"Wat een mooie plaats: in de omgeving van de kerk zou men verdwaald kunnen geraken als in een onbekend Ardeens dorp!". Spijtig is dit alles onherstelbaar veranderd. Mensen, vreemd aan ons dorp, zonder liefde voor het oude Hombeek, hebben in de naoorlogse vernieuwingsrage, de omgeving van de kerk ten gronde verstoord, zo gezegd om te "moderniseren". Zeggen we liever: om wat mooi was te vernietigen. Helaas, waar was toen de fierheid van Hombeek heen gevangen.

Hombeek had geen nijverheid en grote boeren waren er evenmin. Wel zeer veel kleine landbouwers die op hun klein gewin wonderen moesten doen om het gezin te onderhouden. Tientallen arsenaal mannen en spoorwegaarbeiders leefden er, wiens vrouwen bij de boeren gingen werken in ruil voor het paardenwerk, dat de boer kwam doen om hun klein stukje land te ploegen en te eggen. Er waren ook heel wat Hombeekse meubelmakers die te Mechelen werkten. In die tijd was het Mechelse meubel, vooral het kunstmeubel nog echt handwerk en rijkelijk versierd met houtsnijwerk. In Hombeek hadden we 70 jaar geleden een hele groep beeldhouwers (de scupteurs), wiens kunstwerken thans nog gewaardeerd en duur betaald worden. De Mechelse kasten zijn nog algemeen bekend. Pastoors, burgemeester en secretaris, onderwijzers en dokters waren de notabelen. Een notaris of apotheker kende Hombeek niet. Hoogstudenten waren er ook zeer weinig. Studeren stond slechts bij weinigen op het programma. Met de lagere school was voor velen de levenskennis reeds bijgebracht.

ASPECTEN VAN HET SCHOOLLEVEN

Louis LAUWERS: In die tijd was er nog een zesdagen-schoolweek. Enkel de donderdag-namiddag was er vrijaf. De zaterdag was er gans de dag klas. Het schooljaar was langer en de verlofperioden waren korter. In 1926-1927 begon de school op 1 september en eindigde op 20 juli. Het Paasverlof was van 10 april tot 25 april. Een Kerstverlof was er niet. Enkel met Kerstmis en met Nieuwjaar; twee dagen. In de loop van het jaar waren er wel wat meer "afgestelde heiligendagen" waarop verlof gegeven werd. In dat schooljaar was de school 442 halve dagen open en waren er 201 leerlingeningeschreven: 43 in het eerste jaar, 36 in het tweede, 29 in het derde, 34 in het vierde, 32 in het 5/6 e jaar en 27 in het 7/8 e jaar.

Louis LAUWERS:

In 1930 maakten de hoogste klassen een schooluitstap naar de Wereldtentoonstelling in Antwerpen. In 1935 wordt de wereldtentoonstelling in Brussel bezocht. In 1936 gaat de

schoolreis naar SPA en OOO en in 1937 naar de Maas en de Lesse. In 1938 is het Moresnet en de afdamming van de Gileppe en in 1939 de Vlaamse Ardennen en de zee.

Voor de tweede wereldoorlog werd er

ook aan bijscholing voor de landbouwerszonen gedaan. De meesters GOOVAERTS en HENDRICKX gaven deze lessen. Zowel de landwerkzaamheden als de groententeelt, de bemestingsleer en de dierenverzorging werden behandeld.

Louis VAN DEN HEUVEL:

Op 11 Juli, slag der Gulden Sporen, was er een speciale viering. Alle klassen verzamelden op de grote koer. Dan werden er gedichten voorgedragen. Allen aangepast natuurlijk, zoals "Psalm van Rodenbach". Crocusverlof of ontspanningsverlof was onbestaande. Een hele boel heiligen-dagen werden gevierd en brachten nog een welgekomen verademing in het saaie schoolleven. De hoofdtak van de school was de kinderen goed te leren schrijven en lezen, en vooral ze behoedzaam te leren rekenen, zodat ze later niet in de zak gezet konden worden. Voor de rest werd er niet zo erg 'achter uw gat gezeten' om schone schoolrapporten of goede uitslagen te halen. Bij de prijsuitdeling stonden alle leerjaren opgesteld in een der klassen en in rijen van 3 of 4. Voor deze gelegenheid was men toch deftiger gekleed en kregen handen en nek een speciale wasbeurt. Van elke klas moest er dan iemand een gedichtje komen voordragen. Ikzelf heb dat niet minder dan zeven keer moeten doen. Ik herinner me nog enkele tittels: "Jantje en de Boer", "De Poesjes", "Vaderlands Gebed". Dit ging zo ongeveer:

"Wanneer de krijg, de rode krijg:
de mensen slacht als dieren.

Als mensenbloed bij beken
vloeit...enz.

Gelukkig dat ik de vierde klas mocht overslaan, anders was het wellicht acht keer geweest. De prijzen werden gegeven per klas, van klein naar groot. Naarmate het lijstje minderde steeg de spanning. Ga ik de tweede zijn of toch misschien de eerste? De primus had het dikste leesboekenpakket. Deze keer ging het wel recht naar huis, zonder aan de rapen of aan de appels te zitten.

Louis LAUWERS:

Slechts enkele leerlingen kwamen met

de fiets naar school. Fietsen mochten niet op de speelplaats. Het rijwiel werd dan bij buurtbewoners geplaatst vooral bij "den Belle Vue". De kinderen van "De Plein" en "Het Heike" kwamen te voet. Onder de middag gingen ze thuis eten. De middagpauze was destijds wel twee uur. In de school waren slechts enkele middageters. De maaltijden moesten in de gang genomen worden. Een refter was er niet en de klassen mochten niet bevuild worden.

Louis VAN DEN HEUVEL:

We gingen te voet naar school. 's Morgens meestal op een loopke om niet te laat te komen. Daar stond trouwens straf op. 's Middags hadden we anderhalf uur om naar huis te gaan eten. Blijven 'ineten' bestond wel maar het was een grote uitzondering. Dat gebeurde in de patattentijd. Moeder ging dan meehelpen bij de boer in de aardappelooft aan 5 frank per halve daag, plus de kost. De boterhammen werden dan in een 'grauw papier' gerold, een stoopke koffie mee in de ransel, en weg ermee. De boterhammen werden opgegeten op de speelplaats, soms in een klas, of bij langdurig slecht weer in het achterkeukentje van meester Mariën. De koffiestoopkes waren een soort aluminium soldaten-gourde. De ransels dienden niet alleen om er onze boeken en eten met het stoopke in te steken. Soms werd er efficiënt gebruik van gemaakt als slagwapen, bij een of ander gevecht onderweg. De gourdes waren vaak vol

blutsen, haast platgeslagen zodat er amper nog wat koffie in kon. Een simpel middeltje om ze te herstellen was ze vullen met water, goed sluiten en dan opwarmen op de kachel. Door de stoomdruk verdwenen de blutsen, één voor één, telkens met een plezierige knal. Mits nog wat bijwerken kreeg de gourde weer een beter uitzicht. In de koude Winterdagen mochten de gourdes vanaf 11 uur op de stoof in de klas gezet worden. De klassen werden goed verwarmd met grote "fonten" (giertijzeren) kachels met errond een ijzeren scherm. 's Avonds stak het niet zo nauw. Eerst ging het in de 'rang' tot aan de barreel, of soms een stukje verder, de Bankstraat in, en dan stormde de vrijgelaten meute weg. Dat betekende niet alle spoed om thuis te zijn. Daar wachtten ons toch maar allerlei karweitjes.

EEN TYPISCHE FIGUUR !

Meester Mariën was een zo bijzondere persoon dat hij in ons de gemeente bekend was. Na de pastoor was hij wel de meest erkende Hombekenaar, boven de burgemeester, de politiciërs, de voorzitters van de verenigingen. Dat kwam niet alleen door zijn jaren voorname functie als schoolhoofd, maar vooral door de bijna gewijde inhoud die de meester aan deze functie gaf. Hij was conservatief en van opzicht autoritair. Hij kleepte zich ook zo, hij handelde ook zo. Gezag was wet; afstraling van de goddelijke macht. Hij respecteerde ongewoon nauwkeurig de hem opgelegde wetten, zowel wereldlijke als kerkelijke. Hij verwachtte ook dat zijn gezag even nauwkeurig gerespecteerd zou worden. Dat vertekende het uiterlijke beeld van deze persoon die in wezen niet ambitieus was maar gedienschtig, zachtmoedig en zeer hulpvaardig.

Louis LAUWERS:

Men kon het meester Mariën aanzien dat hij schoolhoofd was; hij droeg haast altijd dezelfde schoolkledij; bolhoed, zwarte jas met zwaluwstaart en grijs gestreepte broek.

Edward SAERENS:

Het beeld dat ik van meester Mariën bewaar is dit van een gedistingeerde heer met een streng uiterlijk. Ik zie hem nog altijd voor mij, gekleed met een slipjas, een gestreepte broek, een hoge witte boord en een bolhoed.

Louis LAUWERS:

Meester Mariën was in die tijd een figuur met gezag, erkend door iedereen, zowel in de school als in het dorp. Hij was zeer nauwgezet, een

Gerarda Mariën:

De koffiestoepkes van de "ineters" werden in voor- en naseizoen, als de kachels in de klassen niet brandden, bij ons op de zwarte cuissinière geplaatst. Ze werden er achteraan gezet om de koffie wat op te warmen. Soms pruttelde er toch eens wat koffie over op de stoof, en dan stoorde moeder zich daar wel aan.

Louis LAUWERS:

De school had in die jaren geen kuisvrouw. Meester Mariën en zijn dame namen deze verantwoordelijkheid. Na vier uur werden de lokalen geveegd. Ook maakten ze in de winter 's morgens de kachels aan. Om vier uur ging de schoolpoort toe tot 's anderendaags. Voor- of nabewaking was onbestaande.

man die alle dingen tot in de puntjes regelde en verzorgde, een taktvol mens. Vooral was hij de opvoeder, niet alleen in de school maar ook in de dorpsgemeenschap dwong hij door zijn voorbeeld respect en ontzag af bij al wie met hem in kontakt kwam.

Firmin VERLINDEN:

Mijn beste herinnering aan meester Mariën en zijn gezin situeert zich in de jaren 47/48, toen de meester naast ons woonde op het stationsplein! (thans BAC-kantoor). Hij kwam mij voor als een deftig, verstandig, maar streng iemand. Als kind had ik eigenlijk een beetje schrik van hem. Ik kwam wel dagelijks bij de familie Mariën; lessen herhalen, huiswerk laten nakijken, lessen in voordracht

en in de franse taal opzeggen. Bij madame Mariën werden ook wat wanhopige pogingen op de piano ingeoefend. Als de meester thuis was voelde ik er mij wat minder op mijn gemak. Zelfs gekleed in stofjas boezemde hij mij nog ontzag in.

Edward SAERENS:

Wanneer ik 's zondags naar de hoogmis ging dan zag ik helemaal rechts.voor-aan in de kerk, de jongens van de gemeenteschool zitten. Er was telkens een onderwijzer aanwezig om er over te waken dat de orde niet verstoord werd. Af en toe moest hij wel tussenkomen om een of andere bengel tot meer bezinning te brengen. Maar wanneer meester Mariën van dienst was dan heerste er werkelijk een heel andere stemming, er werd gelaten in de kerkboeken gekeken en fratsen werden er niet uitgehaald. Ja, veel gezag had hij zeker.

Louis BUELENS:

Op de vraag "Hoe hebt U meester Mariën gekend?", heb ik maar een antwoord: "een man die het leven van vele Hombeekse jongens sterk beïnvloed en een richting gegeven heeft. Een en al goedheid en rechtschapenheid. Het contact met hem betekende voor velen een mijlpaal en een boei voor het hele verdere leven!"

Frans PARIJS:

In 1949 werden we burens van de familie Mariën. In de Bankstraat hadden we beiden een huis gebouwd op aangrenzende percelen. Er was onmiddellijk gemakkelijk contact: eerst beleefd, welwillend, geleidelijk uitgroeiend tot vriendschap.

De omgang met "de Meester" echter werd van onze kant belast door het verleden: we hadden moeite om in hem een gebuur te zien met wie gewoon over dagdagelijkse dingen kon gepraat worden. Te zeer bleef hij het vroegere schoolgezag naar wie we opkeken. Te sterk was ook het beeld bijgebleven van het hoge schoolhoofd dat met een tik op de deur de klas binnenkwam om een mededeling te doen: ook de rumoerigste bengel bleef dan stil.

Lode SLACHMUYLDERS:

Toen mij gevraagd werd een bijdrage te leveren over meester Mariën, wist ik niet hoe eraan beginnen. De "muze" bezocht me en liet me fantazeren over de inleidingsgedachte. Ik wil refereren naar het gedichtje van Melanieke GORIS, dat ik na zovele jaren nog goed herinner:

"Wie hier komt in mijn zale
mag niemands kwaad verhalen
achterklap en ruig gespuis
verbied ik stellig in mijn huis."

Ten huize van meester Mariën werd deze raad zeker stellig gevolgd. Er werd enkel met veel respect gesproken over de medemensen. Hun deugden en goede daden werden opgehemeld. De eerwaarde heren pastoor en onderpastoor werden echt geëerbiedigd. Ida GOVAERTS, de echtgenote van de Meester, waarschuwde wel voor menselijke fouten en onhebbelijkheden. Uit haar franse studietijd als onderwijzeres hield ze volgend versje over dat ageerde tegen de plaag van drankzucht. Ze hield het vaak met veel mensenkennis voor:

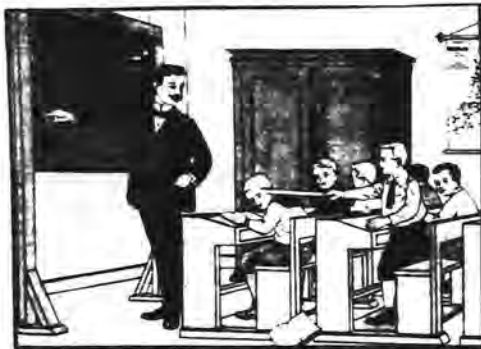
"QUI A BU,BOIRA!"

Wat zo kan gesteld worden: wie eens heeft "geschrikkeld" (zij het met drank of met een sigaret of wat ook), zal heel wat last hebben om de draad weer op te nemen. Het typeert de sterk moraliserende invloed die de "Mariëns" uitstraalden, niet alleen in het gezin maar ook elders.

Firmin VERLINDEN:

De opvoedende taak, de daadelijkse zorg en inzet voor de leerlingen van gans de familie Mariën, is me het sterkst bijgebleven. De schriften van de kinderen werden door de dochters, onderwijzeressen, minutieus nagezien en bijgewerkt, verbeterd, onderlijnd, met tekeningen of met prentjes voorzien, enz. Die werkkraft en liefde voor het beroep is me altijd bijgebleven.

DE ONDERWIJZER

Louis LAUWERS:

In 1926 kwam ik op de Gemeenteschool. Wie de Hombeekse Gemeenteschool bezocht heeft in die jaren moet zeker nog heel wat herinneringen hebben aan de school, haar onderwijzers en vooral aan haar hoofdonderwijzer: de heer Alfons Mariën. Hij gaf in die tijd slechts enkele lesuren in het achtste jaar: Vormleer, Algebra, Rekenvraagstukken, Frans en Zang.

Louis BUELENS:

(1921) Als kleine jongen van 7 jaar heb ik de meester leren kennen als de leraar die "de groten" onder zijn hoede had. Wij, beginnelingen in onze "studenteloopbaan" stonden bij elke gelegenheid door het kleine poortje te gluren naar de "grote koer". Daar zagen we de meester met afgemeten pas de koer op en af stappen. Zoveel passen, richting de klaslokalen en dan "sectie...rechtsom...keer!" eenzelfde aantal passen richting de zuidermuur. En opnieuw, en opnieuw, op en neer. De man die het meest mijn aandacht trok, was deze met dat zonderlinge

jasje, met twee lange slippers, die juist op maat, de kadans van de voeten volgde. Op het hoofd, even onafscheidelijk, die vertrouwde hoed met brede korniche! Het aanvankelijk schroomvol gevoel voor hem is met de jaren een eerbiedwaardige bewondering geworden.

Louis LAUWERS:

De meesters wandelden met drieën de speelplaats op en af: de drie van de laagste jaren op de "klein koer", en de drie van de hoogste jaren op de

Voor al in de school werd met ontzag opgekeken naar het schoolhoofd. Ook zijn lessen vatte hij plichtbewust op. Zag in één oogenk wat goed of fout was en was zeer gesteld op orde, netheid en discipline. Als hij een troep jongens voorbij-schreed werd het stiller en deed ieder, als in een reflex, een vluchtig zelfonderzoek of er toch maar niets was waarop een opmerking kon volgen.

"grote koer". Meester Mariën was toegevoegd bij een of andere groep.

Wat de meesters onder elkaar vertelden was ons onbekend. Niemand zou het trouwens aangedurfd hebben om in hun nabijheid te komen om wat van het gesprek op te vangen.

Louis VAN DEN HEUVEL:

Iedereen was schoolplichtig. Voor velen was het eerste "de papschool" bij Sernilla (vanilpappeke), en dan het grote avontuur: de "grote" school. Zes meesters wachtten de jongens daar op. Aan het hoofd stond meester Mariën. De bedeesdheid ging vlug over. Kwaadpoetserijen werden regelmatig uitgehaald. Als iemand al eens een duchtige oorveeg kreeg, na een of andere kwajongensstreek, dan was dat heel gewoon. Thuis zou men daarover zeker niet gaan klagen. De kans was zeer reeel dat er nog een dubbele portie zou op volgen.

Louis BUELENS:

Bovendien had de meester een bijna hypnotizerende kracht om met flikkerende ogen zijn "pappenheimers" in bedwang te houden. Een berisping van meester Mariën was zeer kwalijk, bijna schandelijk. Het overkwam me ook eens. Ik vocht tegen de tranen uit opzicht voor de kameraden, maar ik voelde mij rot, schuldig en zeer ongelukkig.

Louis LAUWERS:

In het bureeltje van meester Mariën had ook de gezondheidscontrole plaats door de geneesheer. Uitsmeden gebeurde in het gangetje. Algemene gezondheidstoestand, lengte, gewicht, oren en ogen werden gecontroleerd. Alles werd genoteerd in het persoonlijk gezondheidsboekje. Wanneer het kind

de school verliet werd het boekje naar de nieuwe school gezonden.

Louis BUELENS:

De jongensschool nam in die jaren uitbreiding. Er kwamen nieuwe meesters bij. Op zekere dag vernamen we dan dat meester Mariën "hoofdonderwijzer zonder klas" geworden was. Hij nam ook intrek in dat kleine cabinet, een klein kantoortje, gebouwd onder de hangaar tegen de muur van Flupses' land. We dierven niet te veel in het visier lopen van dat kleine bureeltje. Tijdens de speeltijden wandelde het schoolhoofd met de andere meesters op de koer en tijdens de lessen waren we in veilige handen. Alleen de belleman kon zien hoe de "baas" voor het raam aan 't werken was.

Louis LAUWERS:

De meester hield er sterk aan dat zijn leerlingen zo lang mogelijk te Hombeek op school bleven. Als er toch ouders besloten hun zoon vroeger naar Mechelen te sturen, aarzelde hij niet ze op een zachte manier de levieten te lezen; de Hombeekse gemeenteschool moest toch niet onderdoen voor gelijk welke andere en Hombeekse kinderen hoorden Hombeeks onderwijs te genieten.

Edward SAERENS:

In de Hombeekse gemeenteschool heb ik weinig broeken versleten. Op een koude januaridag van het jaar 1922 verhuisden we van Muizen naar Lier en reeds in de zomer van 1923 werd ik naar het Sint-Romboutscollege te Mechelen gestuurd.

Toen vader en ik bij meester Mariën het nodige schoolattest gingen vragen, reageerde hij op een nogal bittere toon; hij vond het werkelijk te vroeg om een tienjarige knaap naar een middelbare onderwijsinstelling te laten gaan. Misschien had hij nog gelijk ook, want ik kwam in de "neuvième préparatoire" terecht, tussen bijna allemaal leerlingen van de stad. Praktisch alle vakken werden in het frans onderwezen en vermits ik geenenkel woord van de taal van Molière kende, was het niet verwonderlijk dat ik 's avonds al wenend

thuis gekomen ben. Het heeft trouwens een hele tijd geduurd voor ik mij aan deze trieste toestand kon aanpassen. De vervlaamsing van het onderwijs kwam er pas ingevolge de wet van 14 juli 1932, juist toen ik de humaniora geëindigd had.

Florent LAUWERS:

(1939-40) Bij het katta-spel was ik er aan. Ik probeerde iemand anders te "tekken". Mijn tegenstrevers waren stoere, sterke jongens zoals Jan VERLINDEN, Fons TEUGHELS, Isidoor GEI-VAERTS, Beire CHRISTIAENS en nog anderen. Ze waren in het nauw gedreven tussen het poortje van de kleine koer en de uitgangspoort. In de opwinding van het spel scheerden ze tegen de muur voor het poortje weg, steeds maar naar mij kijkend. Op dat ogenblik kwam hoofdonderwijzer Mariën uit dat poortje. Hij droeg een kistje met een hele boel klein geld, waarschijnlijk spaarcenten. Dan gebeurde het; de meester werd onder de voet gelopen, viel tegen de deurstijl en met een hoorverdovend gerammel en gerin-

kel kletterden de centen met het kistje de grond op. De schrik sloeg ons om het hart. Hij keek furieus. De klasmeester werd er bijgehaald en de onvermijdelijke straf volgde voor al wie er bij betrokken was; strafwandelen rond de koer. Al bij al was het

goed afgelopen: de meester was niet gekwetst en het klein geld werd bijeengescharreld zonder verlies, denk ik. Gelukkig werd moeder Liza van den Dries er buiten gelaten. Had zij het geweten, dan had ik dubbel pech gehad. Eigenlijk had de meester er zeer menselijk over geoordeeld.

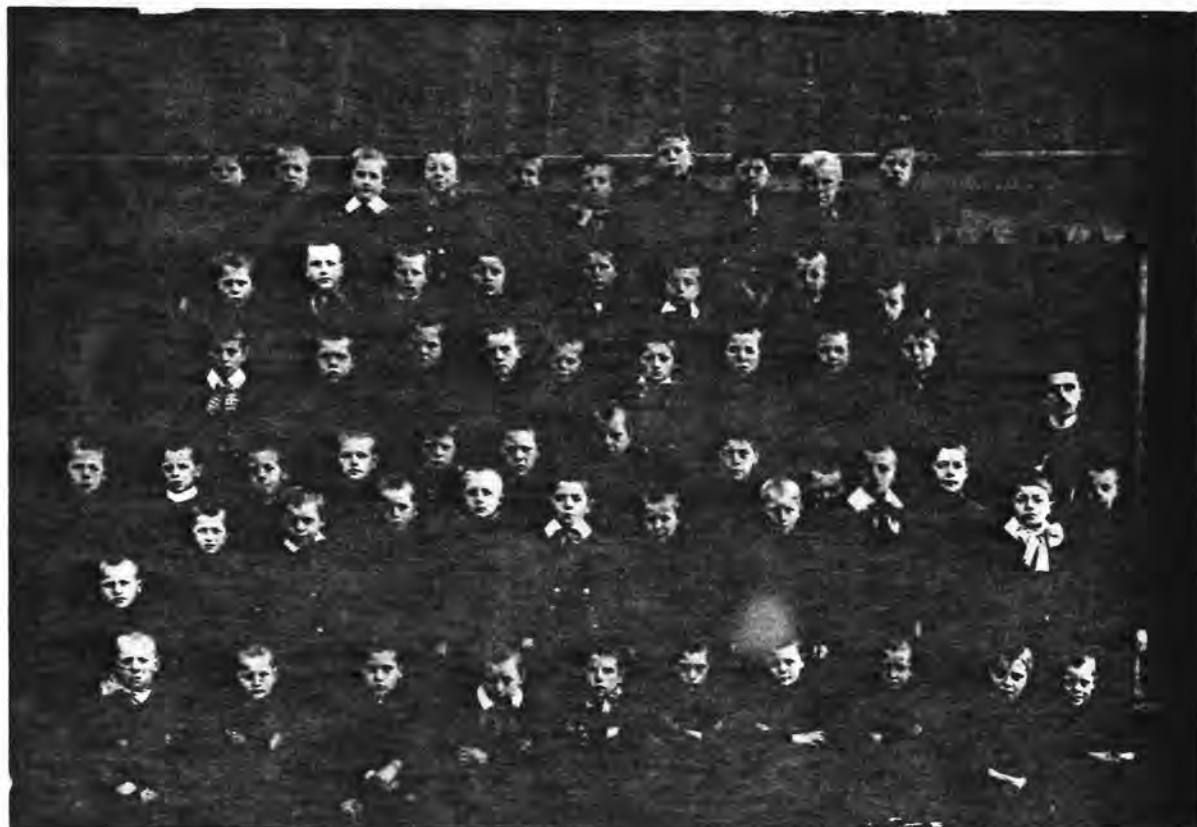
DE VLEGENDOOP en DE ZANGLES !

Louis BUELENS:

Na verloop van jaren was ik in de hoogste klas. "kleine kant", geraakt. Maandagnamiddag kregen we gezondheidsleer. Meester Mariën trachtte ons de methode bij te brengen om lang en gezond te leven. Wie zou daarvoor geen belangstelling hebben? Eén van de ergste spuiters was Beire REYDAMS. Hij kon het spelen niet laten. Hij was druk doende om een vlieg het sacrament van het doopsel toe te dienen, in de inktpot. Hij ging totaal op in zijn gewijde taak. Als Beire speelde vergat hij al wat rond hem gebeurde. Dit in tegenstelling met Jefke GEETS (Jef Tek), die de gave bezat zijnaandacht te verdelen tussen les en spel. Een gave om jaloers op te zijn. De les ging over "De Hersenen". "Wat is de zetel van het verstand?" De ogen van de meester speuren over de hoofden. De zonderlinge houding van den Beire trok zijn aandacht. Dan, op een korte, ijzige toon galmde het door de klas: "REYDAMS?". De doopplechtigheid wordt onderbroken. De verschrikte bedienaar scharrelt recht, doch weet niet wat gevraagd werd. Gelukkig komt er gefluisterde hulp van zijn bankgenoot. Triomfantelijk dreunt het antwoord door de klas: De nieren, meester!". Verstomming, verbazing, vrees, wat gaat nu gebeuren? Twintig jongeren leveren een bijna wanhopig gevecht om de lachspieren in een fatsoenlijke plooi te houden. Jef Tek zit met een uitgestreken gelaat te overpeinzen wat er toch zou kunnen misgelopen zijn. Den Beire begrijpt zelf ook niet te best waarom de meester plots zo rood oploopt. De vuurvlammekes die uit de ogen schieten voorspellen alle onheil. Ik heb nochtans klaar en duidelijk gesproken, en niet onbeleefd geweest, dacht den Beire bij zichzelf. Als een zucht staat de meester bij de derde bank, beziet dat stukje Reydams, zie de halfgedoopte vlieg blauw klawieteren op een wit blad. Dat is te veel! Een armzwaai gaat onheilspellend in de hoogte. Iedereen houdt de adem in. Dat gaat een "pataat" worden Maar de dreigende hand remt, ei zo na, op minder dan geen afstand van het ingetrokken hoofd van de booswicht. Die verrassende schijnbeweging komt zo onverwacht dat de spanning breekt en iedereen in een luide lachbui uitbarst. Den Beire vindt dat hij een belangrijke bijdrage tot wat vrolijkheid geleverd heeft en begint mee te lachen. Dat doet de deur dicht. De meester stuurt de onverlaat naar huis met een briefje voor vader. Jef Tek heeft later wel moeten boeten voor zijn hulpvaardigheid. We hebben nooit een sterker staaltje van beheersing meegemaakt Een flinke mep zou geen groot kwaad geweest zijn, maar dat lag niet in de lijn van de meester. Hij moest niet naar de grote middelen grijpen, zijn doordringende blik boezemde genoeg ontzag in om een boosdoener tot de orde te roepen.

Vrijdag namiddag was het zangles. Ik zelf voelde er niet zo veel voor en wist een lichte keelontsteking nuttig te misbruiken om aan de zangles te ontsnappen. Ik wist de ziekte bovendien nog opportuun te rekken en mocht onder de zangles dan een opstel maken. Elke week zei ik dat er wel wat beterschap was, maar dat mijn keel nog bijlange niet genezen was. Ik zweerde er bij dat de meester er in trapte en voelde mij niet zo slecht in mijn rol van ongeneeselijke zieke. Toen ik een tijd de school verlaten had, kreeg ik belangstelling om muzikant te worden Op een woensdagavond zat ik bij VAN ERP mijn les van "solfège" te zingen, toen de meester daar binnenstapte. Met een

geamuseerde belangstelling vroeg hij, nadat ik mijn "solo" gezongen had, hoe het tegenwoordig met mijn accute keelaandoening gesteld was? " Nogal redelijk goed, meester !" - "Ha, dat doet mij plezier !", was het antwoord. Dan laaide er weer vlammetjes in zijn ogen, maar die waren veel milder dan deze bij de vliegendoop van Beire REYDAMS. Hij was er dus niet ingetrapt. Toen ik later kerkzanger was, vroeg hij niet meer naar mijn stem. Kwestie van niet te kwetsen.

DE HOOFDONDERWIJZER ! Twee klassen onder leiding van meester MARIEN rond 1910

Vanzelfsprekend lag de school waarover hij verantwoordelijkheid had hem zeer nauw aan het hart. Hij werkte ongenadig hard. Organiseerde en plande met zijn meesters alles tot in detail. Hij controleerde ook of zijn opdrachten goed werden uitgevoerd. Hij was rechtvaardig maar streng en eiste toewijding en gehoorzaamheid. Het edel doel: de perfecte opleiding van zijn leerlingen, moest bereikt worden. Daarin slaagde hij ook.

Louis LAUWERS:

De hoofdonderwijzer had zijn werkbu-reel op de speelplaats. Als hij geen les gaf deed hij daar het administra-tief werk. Hij legde ook regelmatig klasbezoeken af. Van de bezoeken in de lagere afdeling herinner ik mij niet zo veel. In het 5e en 6e leer-jaar kwam hij meermaals. Als er dan opmerkingen gemaakt werden of als er een discussie was met de leraar, dan gebeurde dit steeds in het frans.

Ward DE KEMPENEER:

In het derde leerjaar, bij meester

GOOVAERTS (1942), werd soms een in-spectie aangekondigd van pastoor NIJS of van meester Mariën. Als de pastoor kwam was dat meestal een nogal rustig overhoortje van gewijde geschiedenis en catechismus. Bij een bezoek van de hoofdonderwijzer waren we echt angstig. Maar wij niet al-leen. Ook de meester liep ijsberend op en af, het hoofd steeds naar de binnenkoer gericht om te zien wan-neer meester Mariën uit zijn lokaal zou komen. We waren goed voorgepro-grammeerd. Toch vond ik het maar een kille bedoening en er werd maar wei-

nig goed geantwoord. Uit angst? Ook de trimestriële resultaten werden ons in de klas door meester Mariën meegegeven.

Louis LAUWERS:

Als schoolhoofd had meester Mariën zes onderwijzers onder zijn beheer; de meesters BERTENS, GEERAERTS, DE ROOSTER, later toegevoegd HENDRICKX, GOOVAERTS, HELLEMANS en VAN DEN BOSCH. Er heerste een grote discipline. Om kwart na acht en om kwart na één waren alle meesters op de speelplaats. De schoolbel rinkelde steeds op tijd: één minuut voor half negen en één minuut voor halftwee. Als één van de onderwijzers toch eens te laat op het "schoolhof" kwam (de speelkoer was in die tijd niet verhard en er stonden bomen op) dan kreeg hij geen direkte opmerking. Meester Mariën haalde dan met een wijds gebaar zijn zakuurwerk boven, keek op de klok, en gunde de telaatkomer dan slechts een vermanende blik.

Meester Mariën was een zeer plichtsbewust schoolhoofd. Regelmatig maakte hij klasverslagen. Het waren rapporten over zijn lerarenkorps. Die verslagen werden zorgvuldig opgeschre-

ven in het klasverslagboek en werden door de betrokken leerkracht onderte-

kend. Aangezien er ook al eens negatieve opmerkingen in voorkwamen was dat niet altijd naar de zin van de leerkrachten. Later hoorde ik een gepensioneerde leerkracht

vertellen dat de inspecteur ook inzage had in het verslagboek. Het boek werd zorgvuldig bewaard in het bureel van de hoofdonderwijzer. Bij het uitbreken van wereldoorlog II, ging Hombeek op de vlucht. Duitse soldaten brachten een paar nachten door in de Jongensschool. Er werd heel wat ravage aangericht. Toen alles normaliseerde en er goedschiks, kwaadschiks weer orde op zaken werd gesteld, was het klasverslagboek "verschwunden"! Niemand wist waar het naartoe was. Nadien is nooit meer een verslagboek bijgehouden.

EEN VRIENDELIJK BURGER !

De ware aard van meester Mariën was voor de gewone man moeilijk te achterhalen. Soms leek het er op dat hij zelf in de ban was van zijn door plichtbewustzijn bedrukte taak van opvoeder. Hij gaf zich maar zelden bloot, misschien om door te vergaande spontaneïteit zijn autoriteit niet in gevaar te brengen. En toch, zeer vaak kon een verholten monnellach niet onderdrukt worden. Geen uitbundigheid, gedistingeerd stil genot. Hij ambieerde geen voorzitterschap of leiding, bleef angstvallig buiten alle politiek of dorpspolemie. Hij stelde zich wel ten dienste van vele humane en vooral kerkelijke verenigingen of activiteiten. Hij was Hombeeks' "eminence grise", bij wie men te rade kon gaan, in alle eenvoud, zonder drukte.

Frans PARIJS:

Voor onze kinderen was meester Mariën alleen een zeer oude en lieve heer. Zij hadden geen schroom en verlegenheid en praatten met hem zoals met elke andere bekende; het deed de Meester kennelijk goed door kinderen zo spontaan en complexloos benaderd te worden. Het is ook wel gebeurd dat onze jongens stenen over de scheidingsmuur wierpen; dan stak de Meester nog eens de vermanende vinger op. Maar die halve kwaadheid was toen

meer een facade die de monkelende goedheid niet helemaal kon verbergen, en onze jonge sloebbers hadden dat ook wel gevoeld.

Sommige kinderen gingen geregeld op bezoek bij "de Mariëns" en vertelden nadien over hun kleine wedervarens daar: ... en de meester zat in een zetel te kijken en glimlachend te luisteren..., soms vroeg hij wel wat.

Wij hebben de Meester ook om raad

gevraagd: zonder terughoudendheid putte hij uit zijn brede levenservaring. Hij bewonderde de mogelijkheden van de moderne techniek in en om het huis en gunde iedereen de voordelen van die vooruitgang, maar stond er zelf erg aarzelend tegenover.

We zagen hem in de tuin bezig, welgezind en met volharding, maar versleuren van emmers met gier vond hij bar en vervelend. Geregeld zagen we hem opstappen naar de kerk, naar de pastorie, naar de post of naar medeleden van parochiale verenigingen, licht gebogen met zachte tred, vriendelijk groetend, soms even stoppend voor een kort gesprek.

Firmin VERLINDEN:

Als de Meester een nagel of een kram in de muur wilde slaan om er een kader of iets anders aan op te hangen, dan kwam hij eerst aan mijn vader (de verhuurder van het huis) vragen of het wel mocht in die bezette muur. Zonder toelating zou hij nooit iets gedaan hebben wat maar enigszins tegen het reglement of het kontrakt zou kunnen zijn.

Eens riep mijn moeder de Meester ter hulp om een muis te helpen vangen of te verjagen. Hij was pas thuis gekomen en nog gekleed in zijn overbekende "volle ornaat". Hij liet het zich geen twee maal vragen, maar kwam

onmiddellijk mee. Er ontketende zich een jacht, plaats in, plaats uit. De meester verloor de zo gewaardeerde hoed bij de schermutselingen maar... de muis waren we kwijt. Zelfs de dieren kende hun "Meester" !

Louis LAUWERS:

Meester Mariën kende iedereen van de gemeente, zowel kinderen als volwassenen. Hij was zeer geacht en straalde ontzag uit. Wie hij ontmoette kreeg een hoofse maar niettemin minzame hoofdbuiging. Hij was ook vele jaren in het bestuur van de Kroostrijke Gezinnen en zoals gezegd in het kerkkoor. Jaarlijks vierden ze Sint Cecilia. Dat was de enige gelegenheid dat meester Mariën de café's van de zaalzangers mee bezocht, op de dag van het teerfeest. (bij J. PHILIPS, J. STROOBANTS, K. SLACHMUYLDERS, J. VAN HERP). Het feestmaal ging door "In Rome", het cafeetje met zaal aan de kerk. Het werd gezegd dat de maaltijden die voor de hoogzaal-zangers werden opgediend, de fijnste waren van alle verenigingen. Er waren meerdere gangen en steeds een schotel "Brusselse Braadkip". Een kippenvetmester van Londerzeel leverde de kippen. Hij was ook leverancier in vele Brusselse restaurants. Soms werd de kip vervangen door fazant. Bij het maal werden fijne wijnen geschonken. Die kwamen uit de pastorie !

EEN DIEP GELOVIG CHRISTEN !

Het zal moeilijk in te schatten zijn welke immense invloed meester Mariën gehad heeft op de geloofsbelevens van de Hombekenaren. Meer dan een halve eeuw is zijn school (de "gemeente"school) een uitstraling geweest van de

Christelijke leer. Die ingeprent door hem en door zijn leraren, werd ze overgedragen van vader op zoon. Hombeek bleef jaren bekend om zijn overgroot aantal praktizerende gelovigen. Al wat hij deed was gestuurd door zijn godsdienstovertuiging. Dat straalde van hem uit en strekte tot voorbeeld. De weg tussen kerk en huis kon hij wellicht wel blind bewandelen.

Louis LAUWERS: Voor de meester hoorde de weg naar de kerk reeds bij de misviëring. Hij was een diep gelovig

kristen man. Met zijn zuivere, scherpe stem, een goede tenorstem, luisterde hij mee de missen op. De koorzangers zaten destijds nog boven op het hoogzaal. De dirigeerstok wenste hij niet te hanteren, die was voor Jef PHILIPS. Wel leerde hij het kerstlied aan. Dat werd door een goed

Op terugweg van de kerk.

zangertje van de school gezongen in de middernachtmis. Dat was voor Hombeek een heel evenement, waar veel volk naartoestroomde omdat in die jaren maar in weinig kerken een Middernachtmis plaats greep.

Meester Mariën was ook ijveraar voor de "Bond van het Heilig Hart". Tijdens de Mis op bondszondag zat de meester met de grote groep H.Hartbonders in de middenbeuk. Hij nam de bondskaarten in ontvangst, die dan een stempeltje kregen voor aanwezigheid. Op

die zondagen volgde hij niet alleen de vroege bondsmis maar bovendien nog de hoogmis. Hij kon onbeweeglijk stil op de kerkstoel gezeten zijn in de hem zeer typische houding; met de knieën op de voorste rand van de

stoel, de benen schuin naar beneden gedrukt en de voetzolen plat op de grond. Tot het Evangelie verroerde hij geen vin en zo ook weer van na de predikatie tot het einde van de mis. Ook op het hoogzaal nam hij diezelfde houding aan.

Edward SAERENS:

Hij was een vooraanstaand ijveraar voor de "Bond van het Heilig Hart", die toen een zeer grote bloei kende. Elke eerste zondag van de maand was de vroegmis de communie van De Bond. Een hele tijd reeds voor het begin van de mis was het aanschuiven aan een der twee biechtstoelen. Het was zelfs noodzakelijk dat één van de twee parochiepriesters gedurende bijna gans de mis en soms ook nog daarna, berouwvolle zondaars bleef vergiffenis schenken.

EEN GEEERDE FIGUUR !

De tijden zijn intussen onherkenbaar veranderd: zeker niet op alle gebied verbeterd. Als de Meester nu nog bij zovelen die hem gekend hebben respect afdwingt dan is dat door zijn rechtlijnige houding, zijn eerbied voor het gezag, zijn hoge morele waarde en godsdienstige overtuiging: waarden waaraan deze tijd wel behoeftig is.

Louis LAUWERS:

Voor wie hem gekend hebben zal meester Mariën steeds een boegbeeld blijven van de onderwijsmens die in Hombeek zijn beste krachten heeft gewijd aan de opvoeding van de Hombeekse jeugd.

Zijn naam mogen wij zeker eren.

Edward SAERENS:

Ik geef graag toe dat ik een grote achting voor hem had; in de rangorde van de personaliteiten van de gemeente kwam hij voor mij, na mijnheer pastoor, op de tweede plaats.

Frans PARIJS:

Zo was de Meester een vaste figuur met een voorname plaats in onze kleine buurt: wij raakten er zo aan gewoon dat het tijdeloos leek. Toen hij echter stierf was het alsof ons iets werd afgenomen waarop wij recht hadden: wij meenden nog lang de zachte stap van de Meester te horen.

Louis Buelens:

Ik heb meester Mariën steeds een eerlijk en rechtschapen man gevonden. En met "ik" bedoel ik wel velen, zeer velen. Een onderwijzer waar de naar opkeek, een mens vol idealen maar toch realist, met beide voeten op de grond. Hij bleef geïnteresseerd in zijn oudleerlingen.

Het is een weldaad, soms een balsem hem te hebben gekend, hem te hebben beleefd.

In mijn fotoalbum plakt zijn doodsprentje naast dat van de anderen die me zeer dierbaar zijn; Mgr. Cardijn. Mijnheer Nobels en nog enkelen.

We zullen meester Mariën steeds dankbaar blijven.

19. Oorlogsdagboek van Frans DE MAEYER 1914 - 1918

(eerste deel)

Frans DE MAEYER, bij zijn
ouden huwelijksjubileum.

In vorig nummer van "t Ridderke" las ik met aandacht het artikel over "De Vlucht in '14". Het geeft een goed beeld over een aspect van die periode.

Over deze oorlogsjaren heeft mijn vader, Frans DE MAEYER, een naar mijn inziens, zeer merkwaardig dagboek bijgehouden. Ik vind het opportuun dit aan de kring mee te delen omdat het zuiver Hombeeks is en akuraat geregistreerd in de tijd zelf.

Mijn vader, Frans DE MAEYER, werd geboren te Ruisbroek op 8 juli 1900. Zijn vader werd stationchef benoemd op HOMBEEK, Heike, destijds een statie met behoorlijk beland gezien de grote trafik van melk- en zuivelveters naar de steden, vooral naar Brussel. Het gezin woonde te Hombeek in de Bankstraat (nu parochiecentrum) met 3 zonen: Frans, Miel en Mon, en twee dochters: Reine en Mia. Daar beleefden ze de Duitse inval en de bezetting.

Als 14-jarige knaap maakte vader gedateerde notities van deze gebeurtenissen. In 1915 schreef hij voor de school enkele merkwaardige opstellen hierover. Te oordelen naar de schrijfstijl heeft hij, kort na de oorlog (1919) alles overbeschreven in het oorlogsdagboek.

Melden we nog dat vader als jongelino meehielp aan oorloesspionnage. Het vijandelijke treintrafiek via Hombeek (Dorp en Heike) werd op sigarettenblaadjes denoteerd. Hij smokkelde ze door aan een klasleraar in het college te Mechelen.

Ik heef de tekst integraal en in de schrijfwijze van destijds, omdat ik meen dat hij als zodanig best voor zichzelf spreekt.

Jaak DE MAEYER

HOMBEEK TIJDENS DEN OORLOG: HET JAAR 1914

ZATERDAG 1 AUGUSTI:

Niemand verwacht eene oorlogsverklaring van Duitschland aan België. Nochtans gisteren in den nacht te 11 uren bracht een gendarm het bevel tot de algemene mobilisatie van het Belgisch leger. De veldwachter en gemeentesecretaris zijn onmiddellijk van deur tot deur gaan aankloppen dat elke miliciaan der opgeroepen klassen met of zonder brief zijn depot moet vervoegen. Er is haast bij en alle soldaten kunnen niet regelmatig verwittigd worden. De mening van het volk is dat die mobilisatie maar dient om de grens te bewaken, zoals in 't jaar 70: om de overlopende oorloovoerende soldaten af te remmen en 's lands onzijdigheid te doen eerbiedigen.

Van de vroegen morgen is er beweging en gejaagdheid in het dorp, vooral aan de statie en den steenweg naar Mechelen. De opgeroepen vertrekken (aan de statie, trein 7 1/2). Ook de onderpastoor vertrekt, depot Hemiksem.

ZONDAG 2 AUGUSTI:

Geruchten loopen rond in de gemeente en door de dagbladen wordt bevestigd dat Oostenrijk de oorlog heeft verklaard aan Servië en Duitsland aan Rusland en aan Frankrijk. De gemoederen worden beklemd, de menschen staan verslagen, bedenkelijk bespreken zij de tiidingen. Bezorad en vol kommer vragen zij zich

af wat er gaat gebeuren. Toch hoopt men dat Duitschland ons land zal eerbiedigen en zijnen eed getrouw blijven. In de namiddag loopt evenwel het gerucht dat de Duitschers onverwacht binnen vielen in 't Groot Hertogdom Luxemburg. Die gewelddaad maakt velen nadenkend. Zij denken dat de machtige nabuur evenmin België's onzijdigheid zal ontzien, als het er op aan komt ook door ons land zal trekken om des te spoediger het Noorden van Frankrijk te bereiken.

MAANDAG 3 AUGUSTI:

In den morgen wordt verteld dat de gezant Duitschlands te Brussel gisteren avond te 7 ure eene nota overhandigd heeft aan de Belgische redering en waarin de doortocht door ons land wordt gevraagd voor het Duitse leger. Velen kunnen het echt niet gelooven. Ze trekken de echtheid van die tijding in twijfel, maar zijn er toch niet gerust in. Dat er niettemin zware gebeurtenissen op til zijn mag men veronderstellen uit de tijdingen, die vervoldens toekomen, dat er in den nacht een ministerraad heeft plaats gehad, voorgezeten door den koning en dat tegen morgen het parlement tot een buitengewone zitting is bijeengeroepen.

DINSDAG 4 AUGUSTI:

Daarbladen melden dat in de nacht van 3 tot 4 Duitse troepen de grens zijn overschreden, regimenten in het land van Herve zijn binnengedrongen en hevige gevechten plaats dreven bij de Maasbrug te Visé. Sommigen beweren dat de vijand over Hollandsch grondgebied is binnengekomen. De proclamatie van den koning aan het Belgische volk wordt aangeplakt: België weigert vrijen doortocht aan Duitschland. Fierheid en trots bij 't vernemen dat het land zijn onzijdigheid niet wil prijs geven. Men bewroed amper het zware wee, dat het kranige antwoord der redering kan meebrengen. Toch is men er over 't algemeen bij verzoend, in 't besef dat het toch niet anders kan of mag, omwille van het recht en de rechtvaardigheid.

Onderpastoor DIERCKX bij zijn vertrek op 5 Augustus

WOENSDAG 5 AUGUSTI:

Gansch den dag en ook de volgende dagen varen er treinen door Hombeek uit de richting van Dendermonde, proppensvol met soldaten. Zij kwamen uit den depot van St. Niklaas en trekken naar Leuven en Tienen op. Eenige der treinen stoppen een oogenblik in de statie. 't Volk brengt brood, appelen, peren, melk, bier, sidaren enz. Wanneer de trein vertrekt worden de trompetten geblazen tot teken van dankbaarheid aan het volk van Hombeek. Er wordt eene rondhaling van brood, fruit enz. gedaan om aan de soldaten uit te deelen. De burgerwacht ondernemen als politiedienst, staat aan de statie aan de barelen en aan de Zennebrug, enkel gewapend met helm en met stok.

DONDERDAG 6 AUGUSTUS:

Eerste trein ROODKRUIS met gekwetsten komend van Luik rijdt door de gemeente.

ZONDAG 9 AUGUSTI:

Onder de hoornmis wekt de E.H. pastoor DE BRUYN, de geloovigen op tot kalmte. Hij spreekt moed en betrouwen in en wiist er op dat er veel dient gebeden. Alle dagen is er lof om 6 ure. Ook van Mechelens' gasthuis komt men soms naar 't lof. Dagelijks woont veel volk het lof bij. Communies verdubbelen. Er wordt veel gebeden. De godsvrucht groeit met het gevaar. Ieden den avond wordt de rozenkrans gededen aan 't kapelleken van de Bankstraat.

DINSDAG 11 AUGUSTI:

De scholen worden gesloten. De zusterschool wordt voor ambulance voorzien. De zuster zullen de ziekenzorg waarnemen.

ZONDAG 16 AUGUSTI:

Onder de hoogmis richt de pastoor zich nogmaals tot de gelovigen en roept ze op tot gebed en kondigt aan dat er elken vrijdag een Mis zal gezongen worden voor onze gesneuvelde soldaten, en elken zaterdag eene ter Eere van O.L.Vrouw om Maria's bescherming af te smeeken over 't beproefde vaderland.

Rond de middag bereikt een patroelje Ulhanen den Driesch. Twee hunner rijden achter een Belgisch cyclist tot bijna tegen de statie. In de Kattestraat is er een gevecht tussen hen en Belgische jagers te paard, die van 't Heiken of Leest kwamen. Een Duitscher getroffen stuikt van zijn paard, geraakt er weer op door de hulp van een makker, ijlt voort, lans en bot achterlatende. Veel volk en kinderen op de straat, anders waren er voorzeker meer Duitsers (dood) gebleven.

WOENSDAG 19 AUGUSTI:

Van in den voormiddag trekt VI Divisie van het Belgisch leger door het dorp. Zij komt uit de omstreken van Nijvel (Langeveld)

DONDERDAG 20 AUGUSTI:

't Gerucht loopt dat Duitsche voorposten de ruggels van den tram hebben doen springen te Grimbergen. Andere Duitsche posten dringen door tot op den steenweg van Laer-Humbeek. Zij houden daar de pastoor van Humbeek staan, die van Laer komt (St Bernardus). Zij stellen hem eenige vragen en zeggen dan: "Vaart maar door!" Ook de dokter is eens aangehouden in Laer.

In de namiddag, rond 3 uren houden twee Ulhanen te paard stil aan DE WIT. De paarden worden vastgebonden. Langs achter de haag van KEULEERS' hof loopen ze gebukt naar den ijzeren weg en doen de rails springen. Paniek onder de vluchtelingen van Boortmeerbeek enz. die hier gevlucht waren. De voorposten van het Belgisch leger dat op de Rupel gelegen, waren voorgeschoven tot Hombeek. Sempst-brug, Sempst-Laer, Capellen.

VRIJDAG 21 AUGUSTI:

Van in de voormiddag loopt de mare dat de Duitschers gisteren te Brussel zijn binnengedrongen en dat burgemeester MAX de stad heeft overgegeven. Belgische patrouilles bewegen voortdurend op en af door het dorp.

ZONDAG 23 AUGUSTI:

Een patrouille van 9 dragonders, revolvers in de vuist, komen langs de statiestraat uit de richting van Laer (Zink) het dorp ingereden. Vriendelijk groeten zij het volk, maar zien rond in alle richtingen. Aan de herberg "IN DE KROON" bij Frans VAN EETVELDE stappen ze af. Ze zetten hun paarden achter op de koer en vragen in de herberg om hesp en eieren. 't Is ongeveer 3 uren. Op dat ogenblik komt eene Belgische patrouille (Chasseurs v. Ruisbroek) uit de richting van Leest in 't dorp gereden. (cyclisten) Ze omzetten de herberg. Een Belgisch soldaat die post gevat heeft achter de kabine van de electriciteit aan de oude Zenne, lost een schot in de lucht. Daarop komt een der dragonders in de deur staan, maar ogenblikkelijk volgt een tweede schot dat afschampt op de rinkel van het venster. Groot rumoer in de herberg. De Duitschers loopen de koer van de herberg op, en springen op hunne peerden. De luitenant met zijn ordonnance vluchten weg langs de statiestraat, maar worden getroffen in de rug. Bij den draai der straat schieten twee Belgische soldaten die plat op den grond liggen, in 't midden van de straat. Nabij den barreel, van voor en van achter beschoten, vallen de peerden en stuiken de mannen uit den gordel. De commandant roept dat hij zich over geeft, maar gaat inmiddels voort met zijn revolver af te schieten, tot een Belgische soldaat

hem treft en doodt.

Ondertussen zijn de 7 andere Duitschers weggevlucht langs achter het straatje dat naast de herberg naar de pastorie leidt, de velden in naar het Heike en naar het Regulaer.

(nvdr: De schrijver schetst het verder verloop in een trefwoordenstijl, wat er zou kunnen op wijzen dat hij hier ook onzeker is over de verdere feiten. Hier volgt toch onverkort dit verder relaas:)

(2 voor barreel, één in de gracht) (nadere bijzonderheden) trein van Terneuzen / één geschoten van uit den trein door zoon van Jan VAN GIJSEL (Staduit) /nog niet gans dood/ vraagt om hem voorts te dooden ..enz./ Lijk trein op. Vierde: aan de hand gekwetst in 't karhuis van VAN DEN EINDE. Meedevoerd naar Leest./ Misschien doodgeslagen./ Andere in 't veld gedood/ naar Leest/ Een andere naar Expoel, verbergt zich, twee dagen later door de honger gepraamd geeft hij zich over. Gevecht duurde 1/2 uur./ Hof uit /Paniek /peerden, wachtzaal markt /gemeenteontvanger/ kriekerijveld.

Op het Kerkhof:

- 1) Fährich Reimann Theodor-August Otto, geb. te Frankfurt aan de Oder den 7 nov. 1893, woonachtig te Berlijn, Wilmersdorf (2° school dragonders, Reg. 2 n° 15) (lag over 't huis van de gemeentesecretaris) (nvdr: statiestraat 10)
- 2) Savir Frederik Paul, geb. te Schwarzhauland-Ivätz, den 9 April 1891, woonachtig te Berlijn (2° school dragonders, Reg. 2 n° 123) (aan barreel)
- 3) Horn Karel Albert August, geb. te Sennaburg Oberbarum, Pruisen den 31 Januari 1886, woonachtig te Eherswalde (2° school dragonders, Reg. 2 n° 87) (lag in de gracht)

MAANDAG 24 AUGUSTI:

Rond de middag verschijnen 7 Ulhanen evenals gisteren, zelfde richting, zelfde weg ingereden. Geen Belgen. Enkel een Belgische cyclist die een telegram brengt naar de statie. Hij wordt nabij den barreel bijna omver gereden door de Duitschers! Verrast springt hij bij STROOBANTS binnen, zo het dorp in, langs de school, weg tot aan 't huis DE LOQUET, bewoond door Jan VAN STEENWINCKEL, stoot er met de lans de deur open. Terug over 't veld de steenweg van Leest op tot aan het huis DE KEYSER, van daar den weg op die uitkomt aan het baanhuis TEUGHELS, voorts Kattenstraat.

In de namiddag worden in de zusterschool gekwetsten gebracht die wonden opliepen in de strijd rond Eppedem. De vluchtelingen uit de streek van Leuven en Diest vertellen over de wrede daden die gepleegd werden in Leuven, Haalen en Luik.

DINSDAG 25 AUGUSTI:

Sedert eenige dagen woeden er hevige gevechten te Zemst, Weerde en Eppedem. De kanonnen bulderen. Nieuwe gekwetsten worden aangevoerd bij de school. Het dorp zit vol Belgische soldaten. Hier en daar zijn veldkanonnen opgesteld. Sommige inwoners nemen de vlucht.

WOENSDAG 26 AUGUSTI:

Belgische soldaten, cyclisten en jagers, liniesoldaten en kanonniërs, komen van Zemst en trekken door het dorp naar Leest. Er wordt een bivac opgeslagen in het Minneveld. Er wordt gezegd dat de Duitschers oprukken naar Zemst en zijdelings naar Hombeek. De Belgen verlaten hun stellingen in de Zink. Rond de middag breekt de legerstaf schielijk op, onder hevig geweervuur en kanongebulder trekt het Belgisch leger af in de richting Leest, Heffen en Blaesveld. ALLEMAN VLUCHT, ook de pastoor. De kerk wordt afgesloten.

(wordt verdergezet in volgend nummer)

't Ridderke

TWEEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN HOEMBEKA
4e Jaargang 1989 * Nr. 6 * november-december

**SCHIETSPLEN
IN
HOMBEK**

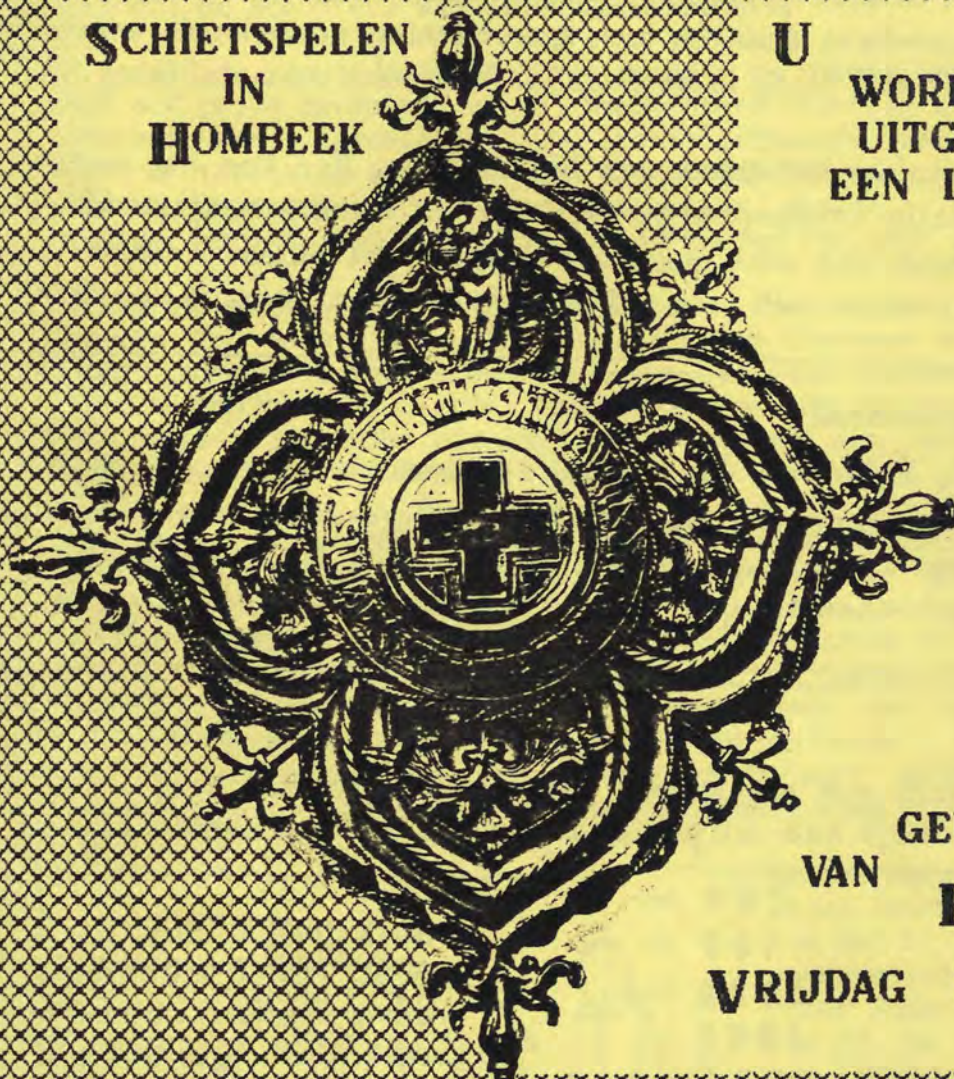
**U
WORDT
UITGENODIGD OP
EEN LEZING DOOR**

DE HEER

**E.
VAN
AUTEBOER**

**IN
HET
VOORMALIG
GEMEENTEHUIS
VAN
HOMBEK**

**VRIJDAG 1 DECEMBER
20 UUR**

20. De Kringwerking

1. De kringactiviteiten in November.

Intussen kan Hoembeka weer een paar pluimen op de hoed steken. November is een bekende drukke maand. Drie activiteiten grepen plaats; het St Mettefeest, de tentoonstelling Broers / Pelgrims, en het Hoembekafeest.

De Hombeekse jeugd, 240 in getal, trok weer door onze straten met lichten en fakkels, met muziek en ook vermomd, zoals het hoort bij een Sinte Metteoptocht. Ook de dierenzegening na de Mis blijft een "toegevoegde" waarde, waarbij weer eens de talrijke ruiters, waarvoor de Just zich inspande, een echte attractie waren.

De tentoonstelling kende een waardig verloop. Onze voorzitter en Firmain Verlinden schetsten het cultuurleven in onze gemeente, tijdens hun toespraken op de plechtige openingszitting. De vele bezoekers drukten hun bewondering uit voor de waardevolle prestaties en produktiviteit van beide kunstenaars. Een puike verwezenlijking!

Het "teerfeest" stond ditmaal in het teken van Sinte Mette. Hoe kon het anders op 10 november! Meer dan zestig smulpapen genoten van de amusante sfeer; lekkere maaltijd, een Hoembeka-kwis, een echt ouderwets spel uit de vroegere huiskring! Niet iedereen kon winnen, maar toch was iedereen het erover eens: te herdoen!!!

2. Het Ridderke 1989 ingehonden!

Hoembeka wil U helpen de Ridderke's van dit jaar beter te bewaren. Wij binden ze in voor onze leden die dit wensen. Bezorg ons de zes afleveringen in een omslag, zet uw naam in potlood op het eerste nummer, doe dit voor 15 december. Wij geven ze U voor Nieuwjaar, ingehonden terug!

3. Lidmaatschap 1990!

Einde van het jaar betekent ook vernieuwen van uw lidmaatschap. Wie het nog niet gedaan heeft kan dit persoonlijk doen of door overschrijving.

gewoon lid	250 fr.
bijkomend gezinslid	100 fr.
erelid	1000 fr.
sponsor	1000 fr.
jaargang info of ridderke	250 fr.

aslk 035-0490079-76
 bac 788-5420554-39
 cera 733-2172054-60
 gem.kr. 069-2092964-22

4. Vergaderingen in 1990: Reeds te noteren en voor te behouden!

26 januari / 2 maart / 4 mei / 7 september / 6 oktober
 tentoonstelling; 1 tot 4 november / St Mette; 4 november

21. gildewezen in 't Mechelse

E. Van Auteboer

of ONTEVREDENHEDEN OVER DE ZILVEREN PRIJZEN VAN DE

SCHIETSPLEN te HOMBEEK (1699)
en te ZEMST (1700)

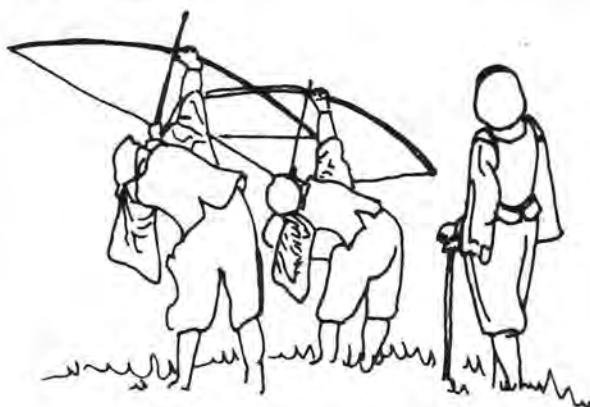
De schuttersfeesten beleefden hun hoogtepunt in de 15 de en de 16 de eeuw. Aan deze grootse volksfeesten werd brutaal een einde gesteld door de beeldenstorm (1566). De daarop volgende 80-jarige oorlog betekende een zwarte bladzijde in de geschiedenis van de schuttersgilden. De wanorde en de onzekerheid die er gedurende jaren in onze gewesten heerste, maakte het onmogelijk de normale activiteiten voort te zetten. Dit bracht mee dat meer dan één gilde van het toneel verdween terwijl andere zich in alle stilte door de bange jaren voortsleepten.

De landjuwelen - Brabants Glorie - behoorden definitief tot het verleden. En toch, de schutters wankelden, maar begaven niet.

In de 17 de en 18 de eeuw organiseerden de gilden wedstrijden onder elkaar maar ook privé personen, vooral herbergiers richtten schietspelen in waartoe iedereen werd toegelaten. De initiatiefnemers waren nochtans verplicht hiervoor toelating te vragen aan de hoofdgilde van Leuven. Deze stond niet weigerig tegenover deze verzoeken, maar stelde alleen als voorwaarde dat eventuele geschillen, enkel door haar zouden beslecht worden.

Overal in Brabant konden de liefhebbers van de boog hun hartje ophalen en kampten, nu eens hier, nu eens daar om te trachten de prachtige zilveren of tinnen prijzen te veroveren. Of ieder winnaar tevreden of niet met zijn prijzen huiswaarts keerde, moge blijken uit de verklaringen die voor een Mechels notaris werden afgelegd in verband met een schietspel te HOMBEEK in 1699 en een ander te Zemst in 1700.

Een inwoner van HOMBEEK (Smal-Prabant), Peeter MUYLDERMANS, 32 jaar oud, had verlof gekregen van de hoofdgilde van Leuven om van 12 augustus tot 12 december 1699 een schietspel in te richten (1). Voor de zilveren prijzen had hij zich gewend tot de Mechelse zilversmid Guiliam DE JONG (2) die hem voor ongeveer 300 gulden allerlei voorwerpen had geleverd. Hier begon echter de miserie. De deelnemers bekloegen er zich over dat de prijzen onvoldoende afgewerkt waren, en dat sommige niet ongeblonken ("gebruivneert") waren. DE JONG zou een overdreven prijs voor zijn werk gevraagd hebben. Sommigen beweerden zelfs dat de geleverde kandelaars niet nieuw waren; een ervan was zelfs scheef!

In het nauw gedreven door dergelijke beschuldigingen, gaf DE JONG toe dat hij alle prijzen niet zelf vervaardigd had, maar er enkele, onder andere een kom, te Antwerpen of te Brussel gekocht te hebben. Dit lokte het verwijt van MUYLDERMANS uit: "Het profijt dat gij doet kan ik ook doen!" De JONG repliceerde hierop dat zijn winst zeer klein was gehouden, te weten 1 pattakon of 45 stuivers (3).

Maar onze zilversmid scheen zijn les nog niet geleerd te hebben, zoals bleek uit de gebeurtenissen van één jaar later. Michiel FRANSSENS, zoon van Jan, herbergier te Zemst, had zich niet laten afschrikken door de moeilijkheden te Hombeek. Hij schreef een wedstrijd uit van 25 april tot 25 Juli 1700. De hoofdgilde had de 3de februari 1700 zijn aanvraag gunstig beantwoord. En weer liep er iets mis met de uitgelopen prijzen.

Drie Mechelse burgers, Jan BLICK, Jan FESTAETS en Petrus JACOBS legden op 1 juni 1701 ten verzoeken van M. FRANSSENS een verklaring af. Alle drie waren aanwezig geweest ten huize van de herbergier en hadden er de gewonnen prijzen in ontvangst genomen. Zij vernamen daar van Ignatius OF DEN BOSCH, "gesworen boeckauder" van de prijzen, en ook nadien van FRANSSENS, dat DE JONG, die de prijzen had vervaardigd, deze in twee zakjes had meegebracht, maar ze niet wenste af te geven vooraleer hij betaald was geworden. Dit was toen niet mogelijk omdat het huis vol volk was. FRANSSENS stelde voor het geld met Jan BLIECK mee te geven. De inrichter had tevens gevraagd of de winnaars geld wensten te ontvangen in plaats van het zilver. Het antwoord luidde zonder onderscheid: geld! Zo gebeurde dan ook. 's Anderendaags werden allen uitbetaald.

J. BLICK had zich borg willen stellen om 's avonds of de volgende dag het geld aan de zilversmid te brengen, maar deze weigerde en vertrok met de prijzen (4). P. MUYLDERMANS bevestigde op 13 augustus 1701 dat DE JONG verklaard had geen uitstaans te hebben met BLICK, maar alleen met M. FRANSSENS en J. BLICK (6). De zilversmid zou eerstgenoemde nog geen 25 gulden krediet willen geven hebben (6).

Welke prijzen waren er te winnen geweest? De drie bovengenoemde getuigen hadden alleen een wijwatervat en een snuifdoos gezien (4). P. MUYLDERMANS had niet alleen de aanwezigheid van deze twee voorwerpen vastgesteld, maar bovendien nog een zoutvat en een peperbus opgemerkt. Alles in zilver (6).

Daarmee was de kous nog niet af. De andere personen werden opgeroepen om voor de notaris hun bevindingen te laten noteren. Een eerste getuige, de 40-jarige rademaker Martinus BAUDEWIJNS uit Epegem, bevestigde op 20 juni 1701 met dit schietspel "tussen doelen op blasoenen" een vierde prijs gewonnen te hebben, te weten een schenkteljaar, met een waarde van 75 gulden voor het zilver. Ten tijde van de prijsuitreiking kwam G. DE JONGE bij hem met de vraag of hij zijn gewonnen teljaar wou zien. Op zijn bevestigend antwoord werden hijzelf en zijn vrouw meegenomen naar een kamerke bij FRANSSENS. Bij het zicht van de prijs twijfelden beide echtgenoten of deze wel degelijk zoveel waard was. In het nauw gedreven verdedigde DE JONG zich: de teljaar was nog niet "gebruynneert". Daarom stelde hij voor dat BAUDEWIJNS ze binnen enkele dagen naar Mechelen zou brengen en hij zou ze dat in orde maken.

Tegen de inrichter FRANSSENS verklaarde BAUDEWIJNS daarna dat hij zijn prijs bij DE JONG had gezien en dat deze teljaar nogal klein en niet volmaakt gevonden had. Hij sprak de dreigende woorden: "Ge moet maar zien wat ge doet, maar ik wens een behoorlijk afgewerkte prijs."

Na een discussie met de zilversmid in verband met de levering stelde FRANSSENS de vraag aan de liefhebbers of zij hun prijs in geld wensten te krijgen. Er werd niet getwijfeld: iedereen verlangde boter bij de vis. De herbergier hield woord. De volgende dag betaalde hij uit. Baudewijns ontving 75 gulden, waarvan hij 15 gulden wou teruggeven, maar de inrichter weigerde dit geld te aanvaarden. (5)

Op de koningsvogel ter ochte

Een ander winnaar, de 48-jarige pachter Guiliam SERGEYSSELS bevestigde op 20 juni 1701 dat alle liefhebbers voor hun prijzen geld hadden gekregen. Hijzelf had voor de prijs 19 gulden ontvangen, maar een zilveren snuifdoos behouden. Deze werd door de erfgenamen van zilversmid SUTENS op 5 gulden 17 1/2 stuivers geschat (5)

Het verder verloop van deze zaak is ons niet bekend. Uit al deze wedervaren blijkt duidelijk dat er niet allen met het schieten iets kan mislopen. Ook met de prijzen wordt al eens naast de roos geschoten.

NOTA's

- (1) Uit de 17de en 18de eeuw zijn ons reeds een 40-tal schietspelen bekend. We hopen hierover binnen afzienbare tijd een bijdrage te kunnen leveren.
- (2) Guiliam DE JONG komt voor op de lijst die in september 1749 naar de Rekenkamer werd verzonden. Was onze zilversmid toen nog in leven? G.VAN DOORSLAER, La Corporation des Ouvrages des Orfèvres Malinois, Antwerpen, 1935, 162-163.
- (3) SAM (Stadsarchief Mechelen). Minuten not. G.EYCKENS. 1700-1702 ad 13 augustus 1701.
- (4) SAM, idem ad 1 juni 1701
- (5) SAM, idem ad 20 juni 1701
- (6) SAM, idem ad 13 augustus 1702

22. Had Hombeek een Gilde?

Ward De Kempeneer

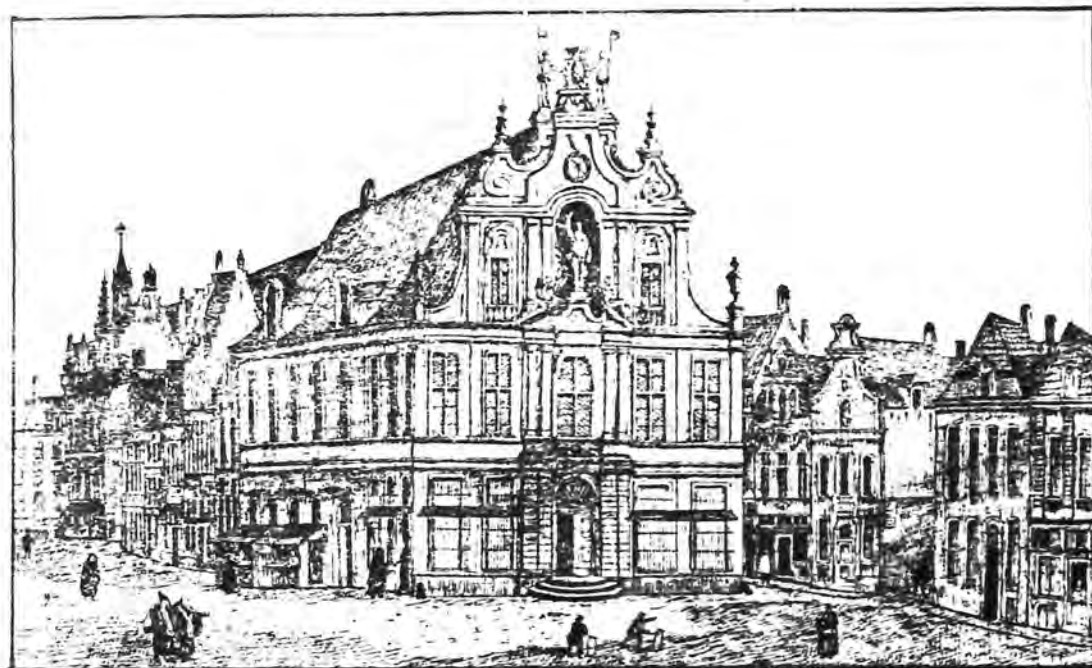
Of er te Hombeek ooit een Gilde zou geweest zijn wordt betwist. Het staat vast dat er in de 17de en 18de eeuw zeker aan boogschieten is gedaan. Het staat eveneens vast dat de Heer van Hombeek, Locquet, zeker het gildewezen heeft trachten te bevorderen, ook in onze gemeente.

Eerst iets over deze familie Locquet.

Van de familie De Boccabella was het goed overgegaan op hun enige dochter, Maria Felicitas. Zij huwde met Antoon Karel Colins, kavaleriekapitein. Hun kinderen verkochten Op-Hombeek aan Jan Antoon Locquet (akte 19.9.1671). Op het kasteel Carmosteyn, aan de Zenne, hebben van 1661 tot 1751, slechts drie heren Locquet gewoond: Jan Antoon Locquet, later zijn zoon Jan Michiel Locquet en als laatste diens zoon Jan Frans Locquet.

Enkele belangrijke data's:

- 19.1.1682 akte van aanstelling van Jan Antoon Locquet tot graaf van Op-Hombeek.
 Hij was reeds als lid van de Raad van Brabant opgeklommen tot raads-lid van de Hoge Raad van Vlaanderen (1663), vervolgens voorzitter van de Grote Raad (1669) en werd in 1687 kanselier van Brabant.
- 22.3.1688 Dood van kanselier Jan Antoon Locquet.
- 1.12.1687 Erfbrief aan zijn zoon Jan Michiel Locquet die graaf van Hombeek wordt.
- 1691 Aanstelling van Jan Michiel LOCQUET door koning Karel II aan het hoofd van een Waalse infanterieeenheid.
- 1711 Benoeming door keizer Karel IV tot inlichtingsagent van de vorst voor de stad Mechelen. Zijn ijver om de orde te handhaven maakte hem gehaat bij de bevolking. Bij de troebelen in 1718 wordt zijn paleis, op de IJzeren Leen, geplunderd en stond men hem naar het leven. (Zijn huis, later veilingzaal "De Blauw" op de IJzerenleen, naast het huidig stadsarchief, werd in 1914 totaal verwoest.)
- 21.6.1718 Hij wordt voor bewezen diensten tot kolonel bevorderd.
- 22.9.1722 Van burggraaf tot graaf verheven door het Weense Hof.
- 1726 Dood van graaf Jan Michiel Locquet. Zijn zoon Jan Frans Locquet volgt hem op. Hij sterft kinderloos.
- 1751 Het goed Carmosteyn gaat na de dood van Jan Frans Locquet over bij testament van 1723, op de kozijn van zijn moeder, Jan Joseph Van Der Linden d'Hooqvorst, ridder van Malta, die de naam Locquet adopteert.

De woning
LOCQUET te
Mechelen

op de
IJzerleen
tegen het
stads-
archief
in 1914
verwoest
bij de
beschiet-
ting!

Jan Michiel Locquet was gehuwd met Antoinette-Francoise Vanderlinden. Hij was een man met een autoritair karakter, een soort dwarsligger aan wie niemand veel te gebieden had. Hij hield van een rijk, feestelijk leven.

Slechts anderhalf jaar na de aanstelling van zijn vader als burggraaf van Op-Hombeek besluit hij zich triomfantelijk te laten inhalen in Hombeek op 26 juni 1683. Hij stelt de protocole op van deze inhuldiging. Het volk van Smal-Brabant zou hem komen opwachten aan de herberg "Het Reusken", over de zennebrug (nu het huis naast het postgebouw): "aen den staeck neffens den steenwegh". Daar zouden

hem op een zilveren schotel de sleutels worden aangeboden en zou hij begeleid worden tot aan de zennebrug. Vandaar zou de Gilde van Hombeek hem verder begeleiden tot aan het kerkhof. Pastoor Nicolaes De Clerck zou hem daar ontvangen en zegenen met gewijd water, en verder begeleiden tot in de kerk. Als Heer van Hombeek zou hij er het kruis kussen en plaats nemen in het hoogkoor.

Zo gebeurde het ook, doch dit was zeer tegen de zin van de Mechelse magistraten. Het Hombeeks gebied werd in die dagen nog sterk betwist tussen Mechelen en Brabant. De fameuze processen over de Brabantse "enclavementen" (eilandjes Brabant in Mechelen) liepen ook nog in die jaren. Jan Michiel Locquet trok er zich geen barst van aan en beschouwde zichzelf boven de Mechelse wetten. Niet moeilijk misschien als uw vader voorzitter is van de Grote Raad.

Deze ganse "ceremonie protocolaire" van de inhaling te Hombeek werd nauwkeurig geregistreerd en bleef bewaard. Dat danken we juist aan dat Mechels verzet. Mechelen stuurde immers eerst twee magistraten naar de pastoor om meer details te vernemen. Het waren de schatbewaarder Andries Verbercht en de secretaris Jan Baptist Scheppers. Op de dag zelf der inhuldiging werden ook nog twee notarissen er op afgestuurd, zowel om te protesteren als om de minuten van het gebeuren vast te leggen. Het waren de notarissen Servaas Boynants en Gilles Vanden Bosche. Hun protest was verspilde moeite en tijd.

Op 18 juni bevestigt de pastoor het programma aan de Mechelse gezandten.
's Anderendaags valt een Mechels manifest waarin wordt betoogd

" dat die innehaelinghe was strekkende niet alleen tot prejuditie van de stadt, maer oock selfs tot crenkinghe ende groot achterdeel vande jurisdictie van S:Majesteyt den Coninck ende diergelycke feyte ende nieuwicheden niet en vermochten ghetollereert te worden."

Het verbod berustte op de bewering dat Hombeek onder de jurisdictie van Mechelen viel. Het werd aan de president van de Grote Raad voorgelegd om het ook de pastoor van Hombeek over te maken en het tot uitvoer te dwingen. Zoals gezegd de president was nu juist de vader van de rebel. De pastoor schreef er een randbemerking op dat de heer Locquet hiermee niet de Mechelse wetten of rechten wou krenken, dat het maar een eerbetoon was en dat bovendien de seremonie in de kerk, op het hoogkoor, dat "staende was op Brabant", zou geschieden. Die speelde dus het spelletje mee.

Op de dag zelf verschenen de twee Mechelse notarissen op het kasteel. Ze vernamen er dat Mijnheer de burggraaf niet thuis was. Het volk was zich reeds aan het verzamelen op de Mechelse steenweg, ter hoogte van "Den Reus". De notarissen vonden er niets beters op dan eveneens daar gaan post te vatten. Ze gingen staan aan het hof van "Wolput" (nu 't Wit kasteelte) waar de burggraaf

" eenen staeck hadde doen oprichten met syn wapenen ende eenen ijseren halsbandt waar de meier, de schepenen, de griffier van Smal-Brabant benefens hunnen alpheris ende enige ander persoenen met wapenen opwachting deden" .

Kort daarop arriveerde de koets met de Heer Jan Michiel Locquet, nog gevolgd door twee andere koetsen. Bij de staak stapte de Heer van Smal-Brabant uit, trad nader tot de schepenen, die hem met eerbied ontvingen en hem een romer wijn aanboden. Na deze korte ceremonie stapte hij terug in en reed langzaam verder, voorafgegaan door alle notabelen die hem daar hadden opgewacht.

Aan de brug stonden alle gildebroeders hem op te wachten, zowel deze van Hombeek als die van Smal-Brabant. Ze trokken mee op in de stoet tot aan de hoeve van de kinderen van wijlen de gravin Vander Nath tegenover het kerkhof. (nu: hoeve Doms)

Aan de ingang van het kerkhof stond de pastoor, de koster en twee vaandeldragers met vlaggen hun op te wachten terwijl de klokken jubelend luiden. Van zodra Jan Michiel Locquet met zijn gezelschapsdame waren uitgestapt, stapten de twee Mechelse notarissen op hem toe en deelden hem mee wat hun opgedragen was. Locquet sloeg hun vermanende woorden in de wind terwijl hij hun steeds maar herhaalde: " ick hoere ende ick sie, ick hoere ende ick sie ! ".

Wat niet min of meer moet betekend hebben als " 't Is al goed, ge hebt uw plicht gedaan. Ge zijt hier geweest en ik heb uw boodschap gehoord ! ".

Daarna ging hij verder. De pastoor ging buitenn het kerkhof naar hem toe, besprenkelde hem en zijn compagne met wijwater, en dan ging het stoetsgewijze tot in de kerk, tot op het koor. Na het Te Deum, werd het altaarkruis aangeboden. De graaf en zijn compagne kusten het kruis.

Dan volgde de "solemneele hooghmisse in mussieck !"

Er was een opgewekte stemming in Hombeek die dag. De Mechelse verslaggevers noteerden dit maar ook wat daarna gebeurde:

" Blij trocken alle die guldenbroeders, beneffens den coninck van die gulde, met sijn bruecke, ende de alpheris mettet vaendel naer den Driesch, alwaer was staende de wippe ende waer men den voghel soude schieten."

De gebruikelijke plichtplegingen bij dergelijke officiële schietingen werden in acht genomen. De afgaande koning van de gilde hing zijn breuk aan de staak van de wip, wat er op duidde dat hij zijn koningschap inzette, terwijl de alpheris het vaandel overhandigde aan een erewacht van de gildebroeders. Dan weerklonken de kamerkes als de rijtuigen van de notabelen in het zicht kwamen. Onder lojn gejuich van de menigte stapten ze uit: de heer van Smal-Brabant, de graaf de Noelles, de baron van Oppuers en allen die hun vergezelden. "Er werd gecompimenteert op syn schoenste" zegt de verslaggever. Michiel Locquet werd verzocht om de schieting in te zetten.

" hij deed de drie voerscheuten naer en voghel, seggende dat hij was schietende inden naem van synen heere vader, den president Jan Antoen Locquet, beurchgrave van Hombeek. "

Dan schoten de andere edellieden en daarna was het de beurt aan de gilde. Er was grote ambiance, er werd veel geschoten maar even duchtig gedronken, als gebruikelijk bij schietingen. Voor de herbergen in de omgeving. "In den Achtergael", "in den Coninck" en "in 't Haesken" was het een gouden dag. Het duurde tot in de namiddag, tot het uur van het lof vooralleer de nieuwe koning de hoofdvogel naar beneden kon doen tuimelen: Peter Van Winghe. De nieuwe koning werd onder luid gejuich van de andere gildebroeders de breuk omgedaan. Intussen weerklonken de schoten van de kamerkes om de bevolking aan te kondigen dat er een nieuwe koning in Hombeek was.

" Daarna trocken m'her Jan Michiel Locquet ende de guldebroeders naer de kercke ende, den dienst van het lof daer gedaen synde, gonck de coninck met de guldebroeders naer de guldecaemer ende.... den heere Locquet reed ewech in eenen solemneeschen waegen met jouffrouwe de huysvrouw van synen greffier Veschuere, apparentelyck naer syn casteel"

Met deze wat malecieuse zinspeling werd een aspect van het prive leven van de geviseerde ook in de verf gezet. De zoon van de burggraaf van Hombeek iante alles aan zijn laars. Hij ging zelfs verder om de Mechelaars het hart uit te halen. Hij liet het gerucht verspreiden dat hij de volgende zondag, kermiszondag en processiedag, zich als heer van Hombeek, Brabant, zou laten erkennen door plaats te gaan nemen in het hoogkoor van de kerk en door voor te gaan in de processie. Het Mechelse magistraten kwamen in spoedvergadering bijeen op 26 juni 1683 en boekten volgend besluit in de politiekamer:

" Alsoo m'her Jan Michiel Locquet van intentie is te nemen de eerste plaetse soo in den choor, als inde processie van den kermis tot Hombeek, die morgen,

wesende den 27e Juni, sal geschieden, niettegenstaende hij om tselve te doen geen ten minsten recht en is hebbende, tsy in qualiteyt van pretensen heere. pretensen hooffman of anderssints, ende dat myne heeren vant magistraet van Mechelen het selve niet en connen noch en vermoghen te gedoeghen.

soo ist.....

dat vanwege de heeren van het magistraet de notarissen Servatius Boynants ende Gillis Vanden Bossche sullen senden aen den heer Locquet ende protesteeren van nulliteyt, onbehoerlycke wegen van feyt, nieuwicheden, puer attentat ende impieteringhe op de jurisdictie van de stadt, in cas hij de eerste plaetse oft eenighen ranghe vervoerdert te nemen in den choer ofte in de processie; mitsgaders te protesteeren tegens alle degenen die den heere Locquet daer in souden bystaen, helpen oft assisteeren; ende voerders oyck van gelycken te protesteeren tot laste van N. Pauwels, meyer van Smal Brabant, ende alle anderen, die in plaetse van de heer Locquet ende uyt synen naem hun souden willen voorstellen sulcx te doen.

Actum inde policyecaemer den sesentwintichsten juni XVIe drijentachtich"

Het geschil werd hoog gespeeld. Ook de Groten Raad van Mechelen had intussen een verzoekschrift gezonden "aen den coninck in synen raede van Brabant". Deze Raad van Brabant nam het wijselijk besluit dat geen van beide partijen iets mochten ondernemen vooralleer een uitspraak zou gevallen zijn in deze zaak. Hierdoor verstreek de tijd van kermis en processie. De Locquet moest zich wel weerhouden van het opzichtelijk vertoon op zijn vermeende rechten. Ook de volgende jaren heeft hij geen recht meer doen gelden om in het koor plaats te nemen. Het steekspel met Mechelen dat begon bij de "inhaling te Hombeek" kreeg nog meer allure, maar dan had Jan Michiel Locquet reeds de bevoegdheid van schout van Mechelen om later zelfs gouverneur van de stad te worden. Mechelen heeft er geen plezier aan beleefd.

Wat buiten dit verband, maar toch meldenswaard is dat ^{Michiel}Antoon Locquet in 1704 te Mechelen de Broederschap van St Hubert oprichtte. Dit leverde hem nog na de sliert tittels achter zijn naam de volgende vermelding op "...Commandant, Opperhoofd ende Beschermer der vrijwillighe vergaedinghe van den Heiligen Huybrecht, binnen de stadt Mechelen."

In feite was het een vrolijk verbond van deelnemers aan jachtpartijen en dito festijnen. De Broederschap werd later de "Noble confrerie de Saint Huber" genoemd. Nobel betekende dat ze enkel uit adellieden bestond. Deze beoogden bijna uitsluitend goed te eten en te drinken, zich feestelijk te vermaken en bovendien zich met decoraties te versieren. Zijn kleinzoon, Jan Frans Locquet, laatste graaf Locquet in Hombeek, was ook lid. In 1738 meldt hij plechtig aan zijn medebroeders dat hij zou getrouwd zijn voor het St. Hubertusfeest van dat jaar. Hij gaat zelfs een weddingschap aan. In 1745 was hij nog niet getrouwd en betaalt hij uiteindelijk de 15 pistolen waarvoor hij had gewed. Er werd gefeest, maar op 7 februari van 1746 wordt door zijn medebroeders weer een feest gebouwd om hem te bedanken !

We kennen reeds enkele Hombeekse burgers die bij het boogschieten meedongen. Bij het overlijden in 1776 van Philip De Kempeneer, smid van Hombeek, wordt bij de inventaris der goederen, buiten tinnen eetgerei, meubelen, staande klok, schilderijen enz. ook nog vermeld:

"In de Camer (huiskamer): een kerf meeschaliën rietstok, eenen handhoog en eenen gelasen bierpot met tinnen deksel 12 gulden."

Al het vorige wijst er op dat er in Hombeek actief aan wipschieten is gedaan in de 17e en 18e eeuw. Was er een georganiseerde gilde ? Het blijkt wel zo !

bronnen: "De geschiedenis van de Gemeente Hombeek: Frans De Ridder"
"Sint Hubertus : L Huygebaert (1949 De Sikkell)

108 **23. Oorlogsdagboek van Frans DE MAYER 1914 - 1918**
tweede deel

nvdr.: In de eerste aflevering van het oorlogsdagboek van Frans DE MAEYER werd de aanvang van wereldoorlog I verslagen. De Hombekenaren slaan op de vlucht bij het vernemen der gruweldaden in de buurgemeenten. Het belgisch leger voert een tegen-aanval uit. Soldaten worden in Hombeek ingekwartierd. Bij de tweede aanval stoten de Duitsers echter definitief door. Over de inkwartiering, eind augustus, schreef Frans nadien een opstel. Het geeft zeer goed de sfeer van toen weer, gezien door de ogen van een nog onbezorgde knaap.

R. M. D. S.

St. Romboutscollege, 5e jaar

De inkwartiering.

Het was op het einde van Augustus van 't noodlottig oorlogs-jaar 1914. Het liep rond als een vuur: het nieuws, te weten dat er soldaten kwamen. Ieder burger zou inkwartiering krijgen.

En ja, tegen den avond zag men in de verbe dichtbe drommen soldaten, in stofwolken gehuld aankomen. De bajonetten flikkerden, de vaandels wapperden. Iedereen liep onze moedige jongens tegemoet en bracht hun verfrissing, zoals wijn, bier, melk enz. Hoe bezweet waren ze! Hoe vermoeid! Nauwelijks kon men ze herkennen! Eindelijk waren ze op het dorp binnengekomen. In verschillende groepjes werden ze verdeeld en trokken de huizen binnen, hun door de "fourrier" aangewezen, want deze had reeds eenige uren van tevoren naar de plaats komen zien, en hier en daar iets op de deur of op de schuurpoort geschreven.

Ook bij ons kwamen er binnen. Tachtig moedige krijgers kregen we in. Moeder onthaalde de jongens op een lekkeren koffie, waarnaar ze zich te goed deden. Verdere vertelden ze nog hunne lotgevallen en avonturen die ze reeds opgedaan hadden in de vorige gevechten.

Daar onze jongens heel wat vermoeid waren, legden ze zich ook gauw te ruste. Enige sliepen in de schuur, andere op de schelft of op de kooibasch, nog anderen in de leegstaande bedden, en dan ook nog eenen bij mij. Wat was het aangenaam des avonds hunne verhalen te aanhoren, hele nachten zou ik hebben kunnen opblijven! En overdag met onze jongens helpen werken, in onze hof maakten ze loopgraven. En 's middags wanneer de soep gereed was mocht ik dan ook mee-eten. En lekker was ze, dat verzeker ik U, al was ze dan ook gereed gemaakt in 't fornuis waar we anders heb eten van de koe in afstookten.

Hoe ging het dan ook in mijn hart toen ze na drie dagen bevel kregen om achteruit te trekken. Weemoedig zag ik de jongens na en wuifde nog lang met de zakdoek. Zilaas wanneer zullen we ze weerzien?!

Donderdag 27 Aug. :

In den vroegen morgen trekken vele vluchtelingen voort. De zusters vluchten naar Mechelen, de pastoor naar Antwerpen.

Zaterdag 29 Aug. :

De familie Smets en De Wit vluchten naar Blaesveld.

Zaterdag 30 Aug. :

Menende dat alles rustig is te Hombeek keeren de Jan Smets met zijne twee oudste dochters Leonie en Amelie Smets, en Frans De Wit met zijn dochter Henriette terug naar huis om de beesten te bestellen, en wat eten en kleergoed te halen. Rond 8 uren zijn ze thuis Na vlug een en ander opgeladen te hebben op de kar van De Wit keren ze terug naar Willebroek. Bij hun waren onderweg nog Frans Van Den Bergh, (Befferstraat, gebuur van De Wit) en Franciscus Meulemans van het Dorp, de weduwe Leemans (Plein), de veldwachter van Leest en eenige andere personen.

Gekomen aan het huis Dietens (Leest Heide) bijna aan 't Zuur Bosch, zien zij drij Belgische cyclisten in de gracht zitten, die zich gereed maken om te schieten. Ze zien om en bemerken achter hun op ongeveer 25 meters achter de kar een troep Duitsche wielrijders. Op 't zelfde oogenblik schieten de Belgische soldaten, en springen de vluchtelingen van de kar. Van Den Bergh en De Wit vluchten achter het huis Dietens, Smets in den boomgaard. Henriette De Wit, Siska Meulemans en wwe Leemans in 't karhuis; waar zij zich verbergen in den beirbak. Amelie Smets laat zich vallen in hooge netelen in den boomgaard. Leonie Smets verbergt zich in 't gemak. De anderen loopen verder en versteken zich aldus.

Een der Duitsche soldaten vindt Jan Smets in den boomgaard. Deze smeekt om genade, steekt de armen omhoog en ziende dat de soldaat zijn geweer laadt zegt hij : "Ge zult met zeker toch niet doodschieten ? - Ja, 'k doe het zegt de Duitscher" Hij schiet ! Smets valt, mompelt nog eenige onverstaanbare woorden en sterft. Ondertusschen, menende dat het gevaarlijk is achter het huis te blijven, vluchten Van Den Bergh en De Wit naar het huis in eene gracht. Een Duitsche soldaat ontdekt hen daar en schiet op hen op 2 meters afstand. Het schot treft niet waarop Van Den Bergh weer door de gracht loopt, achter het huis van Dietens, waar het peerd van De Wit staat. De Duitschers dwingen hem het peerd vast te houden en bij hen te komen staan. Daarop lost de soldaat verscheidene schoten op De Wit in de gracht.

De Duitsche officier ondervraagt vervolgens Frans Van Den Bergh, die er geen woord van verstaat. Herhaaldelijk duwt hij hem met de revolver op de borst, terwijl een der soldaten hem een stamp geeft. Ziende dat Van Den Bergh zijne woorden niet verstaat, wijst de officier naar het huis van Dietens en loopt er heen. Op een oogwenk staat alles in brand. Nu roepen de Duitschers als bezeten: "Er aus! er aus! " Door de hitte wordt het verblijf in de beirbak ondraaglijk. De vrouwen Henriette De Wit en Siska Meulemans, wwe Leemans komen uit het karhuis. Als de Duitschers hun zien, zeggen ze; "ge moet niet bang zijn", en daarna trekken ze af.

Op hun terugtocht ontmoeten ze een andere groep vluchtelingen waarbij Désire Slachmuylders uit de Bankstraat. Zij tasten hen geheel af en zeggen dat Belgische soldaten een hunner mannen hebben afgeschoten, maar dat zij toch twee Belgen hebben gedood, daar aan het huis Dietens. De vluchtelingen menen dat zij twee Belgische soldaten bedoelen, gaan naar het huis en vinden er in plaats van soldaten Frans De Wit dood liggen in de gracht en Jan Smets onder de kerselaar in den boomgaard. De jongste dochter van Smets komt hen weenende toegelopen roepende: "Zij hebben mijn vader doodgeschoten, de....., mijn vader doodgeschoten!"

Vol angst vluchten nu de vluchtelingen voorts naar Blaesveld. Daar ontmoeten zij Belgische soldaten aan wie zij het gebeurde vertellen. Frans Van Den Bergh keert met enkelen dezer terug naar de plaats van het drama: Désire Slachmuylders

ders, Henriette De Wit, Leonie en Amelie Smets, Frans Meulemans, Wwe Leemans. Verschrikkelijk schouwspel! Hij vindt het lijk van De Wit in de gracht liggen, op de plaats waar hij hem verlaten heeft. Hij is getroffen geweest door twee kogels: één in den bil en één in het hart. Daarbij is de bovenste lip met de bajonet weggestoken en na het lijk met de hulp van Belgische soldaten uit de gracht genomen te hebben en op de kar gelegd, keert Van Den Bergh met de soldaat terug naar Blaesveld. (nb: Frans De Wit moet meer bajonetsteken gehad hebben. De familie bewaart nog zijn zakhorloge, die ook door een bajonetsteek verbrijzeld is).

VERKLARING VAN FR.V.D.BERGH (letterlijk)

Eerwaardige Heer Pastoor, Ik ondergetekende Fr.V.D.Bergg, ladbouwer, Befferstraat, nr. 146, verklaar dat wij vluchtend naar Willebroek en aangekomen aan het huis van Dietens op de Leest heide met het paard van Fr. DE WIT, gespannen in een kar, zagen wij de Belgische soldaten voor ons in een gracht zitten, waarop wij omzagen, en wij bemerkten eenen troep Duitsche wielrijders, 25 meter achter ons.

Onmiddellijk schoten de troepen op malkaar, waarop wij in allerhaast van de kar sprongen en achter het huis van DIETENS vluchtten. Daar het te gevaarlijk werd om achter het huis te blijven, vluchtten we voor het huis in een gracht; waar een Duitsche soldaat ons ontdekte en op twee meters afstand op ons schoot, het eerste schot trof niet, waarop ik, Fr. V.D.Bergh, wederom door de gracht liep achter het huis van DIETENS, waar het paard van DE WIT stond, dan dwongen de Duitschers mij het paard vast te houden en bij hun te komen staan als die andere soldaat noch verscheidene schooten losten op mijne makkers Frans DE WIT en Joannes SMETS. Dan ondervroeg den Duitschen officier mij waarvan ik niet het minste verstond en den revolver op mijn hart stompde. Waarop een van de soldaten mij eenen stomp toebracht en door mijn verbaasdheid op de vragen van den officier naar het huis van DIETENS wees, waarop hij naar het huis liep en op eenen oogwenk stond geheel het gebouw in brand. Daarop kwamen de dochters van Fr DE WIT en J SMETS uit het brandend karhuis gevlucht, waarop de Duitschers riepen wees niet bang. Dan zijn de Duitschers afgetrokken. In volle angst vluchtte ik naar Blaesvelt. Daar ontmoette ik de Belgische soldaten waarmede ik dan naar het gebeurde teruggekeerd zijn. Daar zagen we het verschrikkelijke schouwspel weld de Duitschers bedreven hadden. Fr. DE WIT lag in de gracht waar ik hem verlaten had. Hij was getroffen van twee schoten: één in de bil en één in het hart. de bovenste lip was weggestoken met de bajonet. Dan heb ik met eenen Belschen soldaat het lijk van DE WIT uit de gracht op den kant gelegd. Het lijk van SMETS heb ik niet gezien.

Fr: VAN DEN BERGH.

Maandag 31 aug. :

Hier en daar waagt het een Hombekenaar heel voorzichtig naar huis te gaan om het vee te bestellen. Zij vinden alles rustig in het dorp. 't Is doosch: de vensters zijn overal gesloten, nergens een levende ziel. Enkel bij pozen wordt de akelige stilte gebroken, door het geblaf van een landhond of het geloei van vee. Soms stuit men op een Duitsche patrroulje die dan uitvorschen of er geen Belgische soldaten zijn gezien. Voorzichtigheidshalve antwoord men van niet, anders wordt de ondervraagde meegenomen en voortgeduwd om die soldaten te wijzen, wat hen in gevaar brengt tuisschen twee vuren te komen en gedood te worden.

Donderdag 3 September :

Aan de sluis op de Zenne - stroomopwaarts- rechts komt het lijk boven van een Belgische soldaat van het 2e Linie. 't Lijk is niet meer kennelijk. Omtrent dezelfde plaats (Zenne - stroomopwaarts rechts) komt kort daarna een tweede lijk boven. 't Is het lijk van den soldaat Emmery De Roo van Aersele, van het 2e

Linierement. Een 3e lijk komt op dezelfde plaats aangestrand; maar de hevigheid van het geschut der Duitschers laat niet toe het te erkennen en het naar het kerkhof bij de andere lijken te brengen. 't Wordt in der haast met wat aarde bedekt tegen de rivier. Zodra het geschut is stilgevallen en men het lijk wil gaan opnemen is het weer weggespoeld. Vermoedelijk zijn het allen lijken van soldaten, die deelgenomen hebben aan de gevechten van Weerde ef Sempst, die de Zenne wilden overzwemmen of daarin gesukkeld zijn.

Woensdag 8 September :

Personen die naar Hombeek geweest zijn beweren dat alles rustig is in de gemeente. Zij hebben geen Duitschers gezien. Daaraan geloof gevend, pogen eenige zusters van 't klooster van Hombeek terug te keeren. Nabij het fort van Willebroek stooten zij op een wacht Belgische soldaten. De commandant verbiedt ze verder te gaan. Het fort ligt juist gereed zegt hij voor een aanval op de Duitschers.

Woensdag 9 September :

De zusters vernieuwen hun poging van gisteren. Ze geraken door. Onderweg zien zij een Duitse vlieger boven Blaesveld. Zij blijven overnachten in het klooster van Battel.

Aan de sluis op de Zenne, stroomopwaarts rechts, wordt het lijk gevonden van Edgard Wilevert van Doornik, soldaat van het 2e Linierement. Hij is de ogen uitgestoken en heeft een koord door de mond gestropt die achter het hoofd is toegetrokken. Vermoedelijk werd hij door de Duitschers met het hoofd vast aan een paal of boom gebonden, de ogen uitgestoken en in de rivier geworpen. Getuigen: Frans Goovaerts, gemeentesecretaris en Gustaaf Smets, sluismeester.

Donderdag 10 September :

De zusters trekken voort van Battel langs de Zennedijk naar Hombeek. Tehuis gekomen ontmoeten zij eenige Belgische soldaten in hun klooster, die beweren dat er op hen geschoten is geweest.

Hetzelfde huis "DE BLAUW" (LOCQUET) na de beschieting van eind Augustus 1914

(vervolgd in volgend nummer)

24. Burgerslachtoffers 14-18

Stan BEHETS
Angel SELLESLAGH

Naast de tien gesneuvelde Hombeekse soldaten en nog een paar gesneuvelde militairen die wel in Hombeek geboren waren, maar er niet meer woonden in 1914, stierven er ook 5 Hombeekse burgers. Eigenaardig genoeg staan in het semi-officieel gedenkboek "ONZE HELDEN, GESNEUVELD VOOR HET VADERLAND" (3e deel, blz.157), de 10 gesneuvelde Hombeekse militairen bij de burgerslachtoffers.

We willen hier graag wat meer gegevens verstrekken over de gedoodde burgers, wier namen gebeiteld staan op de gedenkplaat, rechts achteraan in de kerk.

DE WIT Jan Frans

Geboren te Hombeek 18.1.1856, gehuwd met VERLINDEN Coleta Justina, getroffen en bezweken te Blaasveld op 30 augustus 1914, zo staat op het doodsprentje. De uitvaartmis had plaats op 17 november 1914. Hij was bekend onder de naam "Sooi van Davidtekes".

De familie DE WIT woonde in de Bafferstraat. De ouders van Jan Frans waren David DE WIT (1818-1894) en Josephina DE NIJS (1815-1863). Zij hadden dit huis eveneens bewoond. Het was hun toegekomen uit erfenis van hun schoonouders, Jan Jozef DE NIJS (1772-1845) en Joanna Maria JACOBS (1774-1850).

De naam "Van Davidekes" is afkomstig van voornoemde David DE WIT.

David DE WIT, zoon van Jan Baptist DE WIT en van Maria BORREMANS had in huwelijk met Josefien DE NIJS 5 kinderen: drie dochters en twee zonen, van wie de jongste, Jan Frans DE WIT (Sooi) huwt met Coleta Justien VERLINDEN.

Uit dit huwelijk ontsproten 11 kinderen:

- Maria Ludovica (1883-1966) x Louis DE NEYS (1879-1963)
- Maria Sophia (1885-....) x Jan Frans WILLEMS (1878-....)
- Arthur (1887-1974) x Rozalie Adele MEYSMANS (1887-1978)
- Maria Antonia (1889-....) x August DE KEYSER (1888-....)
- Henrica (1891-1970) x Jan Isidoor CHRISTIAENS (1882-1954)
- Maria Josephina (1893-1971) x Pieter Jan VAN CAMP (1892-....)
- Maria Melania (1895-1985) x Albert Christiaens (1895-1981)
- August Nikolaas (1896-1965) x Leonie LEEN (1899-1976)
- Josefien Hubertina (1901-1901)
- Adele (1904-....) x Desiré LEMMENS (1904-....)

VEKEMANS Maria Louisa

Geboren te Hombeek 28 februari 1876, dochter van Frans Jozef en Virginie SCHAERLAKEN. Ze huwde met Alfons VAN DE RIJCK (1870-1908), zoon van Alfons en

Bewaar in uw hart de gedachtenis van uwen
vriend. Eccl. XXXVII.

†

Bid voor de ziel van zaliger

JAN FRANS DE WIT

echtgenoot van

COLETA JUSTINA VERLINDEN.

geboren te Hombeek den 18 Januari 1856 en door
het gruwel moordend lood tijdens den oorlog
getroffen en bezweken te Blaasveld,
den 30 Augustus 1914.

Een plechtige dienst zal plaats hebben Dinsdag
17 November 1914, om 10 uren, in Sint Martinuskerk,
te Hombeek. De vigilien om half tien.

De rechtvaardige sterft gerust; de dood ver-
rast hem niet.... Doe het goed zooveel gij maar
kunt, want de mensch kent zijn einde niet.... —
Schik uw leven zoo, dat gij bereid zijt wanneer
de dood u komt wegrukken.... — Even gelijk een
dief in den nacht, op het uur dat gij er minst aan
denkt, zal de Zoon des menschen komen.... Wees
dus altijd op uwe hoede, opdat gij in vrede deze
aarde moget verlaten, dit tranendal verwisselen
tegen het verblijf der eeuwige vreugden.

Eccl. Math. H. Aug. H. Chryst.

Gij weet, duurzame echtgenote, kinderen,
kleinkinderen, zuster en bloedverwanten, hoe ik
onder u geleefd heb. Vergeet nooit de lessen van
uw vader, houdt die altoos voor; zoekt met drift
al hetgeen den mensch beminnelek en deugd-
zaam maakt, en de God van vrede zal altijd met
u wezen. Weest mij indachtig in uwe gebeden.

Zoet hart van Maria, wees mijne zaligheid.
(300 d. a.)
Jezus, Maria, Jozef, dat mijne ziel met U in vrede
ruste. (300 d. a.)

R. I. P.

Mechelen. Drukk. J. Bulens, Antw. st., 58.

Clementine SELLESLAGH. Ze huwde een tweede maal in 1913 met GOOSSENS Pieter Jozef, weduwnaar van BUELLENS Maria Th., zoon van Jan Bt. GOOSSENS en Anna Cath. BAETENS. Ze overleed te Hombeek op 27 september 1914. Ze werd bij het vluchten voor de tweede maal, op de Zennedijk dodelijk getroffen door Duits kannonvuur. Ze werd inderhaast 'voorlopig' begraven beneden de Zennedijk, achter de zusterschool. Ze was bekend onder de naam "Wis van Virs" (naar haar moeder) en woonde in de Diepestraat. (nu huis nr.7)

Kinderen uit haar eerste huwelijk met Jozef Maarten VAN DE RIJCK:

Frans Jozef(1903) x Josephina VAN DEN HEUVEL
Clementina (1906-1988) x Emiel SELLESLAGH
Alfons (1907-1988) x Victorine OP DE BEECK

SMETS Pieter Jan

Geboren te Hombeek 10.3.1870, gehuwd met VAN CAMP Stefanie, getroffen en bezweken te Blaasveld op 30 augustus 1914 in gezelschap van DE WIT. De plechtige uitvaartmis had plaats op 20 augustus 1915. Hij was bekend onder de naam "Wannes van Livinus" en woonde in de Gijsbeekstraat.

Pieter Jan was het vierde kind van zes uit het gezin van Ludovicus SMETS (1826-....) x Antonia VAN ASCH (1827-....). Hijzelf had 11 kinderen bij het uitbreken van de oorlog.

(hierover meer gegevens in "Hoembekania, deel I, blz 74, 75).

JACOBS Frans August JACOBS Ja, Francesca

Vader JACOBS, geboren te Hombeek 19.4.1864, gehuwd met MOEYENS Appolonia Philomena en zijn dochter, Joanna Francisca, geboren te Hombeek 26.7.1898 werden dodelijk getroffen door Duitse kogels toen de trein waarin ze zaten op 9 oktober 1914 te Moerbeke-Waas onder vuur werd genomen. Hij was bekend als "Den Buu" en woonde in de Bankstraat, aan het Kapelleke. Toen de weduwe JACOBS met haar andere kinderen van de vlucht terug thuis kwam, vond ze bovendien haar huis in de Bankstraat nog zwaar beschadigd door brand.

Frans August JACOBS (1864-1914), zoon van an Jozef JACOBS en SELLESLAGH Catharina, was in 1892 in Hombeek gehuwd met Apolonia Philomena MOEYENS (1869-1961). Ze hadden zeven kinderen:

Jan Baptist * Kapelle o/d Bos 27.8.1890
Joanna Maria (1892-) x Victor VAN MOER
Maria Clementina (1895-1945) x Jan VERBEECK (1899-1972)
Joanna Francesca (1898-1914)
Maria Mathilde (1901-1980) v Pieter H. VAN CRAEN (1900-1976)
Cornelia Helena (1905) x Jan René DE SCHOUWER (1902-1973)
Jan Herman (1907-1942) veldwachter x Sofie VAN DEN EEDE (1906-1986)

Vermeldenswaard is dan de oudste zoon, nu wonend in Kapelle o/d Bos in Augustus volgend jaar, zijn honderdste verjaardag mag vieren. Hij huwde twee maal. Zijn tweede huwelijk zal datzelfde jaar een gouden huwelijk worden !

†

God is de Meester; Hij geeft, Hij neemt terug;
zijn heilige Naam weze immer gezegend.
Jon. I. 12.

Bid voor de ziel van zaliger

PETRUS JOANNES SMETS

ECHTGENOOT VAN
STEPHANIA VAN CAMP

GEFOREN TE HOMBEK DEN 10 MEERT 1870, EN TE
BLAESVELT DOOR HET MOORDEND LOOD TIJDENS
DEN OORLOG GETROFFEN EN BEZWEKEN DEN 30
AUGUSTI 1914.

*De begrafenis heeft plaats gehad te Blaasveld.
Een plechtige lijkdienst, tot latens zijner ziel
zal geschieden Vrijdag 20 Augusti 1915, om 9 uren
in de parochiale kerk van den H. Martinus, te
Hombeek.*

Maria, moeder der weezen, wie heeft u ooit aq
roepen, zonder verhoord te worden?

H. BONAVENTURA.

Bemide KINDEREN, luistert naar uwen Vader die
u het leven gaf en u zoo ongelukkig en vroegtijdig
is ontnomen: misacht uwe Moeder niet, wanneer zij
zal oud zijn bemind en eerbiedig haar al de dag, u
haars levens

B. D. SPEUK XXIV, 17.

Aan U, mijn duurzame ECHTGENOOT, KINDEREN,
BLOEDVERWANTEN EN VRIENDEN, vraag ik van mij
indachtig te zijn in uwe gebeden.

Mijn Jesus, barmhartigheid! (300 d. afl.)
Ziet Hart van Maria wees mijn heil! (300 d. afl.)

R. I. P.

St J. Berclm. drukk. L. Vleeshouwer, Mechelen.

Hoembeka-Leden 1989

Antiquariaat Garcia	St Kathelijnestraat 1/10	2800 Mechelen	015-290985
Apotheek Asselman	Hombekerkouter 39	2930 Hombeek	015-416656
B.A.C.	Stationsplein 8	2930 Hombeek	015-418905
Baetens Wim	Heike 50	2930 Hombeek	015-414416
Behets Paul	Antwerpse steenweg 303	2500 Lier	03-4806158
Behets-Sellesagh Stan	St Martinusstraat 6	2930 Hombeek	015-417404
Boogaerts-Bertens	Hombekerkouter 57	2930 Hombeek	015-413543
Broers Bob	Diepestraat 3	2930 Hombeek	015-419223
Buelens Dirk	Hombekerkouter 52	2930 Hombeek	015-412504
Buelens Lode	Perelaarstraat 7	2960 Muizen	015-512749
Buelens Mit	Oude Bankstraat 18	2930 Hombeek	015-421691
CERA	Bankstraat 7	2930 Hombeek	015-415390
Cumps Lieven	Paradijsstraat 13	2000 Antwerpen	
De Bruyne George	Gemeentestraat 9	2930 Hombeek	015-420652
De Cock Stefaan	Dalenborchstraat 8 B202	2800 Mechelen	015-216190
De Kempeneer-Boon Ward	Kukkelbos 76	3610 Diepenbeek	011-321877
De Maeyer Jaak	Diepestraat 15	2930 Hombeek	015-411159
De Mayer René	J.Van Ruisbroecklaan 10	1980 Tervuren	02-7676152
de Meester de Ravestein Bernard	Expoelestraat 2	2930 Hombeek	015-413491
de Meester de Ravestein Chris	Walestraat 16	2930 Hombeek	015-411463
De Neys Guy	Bankstraat 7	2930 Hombeek	015-415390
De Rooster Willem	Bankstraat 95	2930 Hombeek	015-414878
De Smedt Henri	Walestraat 4	2930 Hombeek	015-412362
De Valck Victor	Hombekerkouter 28	2930 Hombeek	015-418819
De Vries-Van Asch	Genevenne 29 Vera	3981 Deurne-Diest	013-664235
De Wachter-Keuleers Jan	Kapelseweg 39	2930 Hombeek	015-411878
De Wit Herman	Houtestraat 34	2930 Hombeek	
De Wit Jozef	Kleine Bareelstraat 74	2800 Mechelen	015-415689
Dufraing L.	Hombeeksesteenweg 234	2800 Mechelen	015-412721
Feyaerts Louis	Bankstraat 20	2930 Hombeek	015-414824
Geets André	Schoorstraat 32	2930 Hombeek	015-423042
Generale Bankmaatschappij	Gemeentestraat 23	2930 Hombeek	015-417377
Goovaerts François	Driesstraat 5	2930 Hombeek	015-415745
Hellemans Wilfried	Carmosteynstraat 11	2930 Hombeek	015-422771
Hendrickx L	Hombekerkouter 62	2930 Hombeek	015-415535
Hendrikx Alex	St Martinusstraat 4	2930 Hombeek	015-413358
HOJE	Bankstraat 88	2930 Hombeek	015-416860
Jacobs Conny	Fr Reyniersstraat 4	2930 Hombeek	
Janssens-Verlinden	Bergboslaan 51	2900 Londerzeel	052-301080
Jaspers Walter Dr.	Kattestraat 21	2930 Hombeek	015-414074
Keuleers August	A.Van De Wielelei 2	2100 Deurne	03-3247582
Keuleers Emiel	Heike 56	2930 Hombeek	015-413521
Keuleers Henri	Hombekerkouter 63	2930 Hombeek	015-419241
Keuleers Lea	Humbeekbaan 16	2940 Zerst-Laar	015-612742
Lamar-Mies Marie-Louise	Sparrenstraat 17	2930 Hombeek	015-411885
Lauwers Dirk	Kasteelstraat 23	2570 Duffel	015-312964
Lauwers Fl.Louis	Bankstraat 27	2930 Hombeek	015-413137
Lauwers Florent	Leliëndaalstraat 23	2930 Hombeek	015-411917
Lauwers Joris	Hombekerkouter 55	2930 Hombeek	015-415600
Lauwers Marleen	Geerdegem-Schonenberg 4/201	2800 Mechelen	
Lauwers Raymond	Hombekerkouter 33	2930 Hombeek	015-412162
Leemans Johan	Bankstraat 62	2930 Hombeek	015-413023
Leen Francine	Zepstraat 7	2930 Hombeek	015-414670
Liesenborghs G	Fr Reyniersstraat 2	2930 Hombeek	015-415904
Loosen-Lambrechts Libert	Fr Reyniersstraat 20	2930 Hombeek	015-417411
Mariën, Familie	Bankstraat 49	2930 Hombeek	015-411237
Marinus-Heremans	Loquetstraat 10	2930 Hombeek	015-411066

Meuldermans Willem	Bankstraat 7	2930 Hombeek	015-419079
Meutermans Jan	Voetbalstraat 95	2800 Mechelen	015-417511
Missine Jan	Stuivenbergbaan 85	2800 Mechelen	015-412088
Moeneclay-Peeters	Auwergemvaart 103/301	2800 Mechelen	015-206964
Moons-De Greef	Boonkesstraat 13	2930 Hombeek	015-412470
Moyson-Goldhausen	Moerbeistraat 17	2930 Hombeek	015-413072
Parijs-Van Cauwenbergh Frans	Bankstraat 51	2930 Hombeek	015-415745
Pauwels J. (pastoor)	pastorij	2689 Mariekerke-Bornem	
Peeters J.B.	Kerkhoflei 24	2950 Hofstade-Zemst	015-612489
Pepermans Alfons	Sparrenstraat 8	2930 Hombeek	015-410899
Pepermans Jeanne	Kapelseweg 44	2930 Hombeek	015-414153
Philips Edmond	Carmosteynstraat 8	2930 Hombeek	015-415981
Polspoel-Fierens Lisette	Schonenberg 82	2800 Mechelen	
Sintebin-Hermans G.	Walestraat 14	2930 Hombeek	015-412660
Slachmuylders Albert	Mechelseweg 1	2930 Hombeek	015-413089
Slachmuylders Lode	Bankstraat 98	2930 Hombeek	015-415732
Slachmuylders Theo	Beigense steenweg 239	1851 Grimbergen	
Solie Eddy	Moerbeistraat 6	2930 Hombeek	015-422954
Solie Jozef	Zemstseweg 30	2930 Hombeek	015-416447
Somers-De Smedt	Bleekstraat 6/406	2800 Mechelen	015-218958
Spitael Antoon	Houtestraat 48	2930 Hombeek	015-411374
Spitael Chris	Hombekerkouter 45	2930 Hombeek	015-423638
Symons-Teughels	Bankstraat 72	2930 Hombeek	015-411688
Tassenoy Paul Dr.	Zemstseweg 25b	2930 Hombeek	015-418989
Teck Albert	Humbeeksebaan 88	2940 Zemst-Laar	015-613097
Teughels Hendrik	Mechelseweg 146	2920 Kapelle o/d Bos	015-711223
Van Asch Pieter	Tiendeschuurstraat 25	2931 Leest	015-411448
Van Beneden Jan	Bankstraat 115	2930 Hombeek	015-412471
Van Caimere-Modde	Vestingslaan 47	2510 Mortsel	03-4499596
Van De Venne-Stopie Eddy	Diepestraat 23	2930 Hombeek	015-414877
Van Den Bergh-Lauwers R.	Potaerdestraat 81	9170 Waasmunster	
Van Den Bogaert H	Ter Duinen 25	2288 Bouwel	014-511745
Van Den Eede Gerard	Bankstraat 56	2930 Hombeek	015-416525
Van Den Heuvel Frans	Diepestraat 15	2930 Hombeek	015-411159
Van Den Heuvel Frans	Hombekerkouter 83	2930 Hombeek	015-417791
Van Der Elst Walter	Dageraadstraat 57	2800 Mechelen	015-202230
Van Hoof -Robyns	Kapelseweg 144	2930 Hombeek	015-420999
Van Hoorick-Spruyt Rita	Carmosteynstraat 4	2930 Hombeek	015-417507
Van Kerckhoven Roger	Stationslaan 47	2940 Zemst	015-610810
Van Lint Herman	Carmosteynstraat 2	2930 Hombeek	015-410166
Van Look Virginie	Sparrenstraat 8 p/a	2930 Hombeek	015-410899
Van Opstal-Verbergt Amanda	Diepestraat 6	2930 Hombeek	015-412396
Van Stappen Alfons	Stadhuis (schepen)	2800 Mechelen	
Van Steen Dirk	Carmosteynstraat 3	2930 Hombeek	015-410808
Van Steen-De Kempeneer Frans	Mechelseweg 2	2930 Hombeek	015-413550
Van Utterbeek-Van Doren José	Steppeke 76	2850 Hofstade-Zemst	015-612628
Verbergt-Goovaerts Ward	Zemstseweg 35	2930 Hombeek	015-416703
Verbergt-Leen Frans	Zepstraat 3	2930 Hombeek	015-410195
Verbergt-Tersago Frans	Zepstraat 1	2930 Hombeek	015-413882
Verbruggen Marcel	Hombekerkouter 110	2930 Hombeek	015-413219
Vercruysen W.	Walestraat 10	2930 Hombeek	015-415398
Verlinden-Kerremans Firmain	Stationsplein 4	2930 Hombeek	015-411987
Verschuere	Bankstraat 13	2930 Hombeek	015-410902
Vertenten-Wuyts Roger	Mechelseweg 38	2930 Hombeek	015-412439
W.E.B. Converting Equipment	Industriepark-Noord 19	2700 St Niklaas	
Windelen Gerry	Fr Reyniersstraat 9	2930 Hombeek	015-422837
Wuyts-Van Der Elst Hilda	Mechelseweg 38	2930 Hombeek	015-412439

Index 1986-89

De ontwikkeling van Smal brabant	jg 1 /1986	nr.42
Een demografisch klusje	jg 2 /1987	blz.25
Demografie te Hombeek (2)	jg 2 /1987	blz.50
Een Romeinse Villa op Hombeeks' grens	jg 3 /1988	blz.57
De vroede vaderen; (1)	jg 2 /1987	blz.57
(2)	jg 3 /1988	blz.8
(3)	jg 3 /1988	blz.23
(4)	jg 3 /1988	blz.37
(5)	jg 3 /1988	blz.48
(6)	jg 3 /1988	blz.63
(7)	jg 4 /1989	blz.5
(8)	jg 4 /1989	blz.19
(9)	jg 4 /1989	blz.62
(10)	jg 4 /1989	blz.76
Gildewezen in 't Mechelse	jg 4 /1989	blz.101
Had Hombeek een Gilde ?	jg 4 /1989	blz.104
Het bolspel bij onze grootouders	jg 2 /1987	blz.12
De vrijheidsboom	jg 1 /1986	nr.68
Tussen Brabantse omwenteling en Boerenkrijg	jg 1 /1986	nr.27
Armenzorg ten tijde der Omwenteling	jg 1 /1986	nr.40
Genesinge van eenen hasemont	jg 1 /1986	nr.22
de lotelingen	jg 3 /1988	blz.60
De Franse Tijd	jg 4 /1989	blz.36
Wie is wie in 1794	jg 4 /1989	blz.39
De telling van 1794	jg 4 /1989	blz.42
Hombeekse conscrits	jg 4 /1989	blz.57
De boerenkrijg	jg 4 /1989	blz.60
Brieven van het front 14-18	jg 2 /1987	blz.40
De vlucht in 1914	jg 4 /1989	blz.64
Oorlogsdagboek Frans DE MAEYER (1)	jg 4 /1989	blz.93
(2)	jg 4 /1989	blz.108
Burgerslachtoffers 1914	jg 4 /1989	blz.112
Hombeekse figuren ; onderpastoor Nobels (1)	jg 2 /1987	blz.52
onderpastoor Nobels (2)	jg 3 /1988	blz.5
zuster Leonilla	jg 4 /1989	blz.7
meester Mariën	jg 4 /1989	blz.79
250 jaar "DE MEESTER" in Hombeek	jg 1 /1986	nr.52
150 jaar geleden	jg 1 /1986	nr.28
Wolven in de streek van Mechelen	jg 2 /1987	blz.5
Een jachtproces	jg 2 /1987	blz.44
Jacht te Hombeek	jg 3 /1988	blz.28
Mechelen in de XXe eeuw	jg 3 /1988	blz.18
Kinderliedjes uit de vergeethoek	jg 1 /1986	nr.59
Bijnamen op den Hultendries (1)	jg 3 /1988	blz.33
(2)	jg 3 /1988	blz.51
(3)	jg 3 /1988	blz.61
Aat hoembeiks	jg 2 /1987	blz.24
Waarom wij rechts rijden	jg 3 /1988	blz.42
de buurparochie Laar	jg 3 /1988	blz.41
Vlasputten te Hombeek	jg 2 /1987	blz.19
De vervuiling van de Zenne	jg 2 /1987	blz.14
Een 85 jarige over "'t Bos van Aa"	jg 1 /1986	nr.56
Weer of geen weer	jg 4 /1989	blz.26
Een greepje natuur	jg 2 /1987	blz.24
De vlier	jg 2 /1987	blz.32
Archiefbestand affiches	jg 3 /1988	blz.13